

Bizarre verhalen deel 2

Inhoudsopgave

Toeval	3
Goochelen	10
Het schilderij	16
De Tweede Kamer	24
Noodgeval	27
Van hot naar haar	31
Fout	37
Vadertje Tijd	42
Verkeerde vrienden	46
H5N1	48
Kopje koffie, buurvrouw?	55
Knuf	59
Nootmuskaat	65
De trap	68
Moe	76
Van je familie moet je het hebben	80
De wolf is terug	85
Staatsloterij	87
Marloes	92
Het manifest	98
Hoop	105
Vrijheid	107
Chione	109
Josephine	115
De zolder	118
Testament	123

Toeval

Zijn vader had het ook.

Jasper kan zich dat nog goed herinneren. Hij was nog jong. Heel jong zelfs. Een snotneus nog. Lagere school.

Hij zat in de derde klas, als hij zich goed herinnert. Dat zou nu groep vijf zijn geweest, weet hij. Hij is in de keuken aan het spelen, met autootjes op de keukentafel. Zijn moeder heeft zojuist de tafel gedekt voor het avondeten, met een plastic tafelkleed. Oranje met rood, kan hij zich herinneren. Het is een oranje tafelkleed met rode blokken.

Zolang zijn vader nog niet thuis is, staan de borden aan één kant opgestapeld waar zijn moeder alvast het bestek heeft opgelegd. Zo heeft hij het tafelkleed vrijwel voor zich alleen. De blokken zijn huizenblokken met rode pannendaken, omringd door straten van oranje klinkers. Daar rijdt hij met zijn autootjes over terwijl zijn moeder het avondeten staat klaar te maken.

Brroemmmm. Iieeehhhh, brrroemmmm!

Met een beetje geluk valt er wat te snoepen. Als zijn moeder de bloemkool schoonmaakt bijvoorbeeld, dan snijdt ze met een scherp keukenmesje het harde, spierwitte deel uit de stronk die overblijft. Heerlijk vindt hij dat harde stuk, dat knakt als hij zijn tanden er in zet.

Als zijn moeder gehaktballen draait, dan probeert ze altijd drie ballen van gelijke grootte te draaien. Eén voor hem, één voor zijn zusje en één voor zichzelf. Voor zijn vader draait ze steevast een grotere bal.

“Papa werkt daar hard voor.”

Dan knikt hij. Papa moet nu eenmaal alle centjes verdienen.

Ze weegt de papabal in haar hand, of hij wel zwaar genoeg weegt. Wat overblijft aan gehakt, dat mag hij uit de schaal snoepen.

Rauw!

Nu weet hij dat rauw vlees niet goed is, dat je er wormen van kunt krijgen, maar die bestonden vroeger nog niet. Hij neemt zich voor dat als hij later groot is, hij zijn vrouw zal zeggen dat ze helemaal geen ballen gehakt meer moet braden, zodat ze de hele schaal zo rauw leeg kunnen eten. Rauw smaakt gehakt veel lekkerder.

Om precies tien over zes moet hij zijn autootjes opruimen. Hij kan zelf op de klok zien wanneer dat is. Daarna zet zijn moeder de borden op hun plaats en mag hij het bestek er bij leggen. Hij weet hoe dat moet.

Hij hoort de sleutel in het slot en de voordeur open en dicht gaan. De scharnieren piepen een beetje. Zijn vader loopt met zware passen de trap op, hangt zijn jas aan de kapstok en komt dan rechtstreeks naar de keuken, achtervolgd door Lisa, zijn zusje. Vader zoent eerst moeder, dan Lisa en daarna is hij aan de beurt. Met zijn rechterhand veegt Jasper zijn mond droog, althans, zo voelt het. Het is koud buiten en zijn vader brengt de kou mee naar binnen. Kou voelt nat aan.

Ze gaan aan tafel. Moeder schept de borden vol. Pas als zij ‘smakelijk eten’ heeft gezegd, beginnen ze te eten.

“Weet je wie er dood is?” vraagt vader aan moeder.

Moeder schudt haar hoofd. Ze weet het niet.

“Hoogendorp. De ouwe Hoogendorp.”

Moeder kijkt ongelovig.

“Van de post?” vraagt ze. “Zo oud was hij toch nog niet?”

“Hij was al langer ziek, vertelden ze.”

“Hij maakte juist zo’n gezonde indruk,” werpt zijn moeder tegen. “Altijd buiten, in weer en wind. Hij was er altijd. Nooit ziek juist. Vorige week kwam hij nog elke dag de post brengen. Je zou toch denken dat die man een ijzersterk gestel moest hebben?”

“Toch was ie ziek,” zegt zijn vader, tussen twee grote hapen gehakt door.

Hij eet altijd eerst zijn vlees op, pas daarna begint hij aan de aardappelen en groenten.

Bloemkool prakt hij altijd, door de aardappelen, met een kuiltje jus in het midden.

Hij legt zijn mes en vork neer.

“Het gekke is,” zegt hij zacht, “dat ik vannacht van hem heb gedroomd.”

“Je hebt van Hoogendorp gedroomd?” vraagt moeder verbaasd. “Hoe kom je daar nou bij?”

“Tsja...”

Vader pakt zijn mes en vork weer op en eet verder van zijn bal gehakt. Nu legt moeder haar bestek neer.

“Dat had je met De Bruin ook,” zegt ze peinzend, “en met Van Puffelen.”

“En met Pronk,” vult vader aan. “En met...”

Zonder zijn zin af te maken, begint hij de bloemkool door de aardappelen te prakken.

“Van Elleswijk,” vult moeder aan.

“Het zijn niet altijd dromen, hoor,” protesteert vader.

“Nee, maar als jij opeens van iemand droomt of je hebt het over iemand die je lang niet hebt gezien, dan gebeurt er altijd wat met die persoon.”

Vader knikt.

“Daar lijkt het wel op, ja.”

Het gesprek kan Jasper zich nog goed herinneren. Bijna letterlijk kan hij het herhalen. Hij weet alle namen nog die zijn genoemd. Dat is vreemd, want hoe oud kan hij nou helemaal zijn geweest? Een jaar of negen, tien hoogstens. Wat weet een kind van tien nou van de dood?

Het vreemde is bovendien dat hij het voorval aanvankelijk zo goed als vergeten was, totdat het hem zelf overkomt. Op een ochtend wordt hij ruw door zijn wekker uit zijn slaap gerukt. Hij zit middenin een droom, die hij intens beleeft. Joke komt er in voor, zijn vriendinnetje uit de brugklas. Daar heeft hij al lang niets meer mee. Zij is zelfs al jaren van school af. Hij zit nu in de eindexamenklas van het atheneum en is zich druk aan het voorbereiden op de landelijke examens. Hij wil medicijnen gaan studeren en hoopt een hoog gemiddeld cijfer te halen voor zijn vakken om uit de loting te kunnen blijven. Joke en hij hebben helemaal geen contact meer met elkaar, zelfs niet op internet, daarom is hij zo verbaasd dat hij van haar droomt. Ze heeft een nieuwe jurk gekocht, een lange witte jurk, die ze hem per sé wil laten zien.

“Vind je hem niet mooi?” vraagt ze poeslief, met getuile lippen terwijl ze over haar bril heen naar hem kijkt en op haar tenen rond haar as draait.

Ja, hij vindt de jurk wel mooi, droomt hij. Hij vindt Joke zelf ook wel mooi. Hij bekijkt haar van top tot teen. Ze is groter geworden, en voller.

Later die ochtend bereikt het bericht de school dat oud-leerlinge Joke Braams een ongeluk heeft gehad met een tram. Het mist behoorlijk die ochtend en ze draagt een bril. Men vermoedt dat haar bril beslagen is en dat ze daardoor de tram niet ziet die haar binnen een paar seconden met fiets en al verplettert tegen een boom die naast de rails groeit.

Met een schok komt het gesprek aan tafel hem voor de geest, waar hij als jongetje van negen, tien nauwelijks acht op heeft geslagen.

“Weet je wie er dood is? Hoogendorp, de ouwe Hoogendorp.”

Hij schrikt er van. Dit is net zo iets, dit is net zo iets als zijn vader vaak is overkomen.

“Als jij opeens van iemand droomt of je hebt het over iemand die je lang niet hebt gezien, dan gebeurt er wat met die persoon,” hoort hij zijn moeder weer zeggen.

Hij schudt zijn hoofd. Toeval is het, niets meer en niets minder. Hij gelooft niet in die onzin. Hij heeft het ook nooit eerder meegemaakt en toch zijn er best al een paar mensen in zijn omgeving overleden van wie hij niet van tevoren heeft gedroomd, aan wie hij niet van tevoren heeft gedacht. De dood van Joke is gewoon stom toeval. Dat móet het zijn! Toeval bestaat, dàt gelooft hij!

Het is druk op Joke’s crematie. Veel leerlingen en leerkrachten van haar oude school zijn ook aanwezig. Lang niet iedereen past in de aula, zodat een behoorlijk aantal mensen de plechtigheid op de beeldschermen in de ontvangstruimte moet volgen. Jasper heeft wel een plekje binnen weten te bemachtigen. Hij staat achteraan, tegen de muur.

Als hij na de plechtigheid naar huis fietst, komt Mirjam naast hem rijden. Zij zit bij hem in de klas.

“Hoi.”

Hij kijkt opzij. Zij kijkt hem vluchtig aan en kijkt dan snel weer voor zich, op de weg.

“Ze is een vriendinnetje van jou geweest, toch?” vraagt ze.

Hij knikt.

“Ja.”

Mirjam legt haar rechterhand op zijn linkerhand.

“Ik wilde je even condoleren.”

Ze laat zijn hand los en trapt harder door. Ze steekt haar hand op als groet terwijl ze langzaam van hem wegrijdt.

Jasper zit in de kamer bij zijn moeder. Zijn vader is jaren geleden overleden. Nog altijd wipt hij op zaterdagmiddag even bij haar langs, om een kopje koffie te drinken, een bloemetje te brengen en te vragen hoe het met haar gaat. Vandaag is hij ’s morgens al bij haar.

“Goed dat je er bent,” zegt ze. “Dan kun jij op de hond passen terwijl ik bij de kapper zit.”

Hij schenkt zichzelf nog een kop koffie in als ze vertrokken is. Peinzend zit hij aan de keukentafel, op zijn eigen plekje waar hij vroeger ook altijd zat. Het oranje, plastic tafelkleed van weleer is inmiddels vervangen door een beige exemplaar van katoen.

“Ik knoei toch zelden,” verklaart zijn moeder haar keuze.

Hij wrijft met zijn vinger over de stof. In gedachten voelt hij weer het kille plastic waarop hij indertijd met zijn autootjes speelde. Oranje klinkers tussen de rode pannendaken.

Brroeeemmm.

“Weet je wie er dood is?” hoort hij zijn vader zeggen. “Hoogendorp, de ouwe Hoogendorp.”

Jasper somt zachtjes de namen op die volgen: “De Bruin, Van Puffelen, Pronk, Van Elleswijk.”

Dan gaat hij zijn eigen rijtje na van mensen die zijn overleden nadat hij van hen heeft gedroomd of aan hen heeft gedacht.

Joke Braams.

Peter van der Laan.

Mieke Wijsbeek.

Annemarie Goddefroy.

Ilse Engelhard.

Gerard Maas.

Ook bekende namen als Ramses Shaffy, Theo van Gogh, Johnny Kraaijkamp, Michael Jackson en Amy Winehouse komen voor op zijn lijstje. Teveel om op te noemen. Hij gelooft allang niet meer in toeval. Hij weet zeker dat hij iets te maken heeft met de dood van deze mensen, al kan hij niet goed duiden wat die relatie nu precies inhoudt. Wat is oorzaak en wat het gevolg, of vice versa? Dat is de prangende vraag die hem danig van zijn stuk brengt als een stemmetje in zijn hoofd deze zomaar uit het niets aan hem stelt. “Droom jij van mensen omdat ze dood gaan” vraagt het stemmetje, “of gaan de mensen dood omdat jij van ze droomt?”

Zijn verstand zegt onmiddellijk dat dit een onmogelijke vraag is. Hij kan er immers niets aan doen? De vraag suggereert echter dat hij invloed heeft op zijn dromen. Alsof hij bewust de hoofdpersonen kiest die daarin voor moeten komen. Vrienden en bekenden als slachtoffers.

“Onzin!” beantwoordt hij het stemmetje dan ook hardop, maar helemaal overtuigd is hij niet.

Tussen het hart en het hoofd lopen vele wegen en aan zijn hart blijft het stemmetje knagen.

“Droom jij van mensen omdat ze dood gaan of gaan de mensen dood omdat jij van ze droomt?”

Hij is langzamerhand gaan twijfelen. Misschien heeft het stemmetje wel een punt. Hij durft nauwelijks meer te gaan slapen, uit vrees de oorzaak te zijn van iemands ongeluk. Hij heeft ontdekt dat als hij, voordat hij naar bed gaat, een paar flinke bellen whisky achterover slaat, hij zo diep in slaap is dat hij zich geen droom meer kan herinneren. Dat voorkomt weliswaar niet dat er mensen dood gaan, maar zo kan hij er tenminste niets aan doen. Althans, niet bewust.

Ja, zo ver is hij al, dat hij denkt dat hij er met het drinken van een heleboel whisky niet bewust iets mee te maken heeft. Alsof iemand bewust zou kunnen dromen.

Enfin, hij drinkt zijn kopje leeg en staat op. Hij heeft zich voorgenomen eens op zolder rond te kijken. Zijn moeder heeft de zolder opgeruimd, voor zover een zolder kan worden opgeruimd, en oude foto's gevonden.

“Je moet maar eens kijken of er wat tussen zit,” heeft ze gezegd voordat ze naar de kapper ging.

Jasper loopt de trap op naar zolder, gevolgd door de hond die onmiddellijk in een oude fauteuil springt en zich oprolt. Jasper gaat op de keukenstoel zitten achter de tafel waarop zijn moeder oude schoenendozen heeft neergezet. Hij pakt de doos waar ‘Jasper’ op geschreven staat van de stapel en begint aan zijn herontdekkingstocht.

Al snel trekt zijn jeugd weer aan hem voorbij. Eén voor één laat hij de kinderfoto's door zijn vingers glijden. Jasper als baby. Jasper als kleuter. Lisa die geboren is. Jasper naar de lagere school.

Op één van de foto's zit hij aan tafel. In de keuken. Hoewel het een zwart-witfoto betreft, ziet hij duidelijk het oranje tafelkleed met rode blokken liggen. Hij speelt met autootjes.

“Brroeemmmm,” fluistert hij zacht.

De hond spitst zijn oren en Jasper moet glimlachen. Hij legt de foto terug en bladert weer verder. De hond blijft naar hem kijken en begint zachtjes, maar klaaglijk te janken. Jasper schenkt geen aandacht aan hem. Hij heeft een foto in zijn hand waarop hij recht in de

camera kijkt. Hij zal daar een jaar of negen zijn, tien misschien? De foto intrigeert hem. Op de één of andere manier kan Jasper de foto niet loslaten. Het jongetje op de foto kijkt hem strak aan. Hij brengt de foto dichterbij zijn gezicht. Het is alsof hij voor het eerst na lange tijd zichzelf ziet.

“Kijkt het kind mij nou aan, of ik het kind?” fluistert hij zacht, de hond negerend die nu aanhoudend jankt, zo geobsedeerd is Jasper door de hem aanstarende ogen.

Hoe dan ook, de blikken kunnen elkaar niet loslaten. Jasper kruipt als het ware door de ogen naar binnen, in de geest die achter hen schuilt. In een flits herkent hij zijn vader in de ogen van het kind dat hem aankijkt. Zo heeft hij nog nooit naar zichzelf gekeken! Zijn moeder zei wel altijd dat hij op zijn vader leek, maar dat heeft hij zelf nooit zo ervaren.

“Krijg nou wat,” mompelt hij.

De hond is van de stoel gesprongen en met de staart tussen zijn benen de zoldertrap afgerend, naar beneden. Jasper hoort hem blaffen in de keuken. Het deert hem niet. Nog steeds houdt hij de foto in zijn hand voor zich uit. Hij is in trance. Het is alsof hij van zichzelf droomt. Hij ziet wie hij zelf is geweest en tegelijkertijd is geworden tot degene die hem heeft verwekt.

Het kind.

Zijn vader.

Een enorme rust lijkt over hem heen te komen. Langzaam laat hij zijn hand zakken tot deze op de tafel rust. Ramses zit achter de piano en zingt zijn cantate.

“Kom maar,” wenkt Joke hem.

Het gezicht op de foto knikt naar hem, alsof het zeggen wil ‘het is goed zo.’

Hij verbeeldt het zich niet. Hij is opgelucht. Eindelijk komt er een einde aan. Eindelijk stopt al dat zinloze geweld.

Ja.

Het is goed zo.

Goochelen

“Belachelijk!”

Femke schiet in de lach. Haar vader kan zo lekker brommen.

Haar moeder is met een vriendin de stad in om te shoppen. Ze had geen zin gehad om mee te gaan, als een derde wiel aan een wagen. Het is ook wel eens gezellig om die ouwe alleen te hebben, bedacht ze zich. Ze bezoekt haar ouderlijk huis regelmatig. Door haar werk als verpleegkundige heeft ze onregelmatige diensten, zodat ze op de meest onverwachte momenten kan aanbellen. Samen met haar vader kijkt ze nu naar een uitzending over de Paralympics, waarin een sporter met één been wordt getoond die probeert het record verspringen te verbeteren.

“Als je geen benen hebt, moet je ook niet proberen te lopen,” moppert haar vader.

“Waarom zou iemand met één been nou in godsnaam moeten verspringen?”

Haar vader schudt zijn hoofd. Hij begrijpt er niets van.

“Dat is toch juist knap?” vraagt Femke.

“Dat is niet knap, dat is dòm!”

“Hoezo nou? Als die man daar nou altijd van gedroomd heeft?”

“Dan moet zo’n kerel zijn droom maar bijstellen. Je gaat toch ook niet als je blind bent je motorrijbewijs halen?”

Femke haalt haar schouders op.

“Dat is gelul wat je nou zegt. Dat weet je best.”

Samen kijken ze verder naar de uitzending. Femke moet toegeven dat het er wel behoorlijk vreemd uit ziet, zo’n hinkende man met één been. Ergens heeft haar vader wel gelijk, al zal ze hem dat nooit toegeven. Mensen moeten niet geforceerd willen doen wat ze door omstandigheden eigenlijk niet kunnen doen. Waarom zouden ze dat nou willen? Het voorbeeld van die blinde met een motor begrijpt iedereen, maar met één been aan atletiek willen doen, dat is bijna hetzelfde als een dove piano leren spelen. Het kàn wel, maar in godsnaam waarom zou je?

“Kan zo’n vent niet gewoon gaan tafeltennissen in een rolstoel, als hij zo nodig moet sporten?” moppert haar vader verder.

“Misschien houdt hij niet van tafeltennissen?” werpt Femke tegen.

“Of darten? Dan kan hij ook lekker blijven zitten.”

Hij zit zich duidelijk te ergeren.

“Kijk, ik snap ook wel dat die mensen net als wij in conditie willen blijven, maar zoek dan iets dat bij je past. Iets dat je aankunt.”

“Dat doet ie,” zegt Femke. “Hij springt verder dan jij met je twee benen.”

“Hij is ook een stuk jonger.”

“Hij springt ook verder dan ik, en ik ben weer een stuk jonger dan die man.”

“Hmpf.”

Als haar vader iets in zijn kop heeft, dan krijg je hem daar niet zo snel vanaf, weet Femke. Ook hij zal haar nooit toegeven dat zij misschien wel eens een punt heeft.

“Zal ik nog een lekker kopje thee voor je inschenken?” vraagt ze om de aandacht af te leiden.

“Hm.”

“Ja of nee?”

“Oké, doe maar.”

Femke pakt zijn kopje op en loopt naar de keuken om water op te zetten. Terwijl ze wacht tot het kookt, kijkt ze de kamer in. Haar vader zit op de bank, met een spel kaarten in zijn handen. Hij is altijd in de weer met kaarten, balletjes of muntjes die hij laat verdwijnen en dan ergens anders weer tevoorschijn tovert. Hij is daar behoorlijk bedreven in geworden. Femke glimlacht. Goochelen is zijn lust en zijn leven. Als kleine jongen heeft hij ooit een goocheldoos gekregen van zijn grootvader, heeft hij haar verteld, en dat is het begin geweest van een hobby die hem nooit meer heeft losgelaten. Hij besteedt enorm veel tijd aan het oefenen, bezoekt beurzen in binnen- en buitenland en verzamelt van alles wat er op het gebied van goochelen verschijnt. Hij is zo langzamerhand een wandelende encyclopedie geworden waar het goochelen betreft.

“Ach, het is beter dan in de kroeg hangen,” zegt hij daar zelf over.

Hij heeft in de loop der jaren een hele kring aan amateur-goochelaars bij elkaar verzameld met wie hij ervaringen en trucs uitwisselt. Een paar van die trucs heeft hij zelf bedacht en uitgewerkt en daar is hij behoorlijk trots op. Dat zal iedereen weten ook!

Femke vindt het wel grappig. Hij kan haar blijven verbazen. Stomverwonderd zit ze soms naar hem te kijken, met haar neus bovenop zijn handen, maar ze begrijpt er niets van. Het lijkt echt toveren wat hij doet. Zo is iets weg, en zo is het er weer, maar dan ergens

anders. Hij heeft haar een paar van zijn trucs voorgedaan en uitgelegd. Het zijn soms heel simpele trucs, blijkt dan eigenlijk, maar toch vond ze het achteraf eigenlijk helemaal niet leuk dat hij ze heeft verklapt. Dan is in één klap de magie weg. Hoewel ze natuurlijk wel altijd zal proberen te ontdekken hoe hij het 'em flikt, hoopt ze stiekem het geheim niet te kunnen ontrafelen. Er moet iets te raden overblijven.

Op verjaardagen en feestjes steelt hij de show met zijn trucjes. Dan geniet hij van de aandacht en de bewonderende blikken. Vooral optreden voor kinderen en bejaarden vindt hij prachtig. Dezelfde verbaasde snoetjes en dezelfde grote ogen, noemt hij ze, maar dan met een mensenleven er tussen.

“Als ik gepensioneerd ben, dan ga ik optreden in ziekenhuizen en verzorgingshuizen,” heeft hij zich voorgenomen.

Daar verheugt hij zich nu al op, ook al heeft hij nog een jaar of tien te gaan voordat hij de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt.

Het water kookt en ze schenkt zijn kopje vol. Ze pakt een nieuw theezakje, dat ze in het kopje laat zakken en loopt de kamer in.

“Godverdomme!”

Haar vader buigt zich voorover om de kaarten die op de grond zijn gevallen, op te rapen.

“Nou nou, zo erg is dat toch niet?” sust Femke.

“Dat is wèl erg,” mompelt haar vader. “Ik mag ze gewoon niet op de grond laten vallen, begrijp je?”

“Maar je mag toch wel een keer een foutje maken? Iedereen maakt wel eens een foutje.”

Ze zet het kopje voor haar vader op tafel.

“Hier, alsjeblieft.”

Haar vader kijkt naar de kaarten in zijn hand. Het lijkt wel of hij verbaasd is. Dat hèm dit nou overkomt!

“Je bent nu toch niet aan het optreden,” zegt Femke. “Je mist gewoon de spanning van een optreden. De adrenaline. Logisch dat er dan wel eens iets door je handen glijpt.”

Haar vader kijkt haar aan.

“Jawel.”

Maar het klinkt niet van harte, vindt Femke. De ontdane blik in de ogen van haar vader laat haar niet los. Het valt haar op dat hij de kaarten op tafel legt en naar de televisie gaat zitten kijken, zonder dat hij met zijn handen bezig is. Het lijkt verdorie wel of hij

geschrokken is, denkt ze. Dan gaat de bel. Ze staat op en loopt naar de deur. Al snel is ze het voorval vergeten.

Twee weken later.

Femke wipt even bij haar moeder langs, die alleen thuis is. Haar vader moet optreden in een ziekenhuis dat het zoveeljarige bestaan viert van de kinderafdeling.

“Vind jij ook dat paps wat anders reageert de laatste tijd?” vraagt haar moeder plotseling nadat ze een tijdje hebben zitten keuvelen.

Femke kijkt verbaasd.

“Nee, hoezo?”

“Tja, ik weet niet...”

Haar moeder frunnikt aan haar jurk.

“Ik zie hem natuurlijk ook niet zo vaak,” zegt Femke. “Jij ziet hem elke dag.”

“Dat is waar, maar...”

Femke kijkt naar haar moeder.

“Hé, wat is er nou? Wat doet ie dan volgens jou?”

Haar moeder schudt haar hoofd.

“Tja, dat is het ‘em nou juist, dat weet ik niet. Ik kan er mijn vinger niet op leggen, maar ik voel wel dat er iets is.”

Femke bijt op haar onderlip.

“Je zult het je wel verbeelden, mam. Als er iets zou zijn, dan zou hij dat jou toch wel vertellen?”

Haar moeder knikt.

“Je hebt gelijk. Ik zal het me wel verbeelden.”

Vier weken later. Femke is er op gaan letten als ze bij haar ouders op visite gaat. Mam heeft inderdaad gelijk, moet ze toegeven, ook al kan zij evenmin de vinger op de zere plek leggen. Er is iets met haar vader, alleen weet ze nog steeds niet wat. Hij lijkt wat verder weg te zijn. Afstandelijker.

“Is er wat, pap?” vraagt ze dus maar plompverloren als ze even samen met hem is.

“Hè?” reageert deze verbaasd. “Wat zou er met mij moeten zijn?”

“Niks, maar mam maakt zich ongerust.”

“Over mij?”

“Ja, over jou.”

Haar vader fronst zijn voorhoofd.

“Ik zou niet weten wat er met mij zou moeten zijn,” antwoordt hij.

Zij kijkt hem aan. Haar vader kijkt terug. Achter zijn blik gaat bezorgdheid schuil, ziet Femke, maar verder lijkt hij onbewogen.

“Oké, dan is het goed. Vergeet dan maar wat ik heb gezegd.”

Onmiddellijk brengt Femke het gesprek op koetjes en kalfjes, maar echt gerustgesteld is ze niet.

Woensdagavond.

Femke heeft bij haar ouders meegegeten en drinkt nog een kopje koffie voor ze naar haar eigen flatje vertrekt. De televisie staat aan voor het achtuurjournaal. De gebruikelijke onderwerpen.

Oorlog.

Bankschandalen.

Kindermisbruik.

Honger in Afrika.

Ze brengt langzaam haar kopje naar haar mond. Ineens beseft ze wat er anders is dan anders. Van schrik laat ze bijna haar kopje vallen.

“Wat doe jij nou?” vraagt haar vader verbaasd.

Femke herstelt zich snel. Ze heeft net niet geknoeid.

“Ach niks,” lacht ze. “Ik doe gewoon onhandig.”

Als Femke haar koffie op heeft en naar de gang loopt om haar jas aan te trekken, loopt haar moeder nog even met haar mee.

“Wat was dat nou, daarnet?” vraagt haar moeder bezorgd.

Femke kijkt haar aan.

“Is dat al lang zo?” vraagt Femke haar.

Een diepe rimpel verschijnt in haar moeders voorhoofd.

“Wat bedoel je?”

“Zie je het niet? Pap speelt niet meer met zijn kaarten.”

De rimpel wordt nog dieper.

“Verdraaid. Nu je het zegt...”

Femke kijkt haar ernstig aan.

“Ik heb eens goed zitten opletten, mam.”

Ze horen hem in de kamer zacht ‘godverdomme’ vloeken.

“Dat doet hij steeds vaker als ik even weg ben,” fluistert haar moeder. “Ik weet niet waarom, maar hij vloekt zo veel tegenwoordig.”

Femke knikt.

“Dat begrijp ik wel.”

Haar moeder kijkt haar verwonderd aan.

“Hè?”

“Zijn linkerhand,” zegt Femke. “Daar moet je maar eens op letten.”

Nog steeds vat haar moeder het niet.

“Die trilt, mam. Zijn linkerhand trilt.”

Ze geeft haar moeder een zoen op beide wangen. Onderweg naar huis, het is maar een kwartiertje lopen, herinnert ze zich wat haar vader een paar weken geleden zei.

“Je gaat toch ook niet als je blind bent je motorrijbewijs halen?”

Nee pap, denkt ze, als je blind bent, dan ga je niet motorrijden.

“Verdomme!” vloekt ze hardop.

Als verpleegkundige herkent ze de signalen als geen ander.

Als je Parkinson hebt, dan ga je niet meer goochelen.

Het schilderij

“Het is prachtig.”

Ilse knijpt haar ogen halfdicht en doet een stap achteruit.

“Moet je kijken,” fluistert ze om het serene sfeertje dat het schilderij bij haar oproept niet te verstoren. “Moet je toch eens kijken.”

Met haar rechterhand raakt ze even de bovenarm van Marco aan, alsof hij moet worden wakker geschud.

“Zie je hoe echt die rimpels lijken? Zie je hoe je zelfs haar aderen kunt zien lopen?”

Ze opent haar ogen en doet een stap naar voren. Ze staat nu met haar neus bijna op het schilderij, om geen detail te hoeven missen. Ze scant het doek van links naar rechts, van boven naar beneden.

Marco laat haar begaan en zegt al die tijd niets. Natuurlijk, het is knap gedaan, maar dat maakt een schilderij in zijn ogen nog niet mooi. Het onderwerp vindt hij evenmin artistiek. Een oude dame in een zeker voor haar leeftijd voluptueuze jurk, gezeten op een stoel in een kamer met op de achtergrond een man. De man staat rechtop, minzaam lachend, met zijn handen gekruist voor zijn buik. Het is niet duidelijk wat zijn rol is. Is het de man van de vrouw, vraagt Marco zich af, of is het haar minnaar? Haar gigolo wellicht? Aan de jurk te zien en de inrichting van de kamer is de vrouw rijk. Het moet een zeer welgestelde dame zijn die zich zo laat schilderen. Ze is oud. Zeventig minstens. Tachtig misschien.

Maar zo te zien puissant rijk.

Wat is de reden van haar poseren? Laat ze zich zo afbeelden met haar minnaar uit wraak voor haar man? Leeft haar man eigenlijk nog wel? Is hij misschien ziek en hulpbehoevend geworden? Kon hij haar geestelijke en lichamelijke wensen en behoeften niet afdoende bevredigen? Heeft hij haar vroeger altijd slecht behandeld en blijkt zij nu uiteindelijk sterker te zijn dan hij?

Of is het doek om een heel andere reden gemaakt? Wil ze zich onsterfelijk maken? Is het misschien haar afscheidscadeau voor haar kinderen, maar zijn die kinderen daar dan wel blij mee? Wie wil er nu zo’n protserig schilderij aan de muur waarop een overleden

moeder is afgebeeld? Is het niet een beetje te veel van het goede? Was een eenvoudig zilveren lijstje met een foto niet meer dan genoeg geweest?

Allemaal vragen die Marco zich stelt. Hij is verbaasd dat Ilse zo onder de indruk is van het doek. Normaliter heeft ze wel smaak, vindt hij, voor zover er natuurlijk sprake kan zijn van smaak - smaak is immers subjectief – maar dit schilderij is wanstaltig.

Afschuwelijk. Weliswaar perfect uitgevoerd, maar kitsch!

Ilse en Marco vervolgen hun gang door de galerie. Er hangen nog vier vergelijkbare doeken met op de voorgrond een oude, kennelijk rijke dame in een, voor de leeftijd gezien opvallende en uitdagende jurk. De één kan het nu eenmaal beter hebben dan de ander, zoals op elke leeftijd het geval is.

Bij elk schilderij knijpt Ilse haar ogen halfdicht en doet ze een stap achteruit. Vervolgens staat ze met haar neus bijna tegen het linnen om elk detail goed in zich op te kunnen nemen.

“Gaaf hè” fluistert ze, en “ongelofelijk.”

Achter elk portret heeft de kunstenares een man afgebeeld, al dan niet staand, zittend of rondhangend. Bij het tweede doek al meent Marco de man te herkennen van het eerste doek. Hij laat Ilse even alleen en loopt terug naar het eerste doek om te kijken of hij gelijk heeft.

Hij heeft gelijk.

Ook op het derde, het vierde en het vijfde doek staat dezelfde man afgebeeld.

“Is het jou opgevallen...,” begint hij zijn vraag als ze alle doeken in de galerie hebben bekeken.

“...dat steeds dezelfde kerel achter die vrouwen staat?” maakt Ilse zijn vraag af.

“Ja!”

“Misschien is het wel gewoon de man van de kunstenares?” oppert Ilse. “Wat zou het anders moeten betekenen?”

Marco haalt zijn schouders op.

“Geen idee.”

“Ik ga het wel even vragen.”

Zonder zijn antwoord af te wachten, loopt Ilse naar de galeriehouder. Marco ziet dat Ilse naar één van de doeken wijst, waarna ze haar vraag stelt. De galeriehouder fronst zijn

voorhoofd, maar knikt dan met zijn hoofd ten teken dat Ilse mee moet lopen naar zijn toonbank. Hij overhandigt haar een kaartje. Een visitekaartje, begrijpt Marco.

“Hij gaf me zo maar het kaartje van die kunstenares,” zegt Ilse verbaasd als ze deur van de galerie achter zich dicht trekt.

“Wat wil je daarmee gaan doen?” vraagt Marco. “Wil je haar opzoeken.”

Ilse schudt haar hoofd.

“Ik bel haar vanmiddag gewoon even. Dan kan ik het haar zelf vragen.”

Marco is het voorval allang weer vergeten, als zijn telefoon gaat.

“Het is inderdaad dezelfde man,” hoort hij de gejaagde stem van Ilse, “maar het is niet wat wij dachten.”

Marco moet even denken voordat hij weet waar ze het over heeft. Dan herinnert hij het zich.

“Ho ho, ik dacht helemaal niks, hoor,” protesteert hij, “maar jij dacht dat de man op die schilderijen de man van de kunstenares zelf is, weet je nog?”

Marco ziet in gedachten Ilse knikken.

“Waarom zeg je niks?” vraagt hij als ze geen antwoord geeft.

“Omdat, omdat eh...”

Ze klinkt nog steeds gejaagd.

“Is er wat?” vraagt hij bezorgd.

“Nee! Nee, er is niks. Ik kom naar je toe!”

Zonder nog iets te zeggen, heeft Ilse de verbinding verbroken.

Marco kijkt verbouwereerd naar zijn mobieltje.

“Wat heeft die nou opeens?” vraagt hij zich hardop af.

Ilse heeft verteld wat ze heeft ontdekt. Marco schenkt een glas whisky voor haar in. Als ze opgewonden is, dan drinkt ze whisky. Zonder ijs.

Uiteraard.

Hij geeft haar het halfvolle glas. Ze houdt niet van ‘natte bodems’, zoals je ze in restaurants krijgt en bars. Ze pakt het glas met haar twee handen aan en neemt een flinke slok. Dan kijkt ze hem aan.

“Dat is toch gek?” vraagt ze met grote ogen.

“Tsja, wat is gek?”

Wat moet hij anders zeggen?

“Nou, ik vind het anders maar idioot!”

Het komt er heftiger uit dan ze bedoelt.

Nou ja.

De man op de schilderijen is inderdaad één en dezelfde persoon, heeft de kunstenares verteld, maar het is niet haar man, verzekert ze Ilse.

“Hij is, laat ik zeggen, een goede klant.”

Op de vraag waarom ze hem afbeeldt op de schilderijen van de vrouwen wier portretten ze schildert, reageert de kunstenares verbaasd.

“Omdat hij er nou eenmaal goed voor betaalt.”

“Maar vinden die dames dat goed dan, zo’n vreemde kerel op hun schilderij?”

De kunstenares reageert bijkans nog verbaasder.

“Waarom zouden die dames dat goed moet vinden, mevrouw? Als hij er nou voor betaald heeft?”

Ilse neemt nog een grote slok van haar whisky.

“Begrijp je, Marco? Zij begreep mij niet en ik begreep haar niet. Ik verkeerde nog steeds in de veronderstelling dat het de dames waren van wie zij de portretten schilderde, maar het is hijzelf! Hij is zelf het onderwerp van de schilderijen en die vrouwen dienen alleen maar ter decoratie.”

Ze kijkt hem doordringend aan.

“En dat vind jij normaal?” vraagt ze.

“Nee, dat nou ook weer niet, maar eh...”

“Nou, het is gewoon idioot, dat verzeker ik je!”

Marco zwijgt. Ze heeft een punt, weet hij, maar er gebeuren wel vreemdere dingen in de wereld. Als hij zich daar allemaal druk over zou moeten maken...

“Ik ga uitzoeken wie die vrouwen zijn,” zegt Ilse vastbesloten. “Ik wil wel eens weten wat zij er van vinden om enkel en alleen als versiering te dienen. Voor een kerel nog wel.”

“Dat kun je toch niet maken, Ilse? Ze zullen best geweten hebben wat de bedoeling was,” sputtert hij tegen.

Tegen beter weten in, weet hij, want als Ilse iets in haar hoofd heeft gezet, dan zit het bepaald niet in haar kont.

“Dat vraag ik me dus af,” zegt Ilse, peinzend nu. “Dat vraag ik me dus ècht af.”

Bijna een week later. Ilse en Marco hebben elkaar niet gezien of gesproken. Hij zat voor zaken in Duitsland, Ilse logeerde bij haar moeder in Oost-Groningen.

“Dan heeft dat ouwe mensje ook eens wat aanspraak.”

Ilse en Marco hebben afgesproken in Utrecht, op het Centraal Station.

“Ik heb nieuws,” zegt ze nog voordat ze elkaar kussen.

Marco weet dat hij Ilse eerst haar verhaal moet laten vertellen voordat hij aan zijn eigen ervaringen toekomt. Ze heeft zoals hij wel had verwacht, de daad bij het woord gevoegd en heeft kennelijk iets ontdekt dat haar opwindt. Ze doet haar verhaal terwijl ze naar de Oude Gracht wandelen om ergens een hapje te eten voordat ze samen naar huis rijden.

“Die vrouwen, dat zijn dus allemaal rijke vrouwen. Heel rijk, kan ik wel zeggen.”

Ze haalt diep adem.

“Ik ben dus gelijk de volgende dag, nog voordat ik naar mijn moeder vertrok, langs die kunstenares geweest. Ik heb haar gewoon gevraagd of ze de namen en adressen nog had van de dames die voor haar hebben geposeerd? ‘Natuurlijk heb ik die,’ zei ze. ‘Ik bewaar alle namen en adressen van mijn modellen en opdrachtgevers.’ Enfin, ik heb niet voor niets wat vrienden die werken bij de overheid, dus ik heb die namen laten natrekken. En wat denk je?”

Ze kijkt triomfantelijk.

Marco trekt met een vragend gebaar zijn schouders omhoog om haar de gelegenheid te geven hem deelgenoot te maken van haar ontdekking.

“Ze zijn dus stuk voor stuk vermogend, maar dat niet alleen, de vrouwen van de eerste twee doeken in de serie zijn overleden!”

Ze kijkt verwachtingsvol naar hem op. Marco kijkt haar niet-begrijpend aan.

“Ja, en dus? Dat betekent dat die andere drie – het waren toch vijf doeken? – dat betekent dat die andere drie dus nog leven.”

“Ja, dat klopt.”

“En dat lijkt mij op die leeftijd uitzonderlijker dan dat ze dood gaan,” vervolgt Marco nuchter.

“Maar dat is niet het hele verhaal, Marco. Die doeken zijn in een tijdsbestek van bijna drie jaar vervaardigd. Zeg maar een half jaar per doek. Binnen een jaar na het vervaardigen zijn de eerste twee vrouwen overleden. Dat is volgens mij geen toeval.”

“Maar het klopt niet wat je zegt,” merkt Marco op. “Als al die vrouwen volgens jou binnen een jaar overlijden, dan zouden het er in dit geval dus minstens drie moeten zijn geweest, of zelfs vier.”

“Jawel, ik kan ook rekenen. Maar let op! De vrouw van het derde doek ligt momenteel in een hospice en de vrouw van het vierde doek ligt sinds kort in het ziekenhuis. Nu jij weer.”

“Tjsa.”

Marco krabt zich onder zijn kin.

“Dat lijkt curieus,” geeft hij toe, “maar het kan natuurlijk gewoon toeval zijn. Die dames zijn nu eenmaal oud. Oude mensen worden ziek en gaan dood.”

Ze lopen de trap af die richting de catacomben van de Oude Gracht leiden, zoals Marco ze noemt. In één ervan bevindt zich het Grieks restaurant dat ze op het oog hebben.

Onder aan de trap draait Marco zich naar Ilse.

“Heb je ook iets kunnen vinden van die kerel?”

Ilse knikt.

“Natuurlijk heb ik eerst hem laten natrekken.”

“En?”

“Tja, dat is het vreemde,” zegt Ilse een beetje teleurgesteld, “maar hij is gewoon een doorsneeman. Niks bijzonders. Een beetje saai zelfs.”

Ze gaan het restaurant binnen en worden naar hun tafeltje gebracht. Ze bestellen een karafje retsina.

“Hoezo, saai?” pakt Marco de draad weer op.

“Het is iemand die bij een gemeente werkt, een sociale dienst of zo. Hij is niet rijk, maar ook niet arm. Voor zover mijn vrienden hebben kunnen kan nagaan, leidt hij een normaal leven. Geen uitgaanstype, geen drinker, geen gokker.”

“Een gezin?”

“Nee, dat is het enige. Hij woont alleen. Geen familie.”

Ze wacht even.

“Ik heb zelfs zijn bankrekeningen laten natrekken,” vertelt ze.

“En?”

“Niks. Hij heeft wel een spaarpotje, maar dat is niet meer dan een appeltje voor de dorst. Er hebben geen grote bijschrijvingen plaatsgevonden of zo.”

Marco laat haar woorden op zich inwerken.

“Dus, als ik het goed begrijp,” zegt hij na een poosje, “dan ben jij het leven van een beetje een sullige man aan het natrekken wiens enige bijzondere eigenschap is dat hij zich laat afbeelden met oude vrouwen. Misschien heeft de arme man een oedipuscomplex en heeft hij een manier gevonden om daar in al zijn eenzaamheid mee om te gaan?”

Ilse knikt.

“Daar heb ik ook aan gedacht, maar waarom kiest hij dan uitsluitend vermogende vrouwen uit?”

“Dat zijn misschien de enigen die niet vreemd opkijken van zo’n verzoek. Rijke vrouwen zijn doorgaans wel wat excentriciteit gewend.”

“Maar waarom moeten ze dan daarna dood?” vraagt Ilse.

“Ho ho,” protesteert Marco. “Dat maak jij er van, hè? Ik zei dat het waarschijnlijk gewoon toeval is.”

Ilse bijt op haar onderlip.

“Weet je, Marco? Mijn verstand zegt dat jij gelijk hebt, maar mijn rechter hersenhelft en mijn hart zeggen wat anders, al weet ik niet precies wat. Begrijp je dat?”

Marco knikt. Als Ilse iets voelt, dan zijn alle argumenten zinloos.

“Zullen we maar iets bestellen?” stelt hij voor. “Ik rammel.”

Als ze die avond naar huis rijden, ontvangt Ilse een sms-je. Ze kijkt verschrikt naar Marco die achter het stuur zit.

“Slecht nieuws?” vraagt hij.

“Ik weet het niet.”

“Hoezo? Je weet toch of iets goed of slecht nieuws is?”

Ilse haalt haar schouders op en staart zonder nog iets te zeggen voor zich uit.

“Hé,” zegt Marco, “wat heb jij opeens?”

“Ik wéét het niet,” zegt ze weer.

“Wat is het dan?” vraagt Marco ongeduldig.

“Een berichtje van die kunstenares.”

“Wat moet die van je?”

“Ze vraagt of ik voor haar wil poseren.”

“Jezus, is dat alles? Dat moet je gewoon doen. Dat is leuk toch?”

“In een mooie jurk, schrijft ze, zoals die andere vrouwen...”

Marco kijkt naar opzij.

“...en de opdrachtgever is onze vriend.”

De Tweede Kamer

Het blijkt heel gemakkelijk om het gebouw van de Tweede Kamer binnen te komen.

Natascha heeft gelijk gehad. Nadat Marcel zich heeft gemeld bij de balie, hoeft hij alleen zijn paspoort maar af te geven aan de vriendelijk glimlachende portier. Deze neemt wat gegevens over in zijn computersysteem en overhandigt hem dan zowel zijn paspoort als een dagpas.

“Hiermee kunt u naar binnen. Als u plaatsneemt in de centrale hal, dan wordt u zo direct door iemand opgehaald.”

Marcel loopt naar de deur en verwacht door één van de beveiligingsmedewerkers die zich bij de deur ophouden, te worden tegengehouden om te worden gefouilleerd, maar ze knikken hem alleen maar vriendelijk toe.

“Goedemorgen, meneer.”

Hij houdt zijn dagpas voor het glazen venstertje naast het tourniquet en hij loopt naar binnen, de centrale hal in. Hij bevindt zich voor de marmeren bustes van beroemde schrijvers en dichters, staatslieden, wetenschappers en industriëlen, die in een langgerekte boog voor het beeld van Icarus staan opgesteld. Hij zou nu graag de bustes op zijn gemak willen bekijken, maar daar ontbreekt hem de tijd voor. Hij moet opschieten.

Links van de beelden bevindt zich de Handelingenkamer, weet hij, waar de woordelijke verslagen van de plenaire vergaderingen worden bewaard. Tijdens een open monumentendag heeft hij de Handelingenkamer van binnen mogen bekijken. Hij kan het zich nog heel goed herinneren. Hij was verbaasd geweest over de Chinese uitstraling ervan, de draken en de roodgroene kleurstelling, maar vooral het gietijzerwerk heeft indruk op hem gemaakt. Hij is dol op dat oude gietijzerwerk. Jammer dat hij niet nog even een kijkje kan nemen.

Het is niet anders.

Hij moet zich zo natuurlijk mogelijk bewegen om niet de aandacht te trekken. Ook al wordt de indruk gewekt dat hij zich vrij door de centrale hal kan bewegen, er hangen overal camera's.

“Je moet dus niet omhoog kijken en op zoek gaan naar die dingen, hè” heeft Natascha hem op het hart gedrukt. “Dat valt namelijk nogal op.”

“Ja, hèhè!”

Zo dom is hij nou ook weer niet.

Tegenover de beelden bevindt zich de toiletruimte, weet hij. Dat heeft Natascha hem verteld. Hij bezoekt het herentoilet net lang genoeg om een kleine boodschap te kunnen doen. Hij verwijdt zijn snor en draait de kraan open. Met nog enigszins vochtige handen loopt hij langs de beelden richting de lange roltrap die naar de plenaire zaal en de omliggende wandelgangen leidt. Dat is zijn doel. Daar moet hij zijn.

De wandelgang.

Ogenschijnlijk niemand die op hem let als hij doelgericht door de hal loopt. Het is vrij druk. Er vindt een rondleiding plaats van scholieren. De jongens lijken nog enigszins geïnteresseerd, maar de meiden lijken meer aandacht te hebben voor elkaars kleding en make-up dan voor wat de gids hen probeert duidelijk te maken. Nee, zij hebben hier duidelijk niet zelf om gevraagd.

Marcel ziet een hem onbekende dame met lang, blond haar in een bloedrode jurk die wordt geïnterviewd terwijl ze onderweg is naar het één of ander. De cameraman loopt al filmend behendig achteruit. Marcel zou dat niet kunnen, verwacht hij. Hij zou al na een paar stappen op de grond liggen, met camera en al.

Ergens achter in de hal ontwaart hij één van de jakhalzen. Onmiskenbaar. Zwart kostuum, dito overhemd en knalrode das. Hij herkent sowieso veel gezichten van de televisie, al kan hij bij lange na niet iedereen thuisbrengen. Soms weet hij niet eens of het een politicus betreft of iemand uit de journalistiek. Vroeger kende hij iedereen, van minister tot staatssecretaris, maar tegenwoordig kan hij niet eens meer alle namen opnoemen van de ministeries die er zijn. Hij kan het allemaal niet meer zo goed bijhouden. Alles verandert voortdurend. Daarbij, er is bijna geen kabinet meer dat de rit nog helemaal uitzit.

Hij stapt op de roltrap en wordt gestaag naar boven geduwd. Hij kijkt rustig om zich heen. De mensen op de belendende roltrap knikken hem vriendelijk toe als ze hem passeren. Een man haalt hem in en stoot hem bij het voorbijlopen per ongeluk aan.

“Oh, pardon.”

Eindelijk is hij boven. Hij stapt van de roltrap af en loopt de gang in.

De wandelgang.

En zo de plenaire zaal in.

Alle nieuwsbulletins openen met het voorval. Het is groot nieuws. Marcel staat op alle voorpagina's. Zelfs CNN en Al Jazeera besteden aandacht aan hem. Hoe is het in godsnaam mogelijk om ongehinderd het centrum van de macht binnen te wandelen? Dat is de vraag die iedereen zich stelt. Hoe heeft dit kunnen gebeuren? Wie heeft er zitten slapen?

Marcel zelf kan er wel om glimlachen.

Ach ja.

Natascha belt met haar vriendin.

“Ik zei het je toch? Dat dóet ie!”

Brenda, haar vriendin, moet giechelen. Alex, haar vriend, zou dat zeker niet hebben gedurfd. Ze zou trouwens ook niet hebben gewild dat Alex zou hebben gedaan wat Marcel zojuist wel heeft gedaan. Natascha heeft kennelijk geen moeite met dat soort dingen.

“En nu?” vraagt ze maar.

“En nu?” vraagt Natascha verbaasd. “En nu niks. Hoezo?”

Brenda kan soms zo onnozel doen.

Degene die verantwoordelijk is voor de beveiliging, moet zich uiteraard verantwoorden. Hij accepteert de consequenties. Dit had nooit mogen gebeuren. Marcel heeft met hem te doen. Het is niet zijn bedoeling geweest dat er slachtoffers zouden vallen. Hij wilde alleen maar een stunt uithalen.

Ach ja.

Zeker een uur heeft hij zitten debatteren. Tevreden loopt hij naar de badkamer. Hij bekijkt zichzelf nog eens in de spiegel. De gelijkenis is inderdaad treffend. Zelfs zijn partijgenoten hadden aanvankelijk niets door.

Een glimlach trekt over zijn gezicht.

Hij stemt niet eens op die partij.

Noodgeval

Op weg naar de Dordogne zijn Erik en Mirella gestopt bij een tankstation. Niet omdat er moet worden getankt, maar Mirella moet plassen en ze zijn allebei wel aan een kop koffie toe.

“Het blijft een roteind,” verzucht Erik hardop en vooral veelvuldig, “ook al is het dan volgens jou maar duizend kilometer.”

Mirella moet daar telkens weer om lachen.

“Je wordt een ouwe lul,” zegt ze dan.

Terwijl Mirella nog in de rij staat voor ‘de dames’, is Erik al lang en breed weer terug van ‘de heren’.

“Kijk!”

Hij laat een wachtende toerist zien dat, als je het koffieapparaat maar een fikse opdonder verkoopt, je het geld terugkrijgt dat je hebt ingeworpen.

“Krijg nou tietten,” mompelt deze verbaasd.

Wat Erik niet heeft verteld, is dat hij van tevoren een euro in de wisselgeldlade heeft gedeponneerd. Hij neemt zijn bekertje koffie uit de automaat en loopt naar een statafel, om rustig te kunnen genieten van wat komen gaat.

Mirella ziet het gebeuren. Erik haalt wel vaker van die flauwe geintjes uit.

“Daar krijg je nog eens gelazer mee, lieverd.”

Ze weet dat het niet uitmaakt. Hij kan het toch niet laten.

Ze kan eindelijk naar binnen.

“Waarom ga je niet gewoon bij ‘de heren’?” vraagt Erik haar geregeld.

“Dat is voor noodgevallen,” zegt ze dan.

Steevast haalt Erik dan zijn schouders op.

“Je moet het zelf maar weten.”

Als Mirella klaar is en de shop in wandelt, kan ze Erik niet ontdekken. Ze wacht tot ze zelf een bekertje koffie kan trekken en loopt dan met het dampende bekertje naar buiten, het parkeerterrein op.

Het is druk.

Overvol eigenlijk.

Het is te verwachten op zaterdag. Dan wil iedereen rijden. Mensen willen nu eenmaal geen dag van hun vakantie verloren laten gaan. De meeste mensen zitten liever een dag te mopperen in de auto, dan dat ze lekker relaxed thuis een dagje blijven wachten.

Zij begrijpt dat wel.

Ze heeft het zelf ook.

“Als ik thuis blijf, dan word ik onrustig. We kunnen beter gewoon gaan, toch?”

Erik geeft altijd toe, weet ze. Ieder jaar weer zegt hij dat hij dit nooit meer doet, dat hij hier absoluut geen zin meer in heeft, dat ze hoog en laag kan springen, maar tegen haar glimlach is hij niet bestand.

Ze kijkt rond.

Waar is Erik?

Hij is niet bij de auto, want die kan ze van hier zien staan.

Terwijl ze met kleine slokjes van haar koffie drinkt, zoekt ze met haar ogen het parkeerterrein af, maar nergens is Erik te bekennen. Hij is misschien wel terug gegaan naar het toilet, denkt ze. Ze laat zich zakken en gaat op het gras zitten. Hij komt vanzelf wel een keer opdagen.

Na tien minuten is hij er nog niet.

Mirella komt overeind en loopt met haar lege bekertje naar een prullenbak, ondertussen met haar ogen de omgeving afspeurend. Ze begint langzaam de smoor in te krijgen.

Een geintje is leuk, maar het is nu wel mooi genoeg geweest, vindt ze.

Ze loopt terug naar de shop. Als hij niet buiten is, dan moet hij binnen zijn.

Maar binnen is hij ook niet.

Haar boosheid is verdwenen. Mirella begint zich zorgen te maken. Er zal toch niets gebeurd zijn? Ze herinnert zich de film *Spoorloos* die ze heel lang geleden heeft gezien. In de film stopt een stelletje, dat onderweg is naar Zuid-Frankrijk, bij een benzinestation. Net als zij en Erik. Terwijl de jongen bezig is – ze weet niet meer precies met wat – wordt het meisje aangesproken door een man. Ze loopt mee naar zijn auto en wordt, voor ze het goed en wel in de gaten heeft, door de man bedwelmd en ontvoerd. De jongen start een uitgebreide zoektocht, maar zal haar niet vinden. De details is Mirella vergeten, maar het komt er op neer dat het meisje wakker wordt in een kist. Ze is levend begraven. Mirella huivert. Dat lijkt haar het ergste dat iemand kan overkomen: levend begraven zijn. Erik zal toch niet...?

Een lichte paniek begint zich nu van haar meester te maken.

“Mijn hemel!”

Ze voelt zich opeens verschrikkelijk alleen in alle drukte. Ze haast zich naar buiten, naar de auto. Ze moet haar tas hebben! Ze moet bellen!

Terwijl ze op een holletje naar de auto loopt, vraagt ze zich af wie ze zou kunnen bellen?

Wie moet je in godsnaam bellen als je denkt iemand kwijt te zijn?

“Hallo, ja, Erik is weg!”

“Hoezo, weg?”

“Nou gewoon, weg.”

“Hebben jullie ruzie gehad?”

“Nee, hij is gewoon weg.”

“Heb je gezocht?”

Enfin.

De politie misschien?

Die doen toch niets, verwacht ze.

“Erik is een volwassen man, die loopt niet in zeven sloten tegelijk,” zullen ze haar geruststellen.

Bovendien, haar Frans is nou niet bepaald top. Hoe legt ze in godsnaam uit wat er is gebeurd? In feite is er nog niets gebeurd, weet ze. Ze is alleen Erik kwijt.

Ze opent het portier en grist haar tas tevoorschijn. Ze zoekt tussen haar spullen naar haar mobieltje.

“Dat jij nog iets kunt vinden in die puinhoop,” zegt Erik altijd.

Ze weet dat hij gelijk heeft. Haar tas is inderdaad een rommeltje. Er zit van alles in dat ze niet nodig heeft, maar dat wellicht ooit in bepaalde situaties van pas kan komen.

“Je kunt er beter mee verlegen zitten,” heeft haar vader haar geleerd, “dan om verlegen.”

Had ze maar niet naar haar vader geluisterd.

“Waar is die verdomde telefoon nou?” moppert ze hardop.

Ze heeft hem. Ze heeft net één-één ingetoetst en haar vinger bevindt zich al boven de twee, als ze ziet dat ze een berichtje heeft.

Erik.

Ze opent het berichtje. Haar ogen vliegen over de tekst. Als ze het heeft gelezen, vallen haar armen slap naar beneden en proest ze het uit. Alle spanning die zich heeft

opgebouwd, ontladde zich in wat uitmondte in een kletterende schaterlach. De mensen op het parkeerterrein kijken verbaasd naar haar.

“Wat heeft die nou?”

Als ze is uitgelachen, loopt ze naar de achterkant van de auto. Ze opent de bagageruimte en pakt de toiletrol die ze altijd bij zich hebben.

Voor noodgevallen.

Ze sluit de auto af en slentert rustig terug naar de shop.

Ze heeft geen haast.

Van hot naar haar

“Weet je wat jij moet gaan doen?” vraagt Shyla, die een tijdje heeft zitten kijken hoe hij patience zit te spelen op zijn pc.

Jeroen schrikt op van zijn scherm .

“Nou?”

“Jij moet een boek gaan schrijven,” zegt Shyla. “Je zit hier thuis maar te verpieteren.”

Jeroen schudt verbaasd zijn hoofd.

“Een boek schrijven? Ik?”

“Ja, jij!”

“Ik kàn niet eens schrijven! Ik heb nog nooit iets geschreven.”

Shyla haalt haar schouders op.

“Onzin! Natuurlijk kun jij schrijven. Je kunt toch ook denken?”

“Ja, maar dàt doet iedereen!” verweert Jeroen zich. “En niet iedereen schrijft, voor zover ik weet, een boek.”

“Ja, en niet iedereen zit thuis maar een beetje achter zijn pc te patiencen.”

“Wat heeft dát er nou mee te maken?”

“Dat heeft er alles mee te maken. Als jij een boek zou schrijven, dan maak je tenminste nog eens iets mee. Dat is alles beter dan hier maar een beetje te blijven rondhangen en te wachten op weet-ik-veel dat toch nooit komt.”

“Ik wàcht nergens op.”

“Wat zit je dan te doen?”

“Nou, gewoon. Dat zie je toch? Ik doe gewoon even een kaartspelletje.”

Jeroen heft zijn handen omhoog.

“Is dat nou zo erg, dat ik een kaartspelletje speel? Hoeveel mensen zitten er niet te patiencen op hun pc?”

Shyla schudt haar hoofd.

“Nee, natuurlijk is dat niet erg, om een kaartspelletje te spelen, maar het wordt een heel ander verhaal als je alléén maar kaartspelletjes speelt. Dat zul je toch zelf ook wel inzien?”

Ze kijkt hem met haar grote, donkerbruine ogen indringend aan.

“Wees eens eerlijk! Wat doe jij verder nog dan de godganse dag achter die stomme pc van je hangen?”

“Ik doe genoeg,” reageert Jeroen geërgerd. “Ik doe het huishouden, weet je wel? Stofzuigen, boenen, wassen, strijken. Ik doe de boodschappen, ik zorg voor het eten. Ik, eh...”

“Ja?”

“Wàt nou ja? Vind je dat niet genoeg?”

“Jij wel?”

Weer die fonkelende, donkerbruine ogen.

Jeroen weet dat ze gelijk heeft. Hij doet feitelijk geen flikker. Naast het huishouden - dat hij het minst zinloze vindt dat er bestaat, een onmiskenbare vorm van zinloos huiselijk geweld, volgende week is het immers weer vies – voert hij geen reet uit. Geen klap!

Nada!

“Tja, het is niet bepaald rock ’n roll, dat weet ik ook wel,” geeft hij met tegenzin toe. “Ik had het ook liever anders gezien, dat weet je.”

Shyla loopt naar hem toe en gaat achter hem staan. Ze slaat haar armen om zijn hals en laat haar kin op zijn hoofd rusten. Zo blijft ze staan.

“Hoe zou jij het dan willen zien, schatje?”

Jeroen denkt na.

‘Hoe zou jij het dan willen zien?’ vraagt ze. Wat is dat nou voor een vraag? Hij kan daar wel een antwoord op geven, maar dat is niet meer aan de orde. Wat hij graag zou willen, dat gaat nu eenmaal niet meer. Het is onomkeerbaar. Hij zal er gewoon aan moeten wennen dat het allemaal is zoals het is.

En niet anders.

Hij haalt zijn schouders op.

“Weet ik veel!”

Shyla laat hem los en gaat rechtop staan.

“Je valt me een beetje tegen, weet je dat?”

“Wat is dàt nou? Alsof ik er godverdomme iets aan kan dóen!” valt Jeroen uit. “Ik heb hier ook niet om gevraagd, weet je?”

“Niemand heeft om zijn of haar eigen leven gevraagd, lieverd, en iedereen zal het er mee moeten doen. Je moet er zelf iets van maken, een ander doet dat niet voor je.”

“Niet iedereen heeft zo veel pech als ik,” mokt Jeroen.

“Dank je wel voor het compliment.”

“Dat heeft niets met jou te maken, dat weet je best.”

“Waarom zeg je het dan?”

“Zoals ik al zei: het heeft niets met jou te maken.”

“De meest succesvolle mensen zouden niet zo succesvol zijn geworden als ze niet geconfronteerd zouden zijn geweest met pech.”

Shyla draait zijn hoofd naar zich toe.

“Jij houdt toch zo van blues? Hoe denk je dat die is ontstaan? Door allemaal vrolijk zingende negertjes die zo graag katoen wilden plukken?”

Jeroen moet glimlachen.

“Nou?” dringt Shyla aan.

“Je hebt gelijk, schat. Natuurlijk heb jij gelijk.”

Jeroen knikt.

“Ik zal er over nadenken,” belooft hij.

Maar hoe denk je na over het schrijven van een boek?

Jeroen is vast van plan om het advies van Shyla tenminste één keer op te volgen. Dat is hij min of meer aan haar verschuldigd. Zo voelt hij dat. Hij staat bij haar in het emotionele krijt. Shyla heeft hem als enige altijd gesteund, door dik en dun, in voor- en tegenspoed. Daar mag hij best eens wat voor terugdoen.

Eén boek moet wel te doen zijn, denkt hij. Hij kan het allicht proberen. Hij pakt wat boeken uit de boekenkast en kijkt hoeveel pagina's een gemiddeld boek bevat.

Vervolgens neemt hij een gemiddeld aantal woorden per zin en telt het aantal zinnen per pagina. Aantal woorden maal aantal zinnen maakt woorden per pagina maal aantal pagina's maakt...

“Allejezus!”

Een gemiddeld boek komt al gauw op minimaal zestig-, zeventigduizend woorden!

“Dat zijn heel wat opstellen,” verzucht hij hardop, terwijl hij alleen is of misschien wel juist daarom.

Jeroen ontdekt dat het schrijven van een boek een grotere klus is dan hij had gedacht en dan betreft het nog uitsluitend het ambachtelijk deel: het schrijven van woorden en het

smeden van zinnen. Eerst moet hij nog een onderwerp hebben. Een boek moet nu eenmaal ergens over gaan. En een plot, dat zou ook wel handig zijn. Maar hoe verzin je in godsnaam een onderwerp en een plot? En dan? Daarna?

Met een onderwerp en een plot is hij er ook nog niet, stelt hij vast. Daar krijg je niet zomaar zestig, zeventigduizend woorden aan besteed. Hij moet ook nog een verhaal verzinnen, met als onderwerp zijn onderwerp en toewerkend naar zijn plot. Goed beschouwd is het verzinnen van een onderwerp en een plot nog het meest eenvoudige deel van het creatieve proces, ontdekt hij. Daarna moet het ergste nog komen.

“En, hoe staat het met je boek?” informeert Shyla als ze ’s avonds aan tafel zitten.

Hij heeft lasagne voor haar gemaakt. Dat vindt ze lekker.

“Hm.”

Jeroen trekt een zorgelijk gezicht.

“Ga je het toch niet doen?” vraagt Shyla. “Je wilde toch...”

“Ja ja ja ja, ik ga je boek schrijven. Heus!”

“Je moet mijn boek niet schrijven, je moet jouw boek schrijven.”

“Ja, dat bedoel ik ook.”

Jeroen slaakt een diepe zucht.

“Ik heb al een onderwerp. Denk ik. En een plot!”

“Nou dan?”

“Ik mis nog een verhaal. Ik moet er nog een verhaal van zien te breien en dat valt om de dooie dood nog niet mee.”

“Hoezo, ik moet er een verhaal van breien?” vraagt Shyla verbaasd. “Als je een onderwerp hebt, en zelfs al een plot, dan begin je toch gewoon?”

“Ik kan toch niet zomaar beginnen en dan maar hopen dat er zomaar een heel boek ontstaat? Dat gaat niet vanzelf, hoor. Het moet allemaal wel een beetje kloppen.”

“En dus?”

Jeroen fronst zijn voorhoofd.

“En dus? En dus moet ik eerst een verhaallijn uitwerken en verdelen in hoofdstukken.

Daarna moet ik kijken of alles wel consistent is met elkaar. Ik moet checken of de details die ik wil gebruiken, wel allemaal kloppen. Ik zal moeten onderzoeken dat...”

“Ik dacht dat je een boek ging schrijven?” valt Shyla hem in de rede.

“Dat zit ik je verdorie uit te leggen!” zegt Jeroen, nu toch wel een beetje geïrriteerd. “Ik leg juist uit wat ik allemaal moet doen om te kunnen beginnen met schrijven. Wat wil je nou eigenlijk van me?”

‘Dat je niet meer de godganse dag zit te patiencen. Naast het huishouden dan,’ haast Shyla zich er aan toe te voegen. “Daarom dacht ik dat een boek schrijven wel iets voor jou zou kunnen zijn.”

“Maar dat ben ik toch juist aan het voorbereiden? Precies zoals jij wilt.”

Ze kijkt Jeroen even bedachtzaam aan en schudt dan langzaam haar hoofd.

“Nee Jeroen, dat ben je niet. Je bent alleen maar beren aan het creëren. Weet je, een boek schrijf je niet door er over na te denken. Een boek schrijf je door het te schrijven.”

“Maar ik zal toch tenminste iets moeten voorbereiden?” roept Jeroen uit.

Shyla schudt weer haar hoofd.

“Weet jij wat Simon Vestdijk antwoordde op de vraag waarom hij zo snel schreef?”

“Nee?”

“Hij schrijft zo snel, zei hij, omdat hij zelf zo benieuwd is naar de afloop.”

Hij is benieuwd naar de afloop.

Zo begint het eerste boek van Jeroen. Hoewel hij geen idee heeft of het zal werken, doet hij wat Shyla van hem vraagt: hij begint.

Hij kijkt naar de letters op zijn scherm.

Zijn eerste zin.

Hij is benieuwd naar de afloop.

En nu?

Zijn vingers vliegen over zijn toetsenbord. Voor hij het goed en wel beseft, bevindt hij zich ergens in Frankrijk in gezelschap van een Franse boer en een Duitse toeriste. Ergens is een moord gepleegd. Op een gruwelijke manier. Een motorzaag. Een jonge vrouw doet haar eerste parachutesprong en landt veilig op de van tevoren aangewezen plek. Een boer haalt zijn hooi binnen. Een meisje pijpt haar vriendje. Een Italiaanse kok leert een backpacker hoe je van deeg een pizzabodem maakt. Hij reist per boot, per trein, per vliegtuig. Hij doet de Camino naar Santiago de Compostella met een sint-jakobsschelp op zijn borst, de sluiting naar boven zoals het hoort. Hij ontmoet tientallen mensen, nee, honderden moeten het er inmiddels zijn. Hoogwaardigheidsbekleders en zwervers.

Christenen en moslims. Mannen en vrouwen. Hij rolt van het ene avontuur in het andere.
Het is amper vol te houden.
Hij eet te weinig.
Hij komt slaap te kort.
“Doe jij de badkamer nog wel eens?” vraagt Shyla.
Verstoord kijkt hij op van zijn scherm. Hij heeft haar niet horen aankomen.
“Nu even niet.”
En verder reist hij. De Chinese muur. De Noordkaap. Vlissingen. New York.
Bloemfontein.
Alsmaar door.
Van hot naar haar.
En nooit meer terug.

Fout

Het is maar moeilijk te begrijpen dat hij de peuter is die in zijn kinderstoel met bolle wangetjes en zijn knarsende tandjes op elkaar om een lach te tonen, met fonkelende pretoogjes de wereld in blik.

“Wat staat mij allemaal voor moois te wachten?” lijkt het jongetje uit te drukken.

Ach ja.

Hij wist niet eens dat deze foto van hem bestond.

“Hoe kom je hier aan?”

“Die stond bij je ouders op het dressoir,” zegt zijn nichtje zacht.

Hij houdt het fotootje met beide handen vast. Het is een lang, smal zwart-witfotootje. De afmetingen doen vermoeden dat het fragment is uitgeknipt uit een groter geheel.

“Waarom hadden ze mij nog op het dressoir staan?”

Zijn nichtje haalt haar schouders op.

“Ik weet het niet. Ik heb het meegenomen toen ik wat mocht uitzoeken.”

Ze kijkt hem strak aan.

“Ik denk niet dat iemand die foto heeft opgemerkt. Vandaar.”

Hij legt het fotofragmentje apart en bekijkt stuk voor stuk de andere foto's die ze voor hem heeft meegenomen. Het zijn zonder uitzondering zwart-witfoto's uit een ver verleden, waarvan de meeste nog van verbazend goede kwaliteit zijn.

“Ik heb zelf bijna niets meer,” zegt hij.

Ze neemt een slokje van haar droge, witte wijn. Zonder iets te zeggen pakt hij het stapeltje foto's op en bekijkt ze nogmaals aandachtig. Eén voor één. Daarna pakt hij het smalle fotootje weer, met het stralende jochie in de kinderstoel.

“Kun je je voorstellen dat ik dat was?” vraagt hij haar.

Ze knikt.

“Jawel. Jij was altijd een hartstikke vrolijk jochie.”

Hij kan zijn ogen er niet van af houden.

Hoe zou het jochie hebben gekeken als hij had geweten wat hem nog allemaal te wachten stond, vraagt hij zich af?

Ach ja.

“Het is zeker zo’n dertig jaar geleden dat wij elkaar hebben gezien,” zegt zijn nichtje.

“Een eeuwigheid,” moet hij toegeven.

Dankzij facebook heeft zij hem weer gevonden. In een opwelling heeft ze zijn naam ingevoerd. Ze herkent hem onmiddellijk van de foto’s en stuurt hem een vriendschapsverzoek. Nadat hij hun relatie heeft bevestigd, maken ze deze afspraak. In een grand café. Rustig aan. Neutraal terrein.

Ze ervaren het allebei als een soort blind date - hoe herken ik jou? – maar dat is snel voorbij als ze elkaar zien. Natuurlijk, er zitten zo’n dertig lange jaren tussen hun laatste ontmoeting en nu, een mensenleven bijna, maar van een vacuüm lijkt geen sprake.

Dezelfde ogen, dezelfde lach, hetzelfde gezicht, maar dan iets ouder.

En zwaarder.

Ja.

“Ik weet niet waarom het allemaal zo gelopen is zoals het is gelopen,” zegt hij, “maar ik ben blij je weer te zien. Nu heb ik ook weer iemand.”

Ze knikt.

“Zo voel ik dat ook.”

Het is allemaal de schuld van zijn moeder geweest, legt hij haar uit. Zijn moeder is – of wàs, dat weet hij niet eens – een slecht mens. Ondeugend. Hij schudt zijn hoofd. Nee, ondeugend is het verkeerde woord. Ondeugend suggereert nog iets guitigs. Vals, dat is veel beter.

Zijn nichtje valt hem bij. Dat vindt zij ook. Nu pas hoort hij dat ook haar ouders dat altijd hebben gevonden. Daar heeft hij nooit iets van gemerkt.

“Ze werden gek van dat mens! Dat vind je toch niet erg, hè, dat ik haar zo noem?”

Hij schudt zijn hoofd.

“Natuurlijk niet. Het is ook een bitch!”

Zijn ouders ziet hij niet meer als hij definitief kiest voor zijn vrouw. Zijn vrouw valt niet goed in de smaak bij hen en dat is kennelijk voldoende om hun handen ook van hem af te trekken. Aanvankelijk vreet de twijfel aan hem – wie laat nu zijn ouders vallen? – totdat hij zelf kinderen krijgt. Hij probeert zich voor te stellen wat één van hen zou moeten uithalen om geen contact meer te willen hebben. Hij kan niets bedenken.

De twijfel slaat om in boosheid.

Wie laat nu zijn eigen kind barsten?

Als zijn vader sterft, neemt niemand de moeite hem dat te vertellen. De vraag die tot dan toe latent speelde – zou hij naar de begrafenis gaan om afscheid te nemen? – wordt voor hem beantwoord. Pas nadat alles achter de rug is, vertelt een kennis hem dat hij een familieberichtje heeft gelezen in het plaatselijke huis-aan-huiskrantje.

“Mijn vader is precies een week na jouw vader overleden,” vertelt zijn nichtje.

Haar moeder dementeeert dan al een beetje. Na de dood van haar man slaat de dementie progressief toe, tot ze denkt dat ze niet met haar man, maar met haar eigen vader is getrouwd, die op dat moment overigens ook allang is overleden.

“En je zusje, heb je daar nog contact mee?” vraagt hij.

“Nee,” haalt ze fel uit. “Daar wil ik niets meer mee te maken hebben. En jij? Heb jij nog contact met je zusje?”

Weer schudt hij zijn hoofd. Zijn zusje blijft maar aandringen dat hij eerst contact moet opnemen met zijn ouders voordat zij contact met hem wil hebben, maar dat is een onmogelijke eis zolang zijn ouders zijn vrouw niet accepteren. Het is een gepasseerd station. Hij heeft het vaak genoeg geprobeerd.

”Daarom ben ik zo blij jou weer te zien,” zegt hij.

Ze proberen elkaar zoveel mogelijk te vertellen, voor zover een periode van dertig jaren te resumeren valt. Het heden is van belang.

Zij is gescheiden, heeft twee bij haar inwonende tienerdochters en een nieuwe vriend.

Hij is nog altijd getrouwd met de vrouw om wie het allemaal is begonnen. Zijn kinderen zijn iets ouder en al jaren de deur uit.

“Ach ja.”

“Eindelijk kan ik weer vragen over vroeger stellen,” zegt ze, “ook al weet jij dan misschien de antwoorden niet.”

Hij herinnert zich niet zo veel, net zoals zij. Desondanks proberen ze samen de puzzelstukjes van een onverwerkt verleden in elkaar te passen, maar elk antwoord roept weer nieuwe vragen op. Het verleden wordt steeds minder duidelijk.

“Het geeft niet,” zegt ze. “We moeten vooruit kijken.”

Hij durft haar niet te confronteren met de vraag die hem de laatste jaren werkelijk is gaan bezighouden. Het is allemaal niet belangrijk meer, maar toch.

Hij herinnert zich dat zijn vader graag vertelt over de gezellige avonden bij zijn ouders thuis. Het schijnt er altijd een dolle boel te zijn geweest. Oma is niets te gek, in

tegenstelling tot zijn eigen vrouw die eerder mensenschuw lijkt. Hoe dan ook, bij zijn vaders ouders is het de zoete inval, als hij de verhalen mag geloven. Onder de gasten bevinden zich veel kunstenaars. De naam Koos Speenhoff wordt meer dan regelmatig genoemd. Speenhoff, de kleinkunstenaar die zich later bekeerde tot het katholieke geloof waar hij eerder zo de spot mee dreef. Zijn vader laat hem een oude gedichtenbundel zien van Piet Paaltjens waarin zich nog een handgeschreven brief van Koos Speenhoff bevindt. Die gedichtenbundel is één van de weinige dingen die hij nog bezit van vroeger. Pas veel later ontdekt hij dat diezelfde Speenhoff niet zo zuiver op de graat was. Dat hij NSB-sympathieën koesterde. Dan realiseert hij zich met een schok dat zijn vader tijdens de oorlogsjaren gewoon op Scheveningen kon komen. Hij kon met zijn Ausweis gaan en staan waar hij wilde, vertelde hij. Hij was zogenaamd directeur van een betonfabriek, zo heeft zijn vader hem toevertrouwd, en dus van eminent belang voor de Duitsers die de kust van bunkers moesten voorzien om een invasie vanuit zee te voorkomen. Het waren valse papieren, verzekert zijn vader hem, maar dat kan natuurlijk ook anders zijn geweest.

“Wat ben je opeens stil?” vraagt zijn nichtje.

“Ik moest ergens aan denken,” antwoordt hij. “Niks belangrijks.”

“Iets van vroeger?” vraagt ze.

“Zullen we er nog één nemen?” vraagt hij, en hij wenkt een serveerster.

Zijn vrouw legt de A4-tjes naast zich op de bank. Ze leest altijd de verhalen die hij heeft geschreven aan hem voor. Zo snijdt het mes aan twee kanten. Zowel de vorm als de inhoud wordt in één klap tegen het licht gehouden. Zijn vrouw leest het verhaal en beoordeelt of het haar boeit en dat het dus iets is voor zijn nieuwe bundel, en hij luistert ondertussen of datgene wat hij heeft opgeschreven wel loopt. Ze mag bijvoorbeeld niet haperen of zinnen twee keer moeten lezen. Een verhaal moet immers niet alleen te lezen, maar ook te vertellen zijn.

“Het is nog niet klaar,” zegt hij ongeduldig. “Het gaat nog verder.”

Zijn vrouw kijkt hem aan.

“Vind je het niet een beetje te ver gezocht?” vraagt ze aan hem. “Hoe kom je hier nou weer allemaal bij?”

Hij schudt zijn hoofd en bijt op zijn onderlip.

“Niet alle verhalen hoeven verzonnen te worden, lieverd,” zegt hij zacht. “Soms zijn ze er gewoon.”

Vadertje Tijd

“Wist jij,” vraagt Floor, met haar wijsvinger tegen de borst van Sven prikkend, “wist jij dat elke dag een beetje langer duurt dan de vorige?”

“Ja, hè hè, als we richting de zomer gaan,” roept Sven triomfantelijk uit. “Daarna is het andersom. Nog meer van die snuggere opmerkingen?”

“Nee!” schudt Floor gedecideerd haar hoofd. “Nee, dat bedoel ik niet. Ik bedoel echt dat elke dag ietsje langer duurt dan de vorige.”

Sven kijkt haar aan.

“Hoe kan dat nou?”

“Het is ècht zo.”

Sven heft vragend zijn handen.

“Leg eens uit?”

“Als ik eerst een zoen van je krijg.”

Sven geeft haar een natte zoen op haar neus.

“En als je zegt dat het je spijt.”

“Spijt? Wat zou me dan moeten spijten?”

Floor trekt een pruillipje.

“Je deed lelijk tegen mij toen ik vroeg of jij wist dat elke dag langer duurt dan de dag daarvoor.”

“Ik deed helemaal niet lelijk tegen je, maar het lijkt me ook onzin wat je zegt.”

“Ik vertel nooit onzin.”

“Leg nou maar uit!”

“Eerst zeggen dat het je spijt.”

Sven heft zijn handel ten hemel.

“Oké, het spijt me.”

Floor kijkt hem aan en doet of ze overweegt of ze zijn excuses zal aannemen.

“Goed dan, geaccepteerd. Ik zal het uitleggen. Het heeft te maken met de rotatie van de aarde. Die neemt namelijk stukje bij beetje af. Elke dag draait de aarde een heel klein mieniepieenie beetje langzamer dan de dag daarvoor en dus duurt elke dag in feite een

beetje langer. Dat is ook de reden dat ze eens in de zoveel jaren een zogenaamde schrikkeelseconde toevoegen aan de tijd, zodat de boel weer een beetje klopt.”

“Kun jij niet gewoon diergeneeskunde gaan studeren of zo?”

Floor schiet in de lach.

“Je hebt het niet zo op bètameisjes, hè?”

Sven schudt zijn hoofd.

“Onzin.”

Floor kijkt demonstratief om zich heen.

“Nou, waar gaat deze heer zijn dame uitnodigen voor een romantisch diner voor twee?”

Nog geen kwartier later zet ze haar tanden in een Whopper.

“Gelukkig zit hier een Burger King en geen McDonald’s,” zegt Sven, met zijn rechterhand de ketchup van zijn kin vegend.

“Wat is er mis met McDonald’s?” vraagt Floor.

“Je kunt beter vragen, wat is er niet mis met McDonald’s? Dat proef jij toch ook wel?”

Hoewel Floor nauwelijks verschil proeft – ze vindt het eten bij allebei de ketens kleffe zooi waarbij je na een half uurtje alweer trek krijgt, fast food is fast hungry – knikt ze toch ja. Het scheelt haar een discussie die toch nergens toe leidt.

“Weet jij dat Vadertje Tijd, de man met de zeis, een verwijzing is naar de Griekse god Chronos?” vraagt Floor tussen twee happen door.

“Hoe kom je daar nou weer bij?”

Floor haalt haar schouders op.

“Nou, eh gewoon. Weet ik veel. Tijd interesseert me nou eenmaal.”

“Wat is er zo bijzonder aan de tijd?”

“Alles. Tijd is één van de dimensies, maar dan abstract.”

“Hoe bedoel je?”

“Nou,” legt Floor uit, “je hebt lengte, hoogte, breedte. Lengte alleen is een lijn, maar in combinatie met breedte ontstaat al een oppervlak en met hoogte er bij heb je iets met inhoud.”

“Tijd gaat net zo goed van A naar B, alleen kun je het niet zo duidelijk zien.”

“Jawel, maar waar je bij de andere dimensies van A naar B kunt gaan en weer terug, lukt dat bij de tijd niet.”

“Hoezo niet?”

“Nou, doe niet zo dom. Bij de andere dimensies kun je bewegen. Je kunt langs een lijn heen en weer lopen, een stap opzij doen of omhoogspringen. Met de tijd gaat dat niet, want de tijd is zelf beweging. Afstand gedeeld door snelheid is tijd. Zie je? Je gaat met de tijd mee, of je wilt of niet.”

“En dus?”

“Dat betekent dat reizen in de tijd niet mogelijk is. Chronologie, weet je wel? De Griekse god Chronos. De chronologische volgorde van gebeurtenissen. Het begrip causaliteit. Het ene moment vloeit voort uit het andere, er is een intrinsiek causaal verband in de tijd. Er is in feite geen gebeurtenis, maar alles gebeurt. Zie je, alles vindt plaats. Alles wat wij zien en voelen en ruiken en proeven manifesteert zich slechts zolang wij de sensatie beleven, maar het bestaat niet in die zin dat iets blijvend zou kunnen zijn. Ook jij bent er niet echt, maar door een samenspel van atomen en vanderwaalskrachten ben jij ontstaan en ontwikkel jij je voortdurend, totdat de hele zaak uiteindelijk weer uit elkaar valt en opgaat in andere zogenaamde existenties, maar feitelijk bestaan die dus ook niet.”

Sven kijkt haar met open mond aan.

“Je mond staat open.”

Sven sluit zijn mond.

“Begrijp je wat ik probeer te zeggen?” vraagt Floor.

“Jawel, denk ik, maar wat heb je in godsnaam aan die wetenschap?”

“Nog niks, maar daar gaat het niet om. Verwondering leidt tot onderzoek en onderzoek geeft kennis, zodat we uiteindelijk alles zullen kunnen begrijpen.”

“En dan?”

“Wat, en dan?”

“Wat moet de mens nog als hij alles begrijpt?”

“Hoezo ga jij er vanuit dat het een hij is die alles begrijpt?”

O jee.

Sven heeft hier ervaring mee. Hij kiest eieren voor zijn geld.

“Oké, wat moet zij dan nog als ze alles al weet?”

“Niks. Lekker de hele dag doen waar ze zin in heeft. Schoenen kopen met onwijs hoge hakken. Een leuke tas uitzoeken. Whoppers gaan eten met een leuke vent.”

“Dat kun je nu toch ook al?”

Floor kijkt de zaak rond.

“Zie jij ergens een leuke vent dan?”

Sven pakt zijn servet en veegt zijn mond af.

“Ik heb hier genoeg van!”

Hij staat op en loopt met grote stappen de zaak uit, Floor verbijsterd achterlatend.

Wat heeft ze nou verkeerd gezegd?

Het was maar een grapje.

Sven kan soms zo aangebrand doen.

Toch staat ze op en gaat achter hem aan. Hij mag haar hier niet alleen laten zitten.

Niet nu.

Floor zit naast Elise, haar beste vriendin en studiegenootje, op haar bed. Elise heeft haar arm om haar schouders geslagen. Floor moet telkens weer huilen.

“Ik begrijp jou niet,” zegt Elise. “Hij is al die tranen van jou niet waard als hij je zo maar laat zitten in een restaurant.”

Floors schouders schokken.

“Ik zou het in elk geval niet gepikt hebben!” steekt Elise strijdvaardig haar kin vooruit.

Maar Floor is niet te bedaren.

“Nou, hé.”

Elise schudt Floor zachtjes heen en weer.

“Vertel nog maar eens. Wat is er nou precies gebeurd?”

En Floor vertelt.

Dat ze zo gezellig met Sven heeft zitten praten.

Dat ze zo lekker samen Whoppers zijn gaan eten.

Dat ze Sven heeft uitgelegd wat tijd nou eigenlijk inhoudt en dat hij daarna kwaad was weggelopen.

“Heb je misschien een heel klein beetje zitten drammen?” vraagt Elise.

Weer zo’n hartverscheurende snik.

“Ja, maar dat is toch logisch?” huilt ze door haar tranen heen.

Elise kijkt haar niet-begrijpend aan.

“Ik had het zo nadrukkelijk over tijd,” schokschoudert Floor, “omdat ik hem juist zo voorzichtig mogelijk wilde vertellen dat ik het bèn!”

Verkeerde vrienden

“Het kan zomaar gebeuren,” zegt Hans altijd.

“Natuurlijk,” beamen zijn vrienden. “Het kan zomaar gebeuren.”

Maar niemand gaat er vanuit dat het daadwerkelijk gebeurt. Het leven lacht hen toe. Ze wonen in mooie huizen, vervullen leuke banen. De meesten hebben kinderen. Sommigen hebben een hond of een kat. Eén bezit er zelfs een eigen paard.

Zo ook bij Hans. Hij heeft een zoon en een dochter. Een koningswens. Hij is nog altijd getrouwd met Marieke, zijn eerste vrouw. Samen bezitten ze een huis in een leuke buurt. Niet sjiek, maar zeker niet armoedig. De meeste burens beschikken over twee auto’s. Marieke werkt in de zorg en Hans heeft een drukke, maar uitdagende baan bij een adviesbureau.

“Druk is niet erg,” zegt Hans daarover, “als ik maar het gevoel heb dat ik de regie voer.” De regie voeren, dat is belangrijk voor hem. En hij voert de regie. Hij haalt keer op keer zijn targets. De opdrachtgevers zijn tevreden en dat blijft niet onopgemerkt. Hij krijgt steeds meer verantwoordelijkheden.

Ach ja.

Hij heeft nooit een goede conditie gehad. Hans is geen sporter. Hij heeft zelfs een grondige hekel aan sport. Soms komt hij er niet onderuit. Met het drukke, sociale leven dat hij leidt, wordt hij regelmatig uitgenodigd om deel te nemen aan een potje tennis of andere sportieve activiteiten. Dat hij daarbij wat achterblijft, is geen verrassing.

Gaandeweg merkt hij echter dat hij het steeds moeilijker op kan brengen. Lichamelijke inspanning kost hem steeds meer moeite. Hij raakt sneller buiten adem dan voorheen. Steeds vaker vraagt hij om een time-out. Zelfs het vrijen lijdt er onder. Dat is de druppel.

“Rookt u?” vraagt de huisarts.

Hans heeft nog nooit gerookt. Hij wordt door de molen gehaald. Aanvankelijk wordt gevreesd voor zijn hart, maar dat blijkt prima in orde. Cholesterol, allemaal oké.

“Dan moeten het wel bijna uw longen zijn,” verzucht zijn huisarts na het zoveelste onderzoek met onbevredigend resultaat.

De huisarts krijgt gelijk. Hans heeft COPD, een aandoening die meestal door roken komt, maar Hans is een uitzondering. Een gevalletje stomme pech.

“Dat kan soms zomaar gebeuren,” zegt de huisarts.

Hans gaat verder achteruit. Van regie is geen sprake meer. Hij wordt ontslagen. Op zijn leeftijd is de kans op een nieuwe baan nihil. Er volgt een inkomensval die Marieke met meer uren en zelfs overwerk niet kan compenseren. Ze zullen de tering naar de nering moeten zetten. Het huis zal moeten worden verkocht.

Dan grijpen de vrienden in. Gezamenlijk brengen ze maandelijks een bedrag op waardoor Marieke en Hans hun leven financieel gezien min of meer op de oude voet kunnen voortzetten. Een genereus gebaar, zoals je zelden tegenkomt. Van bezwaren wil niemand iets weten.

“Ik merk die honderd euro per maand niet eens,” halen ze lachend hun schouders op.

“Wat een geweldige vrienden hebben wij toch!” roept Marieke opgetogen.

Hans knikt.

Inderdaad, wat een geweldige vrienden hebben ze.

En toch knaagt er iets aan hem.

Niemand heeft gevraagd hoe hij zich voelt.

H5N1

Het is nog vroeg als Jacob Woelwater aan de dag begint die zijn leven en dat van zijn collegae op het lab volledig overhoop zal halen. Op dit moment heeft hij echter nog geen flauw benul van wat hem te wachten staat, al zou hij natuurlijk wel iets kunnen vermoeden. Hij is niet dom. Hij maakt deel uit van het eliteteam wetenschappers dat professor doctor Guido Westerhuis om zich heen heeft verzameld. Het laboratorium van Westerhuis geniet wereldfaam en zijn werk wordt zonder uitzondering door elke gerenommeerde onderzoeker hoog gewaardeerd. Maar niet alleen wetenschappers zijn in de professor en het werk van zijn team geïnteresseerd. Vooral de farmaceutische industrie en de politiek hechten veel waarde aan zijn onderzoeksresultaten. De belangen zijn dan ook enorm te noemen en de bedragen die er mee zijn gemoeid niet minder dan gigantisch. Virologie is een miljardenbusiness geworden. Eén verkeerde beslissing kan leiden tot het faillissement van grote ondernemingen en - daar komt de politiek om de hoek kijken - tot onvoorstelbare electorale verschuivingen. Het zijn allang niet meer de politici die het monopolie van de macht bezitten, maar geraffineerde zakenlieden en wetenschappers, al zijn die laatsten zich dat bij lange na niet voortdurend bewust.

“Ga je er nu al uit?” vraagt zijn vrouw slaperig.

Zonder zijn antwoord af te wachten draait Linda zich op haar andere zij. Met één hand trekt ze haar dekbed op tot onder haar kin. Jacob buigt zich naar haar toe en geeft haar een kus op haar wang. Glimlachend kijkt hij nog eenmaal naar haar om voordat hij opstaat en op zijn tenen de slaapkamer verlaat. Hij zou nog wel even naast haar willen blijven liggen als hij niet zo dichtbij was geweest. Zijn onderzoek is de laatste dagen in een stroomversnelling gekomen en het kan elk moment tot het resultaat leiden dat het team voor ogen stond toen hij er aan begon. Hij is nu veel te onrustig om in zijn bed te blijven liggen. Vijf, zes uur slaap, daar heeft hij de laatste tijd genoeg aan.

Meer dan genoeg.

Er is nog een vierde categorie mensen die met argusogen volgt wat de professor en zijn teamgenoten presteren. Deze categorie bestaat uit lieden die zich militairen plegen te noemen, of strijders uit naam van één of andere religie of een zichzelf tot verlosser

opgeworpen volksheld. Hun leiders beseffen terdege dat het beslechten van oorlogen met buitenproportioneel geweld nog maar een kwestie is van tijd. De klassieke krijger is een uitstervend ras. Het virtuele strijdtoneel wordt in toenemende mate bevolkt door wetenschappers, die zonder wapengekletter en machtsvertoon in alle rust hun strijd leveren. Eén doordacht computervirus heeft een vernietigender uitwerking op de infrastructuur van een groot gebied dan een heel konvooi marinevaartuigen kan bewerkstelligen. Eén resistent griepvirus maakt meer slachtoffers dan menig massavernietigingswapen zou kunnen aanrichten.

Daarbij heeft deze laatste wijze van biologische oorlogvoering enkele niet te onderschatten voordelen. Ten eerste, mits uiteraard zorgvuldig voorbereid en omzichtig uitgevoerd, vallen er niet of nauwelijks slachtoffers te betreuren binnen de eigen geledingen. Ten tweede wordt hoegenaamd geen schade aangericht aan de, plat gezegd, te veroveren materiële buit. Wegen, kunstwerken en gebouwen blijven intact. Flora en fauna blijven behouden, althans dat deel van de fauna, dat immuun zal blijken te zijn voor de onzichtbare indringers.

Geen van deze apocalyptische gedachten spelen echter door het hoofd van Jacob Woelwater als hij die ochtend onder de warme douchestralen staat. In tegendeel. Hij is opgewonden. Hij voelt de adrenaline door zijn aderen stromen. Hij voelt zich als een marathonschaatser die zich in het zicht van de eindstreep de eerste weet. Het is nog een kwestie van uren, dagen, weken hoogstens, en dan zal hij het zoveelste succes op zijn naam weten te schrijven met een publicatie in *Science*. Zijn artikel zal een enorme impact hebben, verwacht hij. En hij niet alleen. Het volledige onderzoeksteam deelt mee in zijn opwindings. Alle ogen zijn de laatste weken op hem gericht en zonder uitzondering leeft men met hem mee. Hij is tenslotte niet de eerste de beste. Hij zou het willen uitschreeuwen van trots, maar hij moet zich nog even inhouden. Hij zal zich nog even moeten beheersen. Men moet de huid niet verkopen voor de beer is geschoten, luidt het spreekwoord. En zo is dat.

Foute boel, weet Jacob als Guido Westerhuis hem heeft bijgepraat. De Amerikanen hebben lucht gekregen van de vorderingen van hun onderzoek. De WHO is op de hoogte gesteld.

“Ik had vanmorgen vroeg Genève al aan de lijn,” zegt Guido.

Jacob balt zijn vuisten.

“Waar bemoeit iedereen zich in godsnaam opeens mee?”

Hij snuift door zijn neus.

“Die fucking Amerikanen ook altijd! Paranoïde zijn die lui. Ze liggen zelf over de hele wereld met zowat iedereen in de clinch, maar toch houden ze vol een beschaafde, vredelievende natie te zijn. Niemand die zo veel vijanden heeft als Amerika. Maar vijanden krijg je niet vanzelf. Daar moet je iets voor doen. Ik ga godve...”

“Rustig nou,” maant Guido hem tot kalmte. “Je zit je alleen maar op te winden.”

“Ja, natuurlijk maak ik mij druk! Vind je dat gek?”

Guido haalt zijn schouders op.

“Nee, maar het heeft niet zoveel zin.”

“Dit heeft ook geen zin. We kunnen nu niet meer stoppen. Er is geen weg meer terug.”

“Dat weten jij en ik,” beaamt Guido, “en dat weet de rest van het team, maar...”

“Dat weten die lui toch ook!” valt Jacob hem opstandig in de rede. “Ze zijn toch verdomme niet achterlijk?”

Guido zucht.

“Ik was hier al een beetje bang voor,” zegt hij zacht.

Jacob kijkt naar hem op.

“Wat nu?”

“We gaan gewoon door,” antwoordt Guido resoluut. “Zoals je zelf al aangeeft, we kunnen nu niet meer terug.”

“Krijgen we daar geen gezeik mee?”

Guido kijkt peinzend uit het raam.

“Ja, natuurlijk,” zegt hij zacht, “maar zolang we even niets naar buiten brengen...”

“Jullie zijn in het nieuws,” zegt Linda als Jacob die avond tegen tien thuis komt.

Ze zit op de bank. Ze drukt de televisie op stand-by en staat op om hem een kus te geven.

“Ik weet het,” antwoordt hij, na haar vluchtig te hebben omhelsd.

Linda strijkt door zijn haar.

“Je ziet er moe uit,” zegt ze.

“Dat ben ik ook.”

Linda kijkt bezorgd.

“Jij bent nooit moe. Ik kan mij niet herinneren jou ooit moe te hebben gezien. Is er iets dat ik moet weten?”

Zonder iets te zeggen loopt hij naar de bank en gaat zitten.

Linda loopt naar de kast en schenkt hem een halfvol glas whisky in.

“Hier. Daar heb je wel behoefte aan, schat ik zo in.”

Hij neemt een flinke slok van de drank en voelt de alcohol door zijn slokdarm naar beneden zakken. Hij is geen regelmatige drinker en dus komt de klap des te heftiger aan.

Linda is een moordwif. Jacob is nog even gek op haar als toen ze elkaar pas leerden kennen. Ze weet precies wanneer hij er even doorheen zit.

“Wil je er over praten?” vraagt ze zacht.

Hij knikt.

Vanzelfsprekend zal hij haar iets moeten vertellen, ook al geldt er een strikte geheimhoudingsplicht voor alles wat met het lab en zijn werk te maken heeft. Natuurlijk weet ze het al nodige van zijn werk, het soort onderzoek en zo dat hij verricht, maar daar blijft het doorgaans bij. Ze is niet op de hoogte van de details. Ze had, net als hijzelf overigens tot voor kort, tot vanavond nauwelijks een idee van de impact die zijn werk kan hebben. Ze weet niet eens wáár hij werkt, zoals de meeste van zijn collegae niet eens weten waar het lab zich bevindt. Alleen een kleine groep ingewijden is op de hoogte. Hij heeft het haar nooit verteld en zij heeft er nooit naar geïnformeerd. Het is beter zo. Wie niets weet, die kan ook niets prijsgeven als daar ooit om zou worden gevraagd.

“Wat zeiden ze op het nieuws?” vraagt hij.

Linda vertelt dat Amerika wil dat het onderzoek wordt stilgelegd omdat het gevaarlijk zou zijn en in handen van terroristen een bedreiging kan vormen voor de volksgezondheid.

“Maar dat is toch belachelijk?” vraagt ze. “Jullie zorgen er juist voor dat er een vaccin kan worden ontwikkeld en beschikbaar komt om een eventuele griepuitbraak te bestrijden. Preventie! Wat is daar nou mis mee?”

Jacob knikt.

“Tsja, dat dachten wij ook, maar die Amerikanen zijn hartstikke idioot! Sinds nine-eleven gedragen die gasten zich als compleet gestoorden. Paranoïde leeghoofden zijn het!”

Linda deinst achteruit.

“Sorry,” glimlacht Jacob. “Ik moet me niet zo laten gaan.”

“Het zit je kennelijk nogal hoog?”

“Ach ja, zoiets zei Guido ook al tegen me.”

Hij legt haar uit dat de Amerikanen denken dat het resultaat van hun onderzoek wel eens interessant zou kunnen zijn voor terroristische organisaties.

“Al Qaida? IS?” vraagt Linda lachend.

“Ja, natuurlijk. Ongetwijfeld Al Qaida, IS, weet ik veel. Als er iets gebeurt in de wereld, dan roepen die Amerikanen onmiddellijk ‘Al Qaida’ of ‘IS’! Als hun hond of kat plotseling overlijdt, dan is dat in hun denken waarschijnlijk ook het werk van IS.”

Linda moet nog harder lachen.

“Je hebt geen hoge pet op van die Amerikanen, hè?”

“Nee, in dat opzicht zeker niet. Ze moeten zich gewoon niet bemoeien met ons wetenschappelijke onderzoek. Ze maken alleen maar slapende honden wakker. Omdat zij zich zorgen maken, zou er inderdaad wel eens iemand op een ideetje kunnen worden gebracht, maar daar hebben ze dan potverdorie uiteindelijk zelf voor gezorgd. Daarbij, en dat is echt het absolute toppunt, ze hebben nota bene zelf om dit onderzoek gevraagd. Wij verrichten dit onderzoek omdat de NIH, de – wat is het? - National Institutes of Health, zo nodig wilde weten of het H5N1-virus, de vogelgriep, zou kunnen muteren tot een variant die van mens tot mens overdraagbaar is en dus een pandemie zou kunnen veroorzaken. Bijna niemand wilde dat geloven. Bijna iedereen stond sceptisch tegenover dat idee. Het zou te complex zijn. Mwah, het is veel simpeler dan iedereen dacht. Wij hebben een beetje met dat virus zitten tweaken en het is voor elkaar. Ik had er slechts vijf mutaties voor nodig om dat te bewerkstelligen.”

Linda knikt.

“Ik begrijp het.”

Ze priemt haar wijsvinger in zijn borst.

“Jij bent dus eigenlijk hartstikke staatsgevaarlijk bezig, mannetje!”

“Tsja!”

Jacob haalt zijn schouders op.

“Het is maar hoe je er naar kijkt. Je kunt met een hamer een poppenhuis bouwen, maar je kunt met een hamer ook iemand de hersens inslaan. Dat zegt niets over die hamer, maar wel over degene die de hamer in zijn handen heeft. Maar dat is toch gelul? Dat is nog geen reden om hamers te verbieden. Zo beschouwd kan er van alles gevaarlijk zijn. In

kauwgom kun je stikken, ik noem maar wat. Is een snoepfabrikant dan meteen een gevaar voor de volksgezondheid?”

Hij neemt een flinke slok van zijn whisky.

“Je moet het zo zien: als wij het kunnen, dan kan het virus het ook, en als het virus het kan, dan kun je dat maar beter voor zijn. We moeten ons er op voorbereiden. Dáár moeten we onze energie in stoppen en niet in dat paranoïde gelul van die Amerikanen!”

“Maar als het jullie al gelukt is, wat is dan nog precies het probleem?”

“Ze willen niet dat we publiceren hoe we het hebben gedaan, maar dat is nou juist zo belangrijk. Als we weten hoe het kan, dan kunnen we in de toekomst beter voorspellen wat er mogelijk op ons afkomt en tijdig maatregelen treffen.”

Hij neemt nog een slok.

“Mag de tv zo aan?” vraagt hij.

De volgende dag.

Het is officieel. Het werk moet worden stilgelegd.

Guido kijkt Jacob aan.

“Je had eigenlijk gewoon je bek moeten houden op Malta.”

Jacob kan niet anders dan het beamen.

“Ik heb het te vroeg naar buiten gebracht.”

Guido knikt.

“We hadden beter eerst nog een vaccin kunnen ontwikkelen en daarna...”

“Tsja, als, als,” valt Jacob geërgerd uit. “Achteraf kun je een koe in zijn kont kijken!”

“Je begrijpt zeker wel wat dit betekent?” vraagt Guido ernstig.

“We zullen even pas op de plaats moeten maken, vrees ik, en niet kunnen publiceren.”

Guido schudt zijn hoofd.

“Ja, maar dat bedoel ik niet.”

Jacob kijkt hem vragend aan.

“Wat ik bedoel is,” zegt Guido ernstig, “als wij niet mogen publiceren, dan kunnen anderen geen kennis van nemen van ons experiment.”

“Nee, maar dat is toch precies wat die lui willen van ons?”

“Inderdaad! Dat is precies wat men verlangt van ons. Maar wat betekent dat? Wat is daar het gevolg van?”

Jacob kijkt Guido nu verbaasd aan.

“Nee, ik heb geen idee waar je op doelt, waar je nu heen wilt?”

“Als wij niet mogen publiceren,” legt Guido geduldig uit, “dan zit de kennis van dit experiment bij jou en bij mij. Alleen jij en ik zijn dan op de hoogte van de methode om het, voor de mens redelijk onschuldige vogelgriepvirus te laten muteren tot de levensgevaarlijke variant waarover wij nu in ons lab beschikken. Snap je het nu? Jij en ik. Gaat er al een lampje bij je branden?”

Het duurt een paar tellen totdat de betekenis van Guido’s woorden tot Jacob doordringt.

“Mijn hemel!” zegt hij zachtjes, fluisterend bijna. “Je hebt gelijk!”

Informatie is nu eenmaal goud waard.

Guido staat op en begint te ijsberen.

“We zullen heel snel een paar dingen op een rij moeten zetten, Jacob” zegt hij gedecideerd, “en wat afspreken, en vervolgens als de sodemieter maken dat we hier wegkomen!”

Jacob kan alleen maar langzaam knikken.

Ze zullen als de sodemieter moeten maken dat ze hier wegkomen.

Kopje koffie, buurvrouw?

Dit is al zijn derde kop koffie.

Voorzichtig neemt Wouter een slokje. De koffie is nog gloeiend heet.

Buiten loopt de buurvrouw voorbij, op weg naar het winkelcentrum. Elke dag rond tien uur komt ze voorbij met haar boodschappentas, weet hij inmiddels. Ze zwaait naar hem.

Hij zwaait terug. Elke dag, behalve in het weekend.

Hij vouwt de krant op en staat op om hem bij de rest van het oud papier te leggen. Het is tijd om wat te gaan doen. Iets, al weet hij nog niet precies wat.

Maar eerst zijn koffie opdrinken.

Sinds hij ontslagen is, komt hij 's morgens maar moeilijk op gang. Daar verbaast hij zich over. Hij was juist altijd zo'n vroege vogel. Voor dag en dauw stapte hij in de auto om de files voor te zijn, zodat hij soms al om zeven uur achter zijn bureau zat. Er viel altijd genoeg te doen. Meer dan genoeg.

Het eerste wat hij dan deed, was een geeltje pakken en daar de dingen op schrijven die beslist moesten worden afgerond die dag. Wat niet op het geeltje paste, dat was te veel. Die zaken moest hij zien te delegeren voordat hij zelf aan de slag kon gaan. Wat wel op het geeltje paste, dat was vaak ook te veel, maar paradoxaal genoeg: hoe drukker hij het had, hoe meer hij aankon. Het werd dan alleen laat, op zo'n dag. Dan reed hij 's avonds achter de files aan, in plaats van voor ze uit.

Dat is nu anders. Rust is doodvermoeiend.

Hij is uitgeput.

Hij proeft nog eens van zijn koffie. Ze is nog steeds heet.

In een opwelling besluit hij te wachten tot de buurvrouw terugkomt met haar boodschappen. Hij zal haar wenken en vragen of ze misschien een kopje koffie met hem wil drinken. Waarom niet?

Zo gezegd, zo gedaan.

“Waarom niet?” zegt ze, “maar dan breng ik wel eerst even mijn boodschappen naar huis.”

Hij wacht voor het raam tot ze terugkomt. Voordat ze kan aanbellen, doet hij de deur al voor haar open.

“Wat een aangename verrassing,” lacht ze. “Ik heb vandaag ook geen zin in dat huishouden.”

De buurvrouw weet dat hij de hele dag thuis zit en dus van hem wordt verwacht dat hij iets aan het huishouden doet. Zijn vrouw werkt immers de hele dag en heeft daar ’s avonds en in de weekends geen puf meer in. Daarbij, het werk moet zo eerlijk mogelijk worden verdeeld.

Ze loopt achter hem aan de kamer in en ploft op de bank, terwijl hij naar de keuken loopt om koffie in te schenken.

“Dat is het voordeel dat we naast elkaar wonen,” zegt de buurvrouw tegen hem als hij de kamer weer in komt met de twee kopjes koffie. “Ik ken hier in huis de weg.”

Hij knikt.

“Heb je er iets in?”

Ze schudt haar hoofd.

“Nee, dank je. Zwart is prima.”

De buurvrouw vertelt honderduit. Over haar kinderen en kleinkinderen, met wie het gelukkig allemaal geweldig gaat. Ze vertelt van haar laatste vakantie die alweer een eeuwigheid geleden lijkt en over de plannen die ze hebben voor de komende zomer, al zijn ze er samen nog niet helemaal uit of het nu Frankrijk, Italië of Noorwegen moet worden of misschien zelfs wel een reisje naar Thailand.

“Doe eens gek, nietwaar?”

Ze vertelt over het prachtige nieuwe huis in die leuke buurt dat haar dochter samen met haar vriend heeft gekocht en waar nog wel het enige aan moet gebeuren.

“Jos krijgt het er maar druk mee.”

Jos is haar man.

Enfin.

Toch verloopt het gesprek moeizaam, vindt Wouter. Hij knikt op de juiste momenten, zegt zo nu en dan ‘ach’, glimlacht als de buurvrouw iets grappig zegt of vertederd is over het één of ander. Hij schenkt hen zelfs een tweede kopje koffie in en geeft daar bovendien nog een koekje bij.

Nee, daar ligt het niet aan.

Het zit in Wouter.

Of, beter gezegd, het zit niet in Wouter.

Als de buurvrouw hartelijk afscheid heeft genomen en hem heeft bedankt voor de koffie en de gezellige – “dat moeten we vaker doen” - babbel, zet hij zich weer aan de keukentafel. Hij kijkt naar buiten.

Waarom heeft hij zelf niets te vertellen?

Hij krabt zich op zijn achterhoofd en wrijft even over zijn kin.

Hij zucht een keer diep.

Zijn wereld is klein geworden, realiseert hij zich. Huishouden, boodschappen doen, koken. Veel meer is het niet. Wat zijn gehele wereld is geworden, is voor anderen bijzaak. Noodzakelijk, dat wel, maar toch bovenal bijzaak. Daar valt niet veel over te vertellen. Er valt met een beetje goede wil iets over te zeggen, maar dat is wat anders. Daar hoeft geen koffie bij te worden gedronken, met een koekje.

Dit kan zo niet verder.

Hij moet zorgen dat hem weer dingen gaan overkomen, zoals hem vroeger voortdurend dingen overkwamen. De ervaringen stapelden zich altijd voor hem op. Te veel om over te praten. Voor wie midden in het leven staat, zijn veel gebeurtenissen nauwelijks de moeite waard om te memoreren. Zo gaat dat en zo hoort dat. Nu lijkt, in tegenstelling tot toen, álles belangrijk. Het spinrag aan het plafond op zolder. Een volle stofzuigerzak. De WC-eend in de reclame.

Wouter snuift.

Hij moet weer slap uit zijn nek kunnen ouwehoeren bij de borrel, op verjaardagen, met vrienden en collega's aan de bar of zelfs bij een kopje koffie 's morgens, samen met de buurvrouw. Hij wil wel weer eens een schuine mop vertellen. Hij kent nu niet eens een schuine mop, want niemand vertelt hem een schuine mop. Een lekker wijf in haar kont knijpen, dát wil hij, al kan hij zich niet herinneren ooit een vrouw of een meisje in haar kont te hebben geknepen. Zo is hij nou ook weer niet. Hij heeft zich altijd goed kunnen beheersen. Geen flauwekul.

Wouter staat op. Hij zal toch eerst nog even de was moeten doen voordat hij iets kan ondernemen. Want dát hij iets gaat ondernemen, dat staat wel vast. Hij zal wel wel moeten, als hij tenminste niet als een kasplantje wil eindigen.

Al piekerend loopt hij de trap op, naar zolder, waar de wasmachine en de droger staan.

Hij voelt zich beter. Ook al is er nog niet echt iets gebeurd, toch is hij opgewonden.

Alleen het voornemen al doet de adrenaline stromen.

Bij de laatste draai van de trap gaat zijn mobieltje over. Hij grijpt in zijn zak, maar zijn telefoon glipt langs zijn hand. In een reflexbeweging probeert hij het toestel op te vangen.

Als zijn vrouw tegen zessen de auto voor de deur parkeert, valt het haar op dat er geen licht brandt. Ze mist de heerlijke geurtjes die de afzuigkap normaliter naar buiten blaast.

“Vreemd,” mompelt ze.

Hij nam vanmorgen ook zijn telefoon al niet op.

Knuf

Harold aait over de bol van Knuf, zijn pluchen vriendje. Knuf is een kadootje van Machteld, een goede vriendin van hem

“Ik vind het vreselijk om jou hier zo achter te laten,” zegt ze bij haar eerste ziekenhuisbezoek aan hem. Ze is duidelijk aangedaan door zijn aanblik en kan haar tranen maar moeilijk bedwingen als ze afscheid van hem neemt. Na een uur is ze terug. “Hier,” drukt ze hem het pluchen hondje in zijn handen, “nou heb je tenminste een vriendje om tegen te praten en om mee te knuffelen.”

Een zoen op zijn neus en weg is ze weer.

Verbouwereerd kijkt Harold naar het lichtbruine, pluchen beestje op zijn deken. Hij moet glimlachen. Het is net een echt hondje dat hem met een schuin koppie schalks aankijkt.

Een puppy.

“Ik noem jou Knuf,” zegt hij zacht tegen het beestje dat – en nee, Harold verbeeldt zich dat niet – nauwelijks waarneembaar, maar toch echt heel eventjes zijn oren spitst.

“Knuf.”

Wat Harold voorheen onmogelijk had geleken, dat overkomt hem in dit ziekenhuisbed: hij gaat in Knuf een vriendje zien. Knuf wordt het boezemvriendje met wie Harold praat, met wie hij zijn zorgen deelt en aan wie hij als eerste het goede nieuws vertelt als dat er is. Dat gebeurt niet zo vaak, maar wel eens.

Knuf krijgt al gauw alles uit de eerste hand te horen, pas daarna belt Harold zijn vrouw. Zij is natuurlijk ook benieuwd hoe de zaken er voor staan. En hoe het met Harold zelf gaat.

Dat ook.

“Sorry als ik straks misselijk ben,” fluistert hij zacht tegen Knuf als de verpleegster met haar rug naar hem toe zijn infuus staat op te bouwen.

“Zei u iets?” draait ze zich om.

“Nee, nee, ik praat soms een beetje in mezelf.”

Een tweede verpleegster komt binnen om te controleren dat alles goed is aangesloten en om te verifiëren dat de juiste medicatie gaat worden gebruikt. Harold kijkt ondertussen naar de cytostatica die aan de infuuspaa hangt. Het verbaast hem nog altijd dat de kleur

van zijn chemo's zo vrolijk oogt. Het zou als drankje in de disco niet misstaan. Of als cocktail aan de rand van het zwembad in één of ander tropisch oord.

Hij stroopt de mouw op van zijn rechterarm. De eerste verpleegster is op een stoel aangeschoven en neemt zijn gestrekte, ontblote onderarm in haar handen. Zijn hand, die hij tot een vuist heeft gebald, raakt heel zachtjes haar zachte, maar stevige rechterborst. Zij laat het niet merken en hij durft zijn hand niet terug te trekken. Breekbaar, maar zo is het goed. In beide andere gevallen zou een ongemakkelijke situatie zijn ontstaan.

Ze wrijft met de toppen van haar vingers over zijn arm om een goede ader te zoeken. Hier en daar klopt ze even op zijn huid.

“Wakker worden!” zegt ze dan vrolijk.

Het is een vrolijk, mooi meisje, dat ziet Harold wel. Wat brengt zo'n stralend meisje er toe om dit werk te gaan doen, vraagt hij zich af? Wat brengt zo'n levenslustig engeltje er in godsnaam toe om zich de hele dag op te laten sluiten tussen al die zieke, aftakelende mensen? Potentiële lijken die er vaak uitzien als zombies, met her en der plukjes haar, donkere, ingevallen ogen en uitgemergelde lichamen. Bij sommigen begint het oogwit al gelig te verkleuren. De tijd dringt.

Hij voelt een aandrang om het meisje te troosten. De omgekeerde wereld. ‘Het is niet erg,’ zou hij tegen haar willen zeggen. Hij zou haar door haar lange, bruine krullen willen strelen. Haar wang willen aanraken. ‘Stil maar’ willen fluisteren.

Ze ontsmet zijn arm.

“Daar komt ie!” roept ze bijna opgetogen.

Ze heeft een ader gevonden. Hoegenaamd pijnloos voert ze de naald zijn ader in. Ze controleert of er bloed komt, waarna ze de naald voorzichtig terugtrekt, er wel voor zorgend dat het slangetje netjes achterblijft. Daar gaat het om.

“Die zit!” zegt ze, alsof ze zojuist een prachtig doelpunt heeft gescoord.

Nog altijd met zijn vuist tegen haar borst – “U mag uw hand nu wel ontspannen.” – begint ze de infuusnaald te fixeren.

Enfin.

Harold loopt naast zijn vrouw naar hun auto op het parkeerdek voor het ziekenhuis. Het was een spannende dag vandaag, maar het is goed afgelopen. Ze halen opgelucht adem. Harold is schoon verklaard. Het is voorlopig allemaal achter de rug, al blijft een

kankerpatiënt altijd een kankerpatiënt. De ziekte zal altijd in hem blijven sluimeren, zo verwacht Harold. Ze zullen in het vervolg alerter blijven, nemen ze zich voor. Elke verandering zal hij haar melden.

Uiteraard.

En andersom, als zij iets aan hem merkt.

Ach ja.

“Mag ik u feliciteren?” vroeg de oncoloog hartelijk, met uitgestoken hand.

“Natuurlijk,” heeft Harold gestameld, en hem de hand gedrukt.

Het goede nieuws moest nog even tot hem doordringen.

Hij zit achter het stuur zonder de auto te starten. Voorbij zijn de bestralingen, de tot braken toe misselijkmakende cocktails, de rilbuien, de extreme vermoeidheid soms. Geen tintelingen meer in zijn benen. De krampende pijn. Al die ongemakken – want zo beschouwt hij ze – heeft hij achter zich gelaten. Hij kan zijn haar weer laten groeien, ook al staat die kale kop hem best goed, maar hij wàs niet kaal toen dit hele gedoe begon.

Waarom zou hij zich dan blijven scheren? Hij wil weer de oude worden, al zegt een stemmetje in zijn hoofd dat dat niet meer zal lukken. Hij is nog steeds Harold, dat wel, maar anders. Er is iets gebeurd.

“Het kan een andere kleur worden dan u gewend was,” heeft een verpleegster hem eens gewaarschuwd, toen hij nog werd behandeld.

Hij is benieuwd. Hij kan het desnoods laten verven, als het hem niet bevalt. Dan merken de mensen die hem lange tijd niet hebben gezien, niet eens dat hem iets is overkomen.

Want dat is het. Zo ervaart Harold het. De ziekte is hem overkomen en hij heeft er tegen gevochten. Samen met de doktoren en de verpleegsters en alle mensen in het ziekenhuis en thuis en zijn familie en zijn vrienden en vriendinnen en Knuf – Knuf nog het meest, beseft hij - heeft hij gevochten en gevochten en gevochten en gewonnen.

“Hè, was jij nou maar hier, Knuf,” denkt hij.

Harold baalt dat hij Knuf niet heeft meegenomen naar het ziekenhuis. Maar ja, welke volwassen vent neemt nu een knuffel mee naar een afspraak met de dokter? Wat zou zijn vrouw wel niet hebben gedacht als hij Knuf had ingepakt?

Maar toch.

Knuf is Knuf.

Zonder Knuf zou Harold het niet hebben gered, daar is hij van overtuigd. De eindeloze gesprekken die ze samen hebben gevoerd. Zijn angsten die ze zij aan zij hebben doorstaan. De slapeloze, doorwaakte nachten. Knuf was er altijd voor hem. Knuf luisterde altijd geduldig naar wat hij te vertellen had. Knuf wachtte rustig tot hij was uitgekotst, zonder zijn koppetje ook maar een ogenblik van hem af te keren. De baas was ziek. Nou en?

Hele dagen waren ze bij elkaar. Vierentwintig uur waren ze onafscheidelijk geweest. Zeven dagen per week.

Knuf en Harold.

Harold en Knuf.

Natuurlijk leefde zijn vrouw ook met hem mee. Natuurlijk deed zijn vrouw ook alles wat in haar macht lag om het leven van hem zo aangenaam mogelijk te maken. Om zijn lijden zo veel mogelijk te verzachten. Lief natuurlijk, uiteraard zelfs, maar anders. Harold realiseert het zich maar al te goed. Zijn vrouw haalt het niet bij Knuf, als het er op aan komt.

De kanker is alomtegenwoordig geweest. Het hele leven heeft in het teken gestaan van de kanker. Al het andere deed er niet meer toe. Niets is nog belangrijk als er geen morgen meer is. Waar zou hij zich in hemelsnaam nog druk om maken?

Carpe diem!

Pluk de dag.

En Harold hééft geprobeerd de dagen te plukken. Hij heeft geleerd weer van kleine dingen te genieten. De smaak van hagelslag. Een uitlopende struik in de tuin. De zon. Het vrolijke gekwetter van musjes in een door de regen achtergelaten plasje water. Hij heeft de voordien normaalste dingen van de wereld opnieuw leren waarderen. Een buurvrouw die een bloemetje brengt. Zomaar. Iemand uit de buurt die hij niet eens goed kent, die aanbiedt om boodschappen voor hem te doen als hij wat minder is en zijn vrouw het te druk heeft met andere dingen die tenslotte ook moeten gebeuren. The show must go on, nietwaar? De wereld draait door, ook zonder Harold.

Ja.

Harold heeft ontdekt wat vriendschap is.

Echte vriendschap.

Knuf.

Hij moet naar Knuf!

Het goede nieuws vertellen!

“Waar wacht je nou op?” vraagt zijn vrouw verbaasd.

Harold schrikt op uit zijn gedachten.

“Ja, ja.”

Hij start de auto.

Gauw naar Knuf.

Er is meer veranderd in het leven van Harold nu hij schoon is, dan toen hij kanker kreeg. Dat is gek, maar de realiteit. Harold probeert zelf te analyseren waarom hij zich voelt zoals hij zich voelt. Hij verbaast zich er zelf over. Hij zou opgelucht moeten zijn na deze uitslag, nee opgetogen. Hij zou een gat in de lucht moeten springen. De wereld ligt weer voor hem open. Alle kansen kunnen weer worden benut. Hij kan weer plannen gaan maken. Hij kan weer dingen ambiëren. Er is weer een morgen. En daarna nog één, en nog één.

En toch...

Ondanks de bestralingen, het kotsen, de rilbuien en de tintelingen, de door merg en been verscheurende pijn, ondanks die verdomde vermoeidheid vaak en de angst om het deze keer misschien niet te gaan redden, de wetenschap dat hij zomaar dood kan gaan, Harold weet het en voelt het nog allemaal, maar het had ook iets geruststellends.

Krankzinnig, maar ja.

Het kost Harold moeite deze conclusie te aanvaarden, maar het blijkt nog moeilijker haar te ontkennen. Het is zoals het is. Zodra het gaat om overleven, gaat het uitsluitend om overleven. De sores van alledag doen er niet meer toe. Rekeningen die moeten worden betaald, planningen die moeten worden gehaald, de vuilnisbak die naar buiten moet, verplichtingen die moeten worden nagekomen, alles verdwijnt als sneeuw voor de zon. Zelfs het nieuws is nauwelijks van belang. De scope beperkt zich tot het eigen lijf. Het eigen lichaam.

“Begrijp je dat, Knuf?”

Knuf kijkt hem aan, zoals Knuf hem altijd heeft aangekeken, geduldig en wachtend tot het baasje klaar is.

“Natuurlijk,” zegt Harold zacht.

Knuf begrijpt altijd alles.

Knuf stelt hem geen vragen.

Knuf is een echte vriend geworden. Een vriend met wie de band minder zal worden nu Harold weer schoon is. Een volwassen vent neemt nu eenmaal geen knuffel mee naar bed. De wereld zal denken dat hij seniel is geworden. De mensen zullen geloven dat hij er toch iets aan over heeft gehouden, van al die kuren. Dat gaat nou eenmaal niemand in de koude kleren zitten.

Harold aait over de bol van Knuf.

“Ik zal je gaan missen, Knuf.”

Knuf houdt zijn kopje scheef en kijkt vragend naar Harold op.

Zo kijken ze elkaar een tijdje aan.

Dan buigt Harold zich naar hem toe.

“Je gunt het natuurlijk niemand,” fluistert hij in Knufs oortje, “maar ik wou dat ik weer kanker had.”

Nootmuskaat

40 gram zit er in dit potje, leest hij op het etiket. Daar kun je zo twee tot drie, misschien wel vier mensen mee omleggen, weet hij. Tenminste, als zijn schoonzusje Myra gelijk heeft. Toen zijn schoonmoeder steeds harder achteruitging en de vraag opkwam om eens bij de huisarts te informeren of zij bereid zou zijn een handje te helpen als het ondraaglijk werd, had Myra zich laten ontvallen dat in het ergste geval wat nootmuskaat ook zou kunnen helpen. Toen hij haar verbaasd had aangekeken, legde ze uit dat nootmuskaat uiterst giftig is.

“Een paar gram is al genoeg om de dood te veroorzaken.”

Ze werkt in het plaatselijke ziekenhuis als operatiekamerassistente. Zij zou het dus wel weten, had hij meteen aangenomen. Waarom hij dat dacht, weet hij eigenlijk niet.

Waarom zou een ok-assistente dat nou moeten weten? Nu hij er langer over nadenkt, is dat dus eigenlijk helemaal niet zo logisch. Maar Myra zegt niet zo maar iets, weet hij. Als zij iets beweert, dan is het vaak zo. Hij schuift een stoel naar achteren en neemt plaats aan de keukentafel. Het potje met nootmuskaat draait hij rond in zijn hand.

Hij kijkt naar het potje alsof hij zojuist een handwapen heeft gekocht en niet een onschuldig boodschapje heeft gedaan bij de supermarkt twee straten verderop. Het idiote is dat hij nu een gevoel van macht ervaart. Een sensatie waarvan hij niet gedacht had dat die hem zou kunnen overkomen. Hij heeft juist niets met macht. Integendeel. Maar toch. Het is een bijzondere gewaarwording.

Zou iemand het nou registreren als hij, laten we zeggen pakweg vijf potjes in één keer in zijn winkelmandje zou leggen, vraagt hij zich af? Daarmee kun je immers een hele familie uitroeien? En wie zou dat dan moeten doen? En hoe? Hangt er misschien een camera die gericht is op het schap met specerijen? Hij neemt zich voor daar bij een volgend winkelbezoek eens op te letten.

Hij is nu een potentiële moordenaar, bedenkt hij zich. Of zelfmoordenaar. Hij kan in de toekomst zijn eigen euthanasie regelen als dat nodig mocht zijn. Dat is een geruststellende gedachte. De plaatselijke super faciliteert. Je loopt gewoon even naar de Albert Heijn of de Jumbo of wat dan ook.

Het gegeven laat hem niet los. Hij staat op en pakt zijn laptop uit de kast. Hij klapt hem open en zet zich weer aan de keukentafel, waar het potje nootmuskaat nog staat. Via google vindt hij al snel resultaten die de bewering van Myra lijken te bevestigen. Sterker nog, er blijken veel meer etenswaren in zijn supermarkt te liggen die hetzelfde doel kunnen dienen. Met stijgende verbazing vliegen zijn ogen over het scherm. Wie bijvoorbeeld een handjevol bittere amandelen eet, krijgt een dodelijke dosis cyanide binnen. Cyanide, zo leest hij, zorgt voor het wegvallen van de bloeddruk en een ernstig zuurstoftekort. Een cyanidevergiftiging is niet leuk. Je kunt het er heel benauwd door krijgen. Dat is geen fijne dood. Die gun je niemand. Maar je zult maar ten einde raad zijn. Even doorbijten en het is achter de rug.

De rode bonen in zijn chili con carne, waar hij zo gek op is, moeten eerst goed gekookt worden omdat ze anders super giftig zijn. Nu zal hij niet zo gauw rauwe bonen gaan eten, maar de uitspraak dat rauwe bonen zoet smaken als je maar genoeg honger hebt, krijgt zo wel een wrange bijmaak. Lekker zoet. Ja ja. En dan de pijp uit.

Hij leest verder. En dan opeens begrijpt hij dat een camera voor het schap met specerijen helemaal geen zin heeft.

“Lieve hemel.”

Hij kijkt naar een plaatje met kersen. Kersen. Daar is hij dol op. Hij vindt het heerlijk om een kers in zijn mond te laten rollen en dan de pit zo ver mogelijk uit te spuwen. Daarom eet hij kersen altijd buiten. In een bos of langs het water. Soms slikt hij wel eens per ongeluk een pitje door. Dat kan geen kwaad, leest hij, zolang die pit maar niet beschadigd is.

“Jezus!”

Het hart bonst nu in zijn keel. Twee beschadigde kersenpitten kunnen al fataal zijn, leest hij. Die pitten zitten zo bomvol cyanide, dat twee kersenpitjes volstaan om uit het leven te kunnen stappen.

“Allemachtig,” verzucht hij. Hij zakt onderuit.

“Dit geloóf je toch niet?”

Voor wie hecht aan het regisseren van het eigen levenseinde is de Coöperatie Laatste Wil opgericht. Deze organisatie levert een poeder dat op een, volgens eigen zeggen, humane wijze het leven beëindigt. De meeste leden zijn ruimschoots de 55 gepasseerd, maar een

meisje van 19 bijt het spits af. Haar overlijden is aanleiding voor het Openbaar Ministerie om een strafrechtelijk onderzoek te starten naar de Coöperatie Laatste Wil. Dit zou een criminele organisatie zijn die hulp bij zelfdoding ten laste wordt gelegd, dat nu eenmaal verboden is.

“Dit gelóóf je toch niet?” is exact wat zijn vrouw Karin uitroept als hij haar ’s avonds vertelt wat hij heeft ontdekt. “Ik zou dit maar niet opnemen in je verhalenbundel. Straks pakken ze jou ook nog op”.

De trap

“Kut!”

Met een ruk slaat Erik het dekbed van zich af. Hij zwaait zijn benen uit bed en gaat rechtop zitten, maar hij is te snel. Rustig aan. Het kost hem een paar seconden om klaarwakker te worden. Hij kijkt op zijn iPhone naar de tijd. Vijf over acht. Niet echt laat, maar toch.

“Shit!”

Hij had vandaag vroeg op willen staan. Hij wil nog zoveel doen voordat hij vanmiddag de deur uit moet. Merel heeft hem kennelijk niet geroepen toen ze de deur uitging om naar haar werk te gaan. Ze laat hem wel vaker ‘liggen’, zoals ze het zelf noemt, zodat hij ‘zich nog lekker een paar keer kan omdraaien’. Dat is goed voor hem. Hij moet eens aan zichzelf denken. Merel is zorgzaam, maar hij wil zich helemaal niet een paar keer lekker omdraaien. Hij wil leven. Hij moet van alles en nog meer. Hij heeft genoeg geslapen. Hij staat op en loopt naar de badkamer. Poepen. Tanden poetsen. Scheren. Daarna stapt hij onder de douche die hij zo heet mogelijk zet. De stoom slaat er vanaf. Haar wassen, met een spons onder zijn oksels boenen, voorhuid terugtrekken en zorgvuldig zijn piemel schoonmaken.

‘Alsof die ooit vies is,’ denkt ie.

Nou ja.

Hij stapt onder de douche vandaan en draait de kraan dicht. Snel droogt hij zich af, terwijl hij terug naar de slaapkamer loopt. Schone onderbroek, T-shirt en spijkerbroek. Hij stopt zijn sleutels in zijn zak en zijn portemonnee. Hij stapt in zijn slippers en met zijn iPhone in zijn hand loopt hij weer naar de badkamer om de vochtige handdoek op te hangen.

Deo, after shave en zijn haar kammen. Keurend in de spiegel kijken om te controleren dat er geen storende haartjes uit zijn neus of oren groeien. Tevreden stelt hij vast dat dat niet het geval is. Hij kan er mee door, voor zijn leeftijd. Hij heeft nog een flinke bos haar.

Weliswaar grijs, maar een flinke bos, zonder maantje bovenop. Dat kunnen niet veel mannen van zijn leeftijd nog zeggen. Hij pakt zijn iPhone en rent naar de trap om naar beneden te spurten.

En dan verstapt hij zich.

Het is druk op kantoor. Merel heeft pas één kop koffie op en ze is al ruim een uur bezig. Ze strijkt een kastanjebruine lok haar uit haar gezicht en laat langzaam een hap lucht tussen haar lippen ontsnappen. Voor het overleg van elf uur wil ze nog snel de stukken doornemen. Er hangt veel van af.

Ze loopt naar de koffieautomaat. Ze heeft nog anderhalf uur, dat moet voldoende zijn. Ze maakt haar keuze. Zwart. Extra sterk. Dat kan ze wel gebruiken. Eenmaal weer achter haar bureau gaat de telefoon. ‘Erik’, denkt ze. Ze is helemaal vergeten hem te roepen vanmorgen, bedenkt ze meteen. Ze heeft er geen moment bij stil gestaan. Hij zal wel boos op haar zijn. Ze was met haar hoofd al bij het overleg van straks.

Het is Bart, van ict. Ja, hij stoort. Nee, ze heeft nu geen tijd om haar gebruikerswensen nog eens door te nemen. Wat een gelul. Wat valt er in godsnaam nog door te nemen? Ze heeft exact beschreven wat ze wil. Snappen die gasten dan helemaal niets?

“Stuur maar een nieuwe uitnodiging.”

Zonder veel omhaal poeiert ze hem af. Ze heeft nu geen tijd voor plichtplegingen. Ze zucht diep en begint te lezen. Voor- en nadelen. Kosten, baten. Korte en lange termijn. Return of investment. Break even points. Stakeholders. Blablabla. Het is net een echt bedrijf. Na een uur klapt ze haar laptop dicht en leunt ze achterover. Ze zuigt op haar balpen. Ze weet allang waar ze op gaat inzetten. Daar heeft ze dat adviesrapport helemaal niet voor nodig. Rapport of niet, ze weet precies wat ze wil. Het probleem is: hoe overtuig je de anderen daarvan? Ze heeft wel eens geprobeerd zonder onderliggend rapport de rest mee te krijgen in de richting die ze wilde, maar toen haalde ze bakzeil. Ze kan zich er nog over opwinden! Flapdrollen zijn het, denkt ze. Zonder uitzondering! Geen van die kerels durft het aan om zelf een besluit te nemen. Om op eigen kracht te varen.

“Met een extern advies zijn we tenminste gedekt,” had één van hen toegegeven.

Ze had hem ongelovig aangekeken, maar de anderen vielen hem bij. Ze heeft er van geleerd. Ze geeft nu een vermogen uit aan extern adviseurs, uitsluitend om ‘munitie te verzamelen’, zoals diezelfde flapdrol haar na dat bewuste overleg toevertrouwde.

Kapitaalvernietiging vindt ze het, maar als ze het spel wil blijven meespelen, dan zal ze zich in deze organisatie aan de spelregels moeten houden. Overheid. Verspilling van publiek geld. Het is niet anders.

Ze denkt aan Erik. Die heeft al die sores niet. Soms benijd ze hem wel eens, al zou ze voor geen goud met hem willen ruilen. Het is niets voor haar om voortdurend bezig te moeten zijn met anderen entertainen. Zij heeft doelstellingen nodig, targets die ze moet halen, deadlines, allemaal dingen die Erik absoluut niet kunnen boeien. Zijn enige doel is een zaal zo vol mogelijk zien te krijgen. Daar hoeft hij niets voor te doen, al ontkent hij dat zelf in alle toonaarden. ‘Het is een vak,’ beweert hij, maar alles wat hij verzint vinden de mensen leuk en prachtig en mooi. Zo heeft ze hem ook leren kennen, in het theater. Ze kan een glimlach niet onderdrukken als ze terugdenkt aan hun eerste ontmoeting.

Het is een vrijdagavond in mei. De lente is in alle hevigheid losgebarsten. De lucht zindert van de beloftevolle spanning van het voorjaar. De zomer staat op losbarsten. Ze heeft afgesproken met een vriendin om naar het theater te gaan en daarna in de stad een afzakkertje te halen. Haar vriendin heeft de voorstelling uitgezocht.

“Een poppenspeler?” had ze verbaasd gevraagd.

“Wacht maar af,” had de vriendin geantwoord.

Enfin, het blijkt allesbehalve om Jan Klaassen en Katrijn te gaan. Met open mond zit ze te kijken hoe de poppenspeler zijn maskers langzaam tot leven brengt. De personages zijn levensecht. Ze leeft zich zo in dat ze zou zweren dat er meer acteurs op het toneel staan dan uitsluitend haar Erik. Hij laat haar lachen, schateren zelfs, maar ook tranen wegpinken van ontroering. Zo mooi vindt ze het. Na afloop van de voorstelling wil ze niet meteen weg om het afgesproken afzakkertje te gaan drinken. Ze wil wachten op de poppenspeler. Ze wil hem van dichtbij zien en zijn hand drukken en bedanken voor de prachtige avond die hij haar heeft gegeven. Ze wil hem laten weten welke emoties hij bij haar heeft losgemaakt.

“Oh la la,” zegt haar vriendin nog, waarna ze spoorloos verdwijnt.

Enfin, Erik verschijnt in de foyer en luistert geamuseerd naar haar.

“Zullen we iets gaan drinken in de stad?” stelt ze plotseling voor.

Ze is verbaasd over haar eigen vrijpostigheid. Zo doet ze nooit bij een eerste ontmoeting. Ze is meer van hard to get. Nou ja. Erik aanvaardt het aanbod en nog geen uur later zitten ze in een bruine kroeg. Het is er druk, tē druk omdat het zo’n mooie lenteavond is en ook nog eens een vrijdag.

“Zullen we naar mijn flat gaan?” schreeuwt ze hem toe. “Daar is het tenminste rustig.”

Nog geen uur later liggen ze in haar bed. Hij blijkt net zo teder met haar om te gaan als met zijn poppen. Alsof ze breekbaar is. Van porselein. Het mag van haar best wat ruwer. Ze neemt het initiatief en kruipt bovenop hem, waarna een vrijpartij ontstaat zoals ze die nog niet eerder heeft meegemaakt. Hijgend liggen ze naast elkaar. Op hun rug. Starend naar het plafond.

“Wie ben jij?” had hij gevraagd.

Ze wordt nog warm en vochtig als ze aan dat moment terugdenkt.

Ze staat op en loopt naar het toilet. Niets zo irritant als het woord moeten voeren met een volle blaas. Nog een kwartier en dan moet ze naar beneden, naar de vergaderzaal. Alle vergaderzalen zijn op de eerste verdieping. Daar is over nagedacht. Eventuele bezoekers hoeven zo niet eerst door het hele gebouw te lopen om aan te schuiven. Terwijl ze zit te plassen, neemt ze zich voor om Erik nog even te bellen. Ze wil ‘sorry’ zeggen voor vanmorgen en dan kan hij haar succes wensen. Hij weet wat er voor haar op het spel staat straks. Eenmaal terug op haar kamer pakt ze haar mobieltje. Net als ze hem wil oproepen, verschijnt Wim in haar deuropening.

“Loop je gelijk mee?” vraagt hij.

Ze wil nee schudden, maar dan bedenkt ze zich. Misschien is het wel beter zo. Als Erik boos is over vanmorgen, dan zal hij haar dat laten weten ook. Een discussie kan ze nu niet gebruiken. Ze pakt haar laptop. Ze loopt naast Wim naar het trappenhuis.

“Wat doen we?” vraagt hij. “Nemen we de lift of lopen we naar beneden?”

Normaal gesproken loopt ze liever, maar nu drukt ze zonder er bij na te denken op de liftknop. Het duurt even voor de lift boven is. Langzaam schuiven de deuren op. Hij is leeg. Ze stappen naar binnen. Wim drukt op ‘één’.

“Jij loopt toch altijd?” vraagt hij verbaasd.

Ze knikt.

Hij heeft gelijk, denkt ze. Ze neemt nooit de lift. Zelfs naar boven neemt ze altijd de trap. Zo blijft ze nog een beetje in beweging. Het is goed voor haar conditie. Ze heeft een hekel aan liften. Maar nu dan niet.

“Mijn hakken.”

Ze wijst naar haar voeten. Alsof haar hakken de schuld zijn van haar besluit. Wat een onzin! Ze draagt altijd hoge hakken. Het maakt haar vrouwelijker, zegt Erik. Ze voelt

zich ook vrouwelijker op hoge hakken. Ze doen haar slanke benen goed uitkomen. Ze weet dat ze mooie benen heeft. Ze is niet gek. Ze merkt heus de verlekkerde blikken wel op van de mannen.

De deuren schuiven langzaam open. Wim laat haar voorgaan. Ze loopt voor hem uit en kan het niet laten iets meer met haar billen te schudden dan nodig is. Ze heeft stevige billen. Niet dik, maar stevig. Haar korte rok zit gespannen en laat weinig aan de verbeelding over, weet ze. In gedachten ziet ze Wim naar haar kont kijken. Het windt haar op, ook al moet ze er niet aan denken om iets met Wim te...

“Zo, we zijn er.”

Wim glipt langs haar heen en houdt de deur voor haar open. Vier paar mannenogen staren haar aan. Ze zitten strak in het pak, ziet ze in een oogopslag. Externen. Dassen perfect gestropt, colbertjes nog aan. Ze slaakt een diepe zucht en loopt naar binnen.

“Nu of nooit,” denkt ze.

Erik opent zijn ogen.

‘De voorstelling!’ schiet het door hem heen. Hij moet vanavond optreden! Pas daarna voelt hij de misselijk makende pijscheut die vanuit zijn been naar zijn hersens lijkt te schieten. Hij is gevallen. Hij moet zijn gevallen. Hij kan het zich niet herinneren. Hij zal wel gestruikeld zijn. Of hij heeft een tree gemist. Het doet er niet toe. Feit is dat hij onderaan de trap ligt, bijna dubbel gevouwen tegen het ladekastje met sjaals, handschoenen en andere spullen die niet mogen worden weggegooid, maar waarvoor nog geen goede andere plek is bedacht. Van alles ligt er in. Waardebonnen. Zegeltjes. Een bollenplanter. Reservelampjes voor de auto, die natuurlijk in de auto horen te liggen maar die hij toch niet zelf kan vervangen. ‘Flikker die dingen toch weg!’ had Merel geroepen, maar dat vindt hij zonde. Weggooiën kan altijd nog. Oude agenda’s. Een krantenartikel dat moet worden bewaard. Enfin, zooi.

“Godgloeidegloeide...” vloekt hij hardop.

De pijn is niet te harden. Hij kijkt naar zijn been. Er zit een rare bocht in. Boven zijn enkel. Heel voorzichtig probeert hij de plek aan te raken, maar voordat zijn handen er bij kunnen komen, valt hij terug in zijn oude positie. Te pijnlijk.

“Godgloeide...”

Hij zal zijn been wel gebroken hebben. Dat verklaart de pijn en de vreemde hoek waarin het ligt. Hij moet hulp zoeken. 112 bellen. Automatisch gaat zijn hand naar zijn broekzak om zijn telefoon te pakken. De snelle beweging veroorzaakt hevige pijnscheuten.

Voorzichtig nu. Heel langzaam laat hij zijn hand in zijn broekzak glijden, maar hij voelt alleen een zakdoek. Hoe kan dat nou?

Dan ziet hij zijn telefoon liggen. Op de deurmat, vlak bij de voordeur. Meteen herinnert hij het zich weer. Hij liep met de telefoon in zijn hand naar de trap. Zo was het. Het ding moet uit zijn hand zijn gegleden toen hij viel. Een afstand van iets meer dan twee meter scheidt hem van zijn telefoon. Wat is nou twee meter? Hij zal hem hoe dan ook te pakken moeten krijgen. Hij probeert zich op zijn handen iets op te richten, maar nog voordat hij zijn billen van de grond heeft kunnen tillen, moet hij het al opgeven. Het wordt zwart voor zijn ogen van de pijn.

“Dit gaat ‘em niet worden zo,” mompelt hij in zichzelf.

Een lichte paniek maakt zich van hem meester. Hoe geraakt hij uit zijn benarde positie als hij niet in staat is om iemand te waarschuwen? Hij probeert na te denken, zo goed en zo kwaad als dat gaat. De vlamme pijn maakt helder denken bijna onmogelijk. Iemand zal hem toch wel gaan missen? Natuurlijk zal iemand hem wel gaan missen. Merel, sowieso. Ze hebben altijd dagelijks contact met elkaar. Zo rond lunchtijd bellen ze elkaar even. Om te vragen hoe het gaat. Of er nog nieuws is. Prietpraat. Om elkaars stem even te horen.

De overbuurvrouw, die zal hem ook missen. Ze zwaait altijd even naar hem als hij zijn boterhammen smeert op het aanrecht, dat zich onder het keukenraam bevindt. Zij lijkt voortdurend in de keuken bezig te zijn. Hij komt bijna nooit in de keuken, alleen om eten klaar te maken of om iets te drinken in te schenken, maar dan ziet hij haar altijd. Dat kan geen toeval zijn. Ze ziet en hoort alles. Merel ergert zich aan haar bemoeizieke gedrag, maar hem kan het niet schelen. Het mens is oud en heeft weinig anders om handen. De straat is haar wereld. Haar wereld is klein. Dat komt nu mooi uit. Zij zal hem vast missen. Zij is gewend om elke dag even naar hem te zwaaien.

Erik kijkt op zijn horloge. Kwart voor negen. Hij kreunt van de pijn. Dit houdt hij nooit vol. Het duurt zeker nog drie tot vier uur voordat Merel hem belt, realiseert hij zich. Als ze al belt. En dan, vraagt hij zich af? Wat zal ze doen als ze geen contact met hem krijgt? Als ze wel zijn telefoon hoort overgaan, maar hij niet opneemt? Ze zal zijn voicemail

inspreken en wachten tot hij haar terugbelt. Hij zal het wel ergens druk mee hebben, zal ze denken. Dat gebeurt wel vaker. Zij heeft het zelf ook wel eens te druk op hem te bellen of op te nemen. Of het komt gewoon even niet goed uit. Ze zal haar schouders ophalen en vergeten dat ze hem heeft gebeld en zijn voicemail heeft ingesproken. Zo belangrijk is het allemaal niet. Ze hebben allebei nu eenmaal een druk leven.

De overbuurvrouw dan? Erik probeert te bedenken hoe ze zal reageren. Ze zal het zwaaien missen. Ongetwijfeld, maar de vraag is: hoe gaat ze daar mee om? De gordijnen zitten nog dicht, weet hij. Hij is nog helemaal niet in de keuken geweest. Ze zal registreren dat de gordijnen gesloten blijven. Ze zal verbaasd zijn. Waarom worden de gordijnen niet open geschoven, zal ze denken, zoals hij elke dag de gordijnen open schuift? Ze zal wellicht ook haar schouders ophalen en denken dat hij ziek is? Of zoiets. Er zal wel een reden voor zijn, zal ze denken.

Eigenlijk moet iedereen zo'n alarmknop om zijn nek hebben, schiet het in een flits door hem heen, net als ze voor de moeder van Merel hebben geregeld toe zijn schoonvader overleed.

“Je moet er toch niet aan denken dat het mensje valt en er is verder niemand,” zei Merel. Nee, daar moeten ze niet aan denken.

Erik probeert iets te verzitten, maar heeft daar meteen spijt van. De geringste beweging doet de pijn in volle hevigheid ontvlammen. Hij kan zich niet herinneren ooit zo'n vlijmscherpe pijn te hebben ervaren.

De paniek neemt toe. Als Merel en de buurvrouw geen actie ondernemen, wie doet het dan wel? Hij kan hier toch niet de hele dag blijven liggen? Hij vergaat van de pijn. Hij moet verdorie die kuttelefoon te pakken zien te krijgen! Die telefoon is zijn redding, maar dan moet hij hem eerst wel kunnen bemachtigen.

Een paraplu!

Hij krijgt een ingeving! Naast het ladekastje, onder de kapstok, daar staan wat paraplu's. Daarmee kan hij zijn arm met een kleine meter verlengen. Het is niet veel, maar het is meer dan niets. Als hij die nu eens gebruikt om de telefoon naar zich toe te schuiven? Het is het proberen waard. Hij moet een paraplu te pakken zien te krijgen. Waarom staan die krengen nu zo diep in de hoek? Het is altijd een zootje in het halletje. Meestal ligt er op zijn minst één paraplu gewoon overdwers op de grond onder de kapstok, maar nu dus niet. Merel zal hem hebben opgeraapt en rechtop hebben gezet. Dat zul je net zien. Het zit

hem niet mee. Heel voorzichtig en vooral heel langzaam laat hij zijn bovenlichaam opzij zakken. Hij bijt zijn onderlip tot bloedens toe, zo'n zeer doet dat. Als hij zijn bovenlichaam beweegt, dan werkt dat via zijn heupen door in zijn been. Dat wordt dan als het ware iets opgetild, waardoor de pijn ongenadig toeslaat. Maar ja.

‘Ik moet! Ik moet!’

Maar het lukt niet. Hij krijgt zichzelf niet door de pijngrens heen. De venijnige pijnscheuten schieten door zijn hersens en verlammen hem. Hij moet het opgeven. Het zweet breekt hem aan alle kanten uit. Hij moet op adem komen. Hij moet zijn ademhaling weer op orde krijgen. Hij probeert rustig te ademen. Eerst heel diep in – zelfs dat veroorzaakt stekende pijnen – en dan langzaam weer uit.

In.

Uit.

In.

Uit.

De ernst van de situatie begint nu echt tot hem door te dringen. Als er geen hulp komt, dan moet hij zo blijven liggen tot Merel thuiskomt. Dat is meestal rondom een uur of zes, als hij zelf bijna de deur uit moet, afhankelijk van waar hij moet spelen die avond. Zes uur. Dat is nog zo'n negen uur, rekent hij snel uit. Maar vandaag gaat het veel langer gaan duren. Dat is waar ook. Merel heeft immers iets belangrijks vandaag? Daar is ze al weken mee bezig. ‘Als het lukt,’ zei ze gisteravond tegen hem, ‘als ik het er door krijg, dan bouwen we daarna een feestje. Dan wordt het laat morgenavond.’

Het wordt zwart voor zijn ogen.

Moe

Bijna opgetogen laat hij haar de informatiefolder lezen.

“Zie je wel?”

Het ligt niet aan hem. Het is normaal. Nou ja, normaal? Als je het hebt, dan is het normaal. En hij heeft het. Daar kan hij niets aan doen. Het was er opeens. En ook dat is niet helemaal waar. Het sloop naderbij, zodat het onopgemerkt bleef tot het er was.

Andries gaat er mee naar de huisarts, die hem doorverwijst naar de specialist. Er volgen onderzoeken en tests en dan is de diagnose gauw gesteld. Dat is even slikken. Hij meldt zich aan voor het revalidatietraject. Daar ontmoet hij veel mensen die het ook hebben. Vreemd genoeg klaagt bijna niemand over de oorzaak, maar wel over die verdomde moeheid die zich soms als een deken over hem heen parachuteert. Dan wordt hij ongezellig. Een fijn gesprek zit er dan niet meer in. Hij heeft er eenvoudigweg de energie niet voor. Maar leg dat maar eens uit.

“Ik slaap niet te weinig.”

Want het is geen gebrek aan nachtrust.

Maar hij is toch moe? En als je moe bent, dan moet je slapen. Dat weet een kind.

“Voor je het weet ben ik een zombie.”

Hij raakt geïrriteerd. Het zijn de prikkels die hem vermoeien. Alleen, in alle rust, dan heeft hij nergens last van. Dan houdt hij zo’n dag wel vol.

“Je zult je wel eenzaam voelen?” vragen de mensen. “Zo’n hele dag alleen?”

Ja, hij voelt zich zeker eenzaam, zo’n hele dag alleen. Dat begrijpt iedereen. Waarom er dan niemand eens de moeite neemt om aan te bellen voor een praatje, dat vertellen ze er niet bij. Empathie is een mooi iets, maar daar uitvoering aangeven is iets voor anderen.

Druk hè?

Geen tijd.

Ja.

Andries heeft geen flikker te doen.

“Waarom ga je niet schrijven?” vraagt ze. “Korte verhalen of zo?”

Schrijven is avonturen maken zonder ze echt te beleven, maar ze wel ervaren.

Enfin.

Had hij maar nooit naar haar geluisterd.

Aanvankelijk heeft hij moeite om een verhaal op te zetten. Hij houdt van gestructureerd werken, van het definiëren van een doel en het maken van een plan en zo. Het houdt hem de hele dag bezig. Soms wordt hij midden in de nacht wakker met een idee in zijn hoofd en dat schrijft hij dan terstond op.

“Anders vergeet ik het.”

Hij piekert zich suf over plots en situaties, zonder dat er iets op papier komt. Totdat hij op een keer plaatsneemt achter zijn laptop en begint te typen. Zo maar wat. Hij heeft er niet over nagedacht. Bijna gedachteloos bewegen zijn handen zich over zijn toetsenbord. Pas als hij een slok van zijn koffie neemt, leest hij wat er staat.

“Krijg nou wat,” mompelt hij.

Hij veegt zijn mond af en begint weer te typen. Voor hij het goed en wel beseft heeft hij vijf pagina's volgeschreven. Dan savet hij het document en begint te lezen.

“Krijg nou wat,” zegt hij als hij klaar is.

Hij print het document en leest het nog eens, maar nu op papier. Zo lijkt het verhaal echter, alsof een echte schrijver het heeft geschreven die goed over de opbouw en de plot heeft nagedacht. Hij heeft er helemaal niet over nagedacht, realiseert hij zich. Hij is gewoon begonnen met schrijven en nu is het er ineens.

's Avonds geeft hij haar zijn verhaal.

“Ik moest toch gaan schrijven?”

Ze begint meteen te lezen. Bij het laatste blaadje huivert ze voordat ze het documentje aan hem teruggeeft.

“Getver!”, zegt ze.

“Vind je het niet goed?”

Maar ze vindt het wel goed. Geweldig eigenlijk. Ze vergelijkt hem zelfs met Roald Dahl.

“Die kon ook van die onverwachte dingen bedenken.”

Ze lacht naar hem.

“Daar moet je mee doorgaan.”

En Andries gaat door. Hij lijkt wel een verhalenfabriek, zo productief is hij.

“Waar haal je het allemaal vandaan?” vragen de mensen aan wie hij ze laat lezen.

Hij haalt zijn schouders op.

“Geen idee.”

En dat is waar. Hij heeft echt geen idee.

“Ik ben een remote writer,” zegt hij eens. “Iemand verzint een verhaal en dat typ ik dan vervolgens uit.”

Een verklaring die hem wel, maar anderen niet bevredigt.

“Hoe kan dat nou?”

En weer haalt hij zijn schouders op.

“Geen idee.”

Na een paar maanden beginnen de telefoontjes.

“Jij hebt toch een verhaal geschreven over...?”

En telkens moet hij het beamen. Hij heeft inderdaad een verhaal geschreven over huppeldepup en daarna volgen dan de details. De eerste keer doet hij het af als toeval.

“Dat verzin je niet,” zegt hij erbij, maar verbaasd is hij wel.

Drie weken later is het weer zover. Nu wijt hij het aan wel heel veel toeval. Eén keer raak schieten is al bijzonder, maar twee keer achter elkaar is bijna ongeloofelijk, nietwaar?

En dan begint het ronduit bizar te worden. Bijna om de twee weken wordt hij gebeld.

Altijd dezelfde vraag, een andere plot, maar stevast treffend beschreven. Het duurt niet lang of het begint bekend te raken. Hij begint bekend te raken. De mensen gaan elkaar bellen.

“Bij jou ook?” vragen ze.

En dan oppert iemand iets over causaliteit.

“Je moest er maar eens mee kappen,” zegt ze.

“Nog eentje,” mompelt hij in zichzelf.

Het is een zonnige voorjaarsdag. Her en der hebben mensen de hogedrukspuit tevoorschijn gehaald om hun terras en tuin zomerklaar te maken. Het is een herrie van jewelste. De buurman is aan het snoeien. Hij gaat grof te werk en heeft een motorzaag gehuurd. Later zal hij ook Andries helpen met zijn berk kortwieken.

Hij zit in de tuin met zijn laptop op schoot. Terwijl zijn vingers over zijn toetsenbord vliegen, hoort hij van dat alles niets. Hij zit in zijn schrijverscoon, zoals hij dat zelf

omschrijft. Zijn verhaal vordert gestaag. Hij kan nog niet bedenken waar dit nu weer toe zal leiden. Als het af is, savet hij zijn document en begint het te lezen, nieuwsgierig naar zijn nieuwe en laatste avontuur. Bij de laatste zin moet hij gewoon kokhalzen. Zo bloederig is nog geen enkel verhaal geëindigd.

Nu pas hoort hij de motorzaag.

Van je familie moet je het hebben

“Ze kunnen mij toch niets maken,” zegt hij als hij wordt meegenomen.

Zijn vrouw en zijn dochter van drie zwaaien naar hem als de politiewagen wegrijdt. De jongste kruipt over de grond en weet van niets.

“Waar gaat papa heen, mamma?”

Rinske vertelt dat papa even naar het bureau moet omdat de politie waarschijnlijk denkt dat papa iets heeft gedaan dat niet mag. Maar papa’s doen geen dingen die niet mogen en zeker deze papa niet.

“Papa is lief,” knikt het meisje ernstig.

“De politieagenten zullen hem wat vragen stellen en dan zullen ze er snel achter komen dat papa een brave meneer is die nooit iets doet dat niet mag.”

Het meisje knikt weer.

“En dan komt papa weer gauw naar huis, hè mam?”

“Ja, dan komt papa weer gauw naar ons toe, lieverd.”

Daarmee is de kous af en kan er weer onbevangen worden gespeeld met de pop, die nu toevallig ook wordt opgehaald door twee ‘polities’. Rinske ziet het spel geamuseerd aan. Kinderen vertrouwen blindelings op hun ouders. Waarom zouden ze daar ook aan twijfelen? Ze hebben geen idee. Rinske zou zelf willen dat ze nog zoveel vertrouwen had in haar man. Ze is er tot haar eigen verbazing niet gerust op. Waarom zei hij nou dat ze hem niets kunnen maken? Als je niks gedaan hebt, dan zeg je dat toch niet? Ze zal het wel niet goed hebben verstaan. Ron is een goede vent. Een kanjer en een lieve huisvader. Altijd met ‘zijn oogappeltjes’ in de weer, zoals hij ze zelf noemt. Behalve één uitglijder heeft ze hem nooit ergens op kunnen betrappen en zelfs van die uitglijder weet ze niet zeker hoever het in werkelijkheid is gegaan. Ze ziet hem tongen met haar beste vriendin als ze terugkomt van het toilet. Ze hebben haar niet horen aankomen.

“Een kusje, meer niet,” bezweert hij haar.

“Echt waar,” houdt ook haar vriendin voet bij stuk.

Ach, een keertje vergissen is menselijk, moet ze schoorvoetend toegeven. Ze heeft zelf ook wel eens...

Onwillekeurig moet ze even glimlachen. Met zijn broer nog wel. Ze heeft het eerst niet eens in de gaten, zo lijken die twee op elkaar. Wat dat betreft kan ze het hem ook meteen vertellen, maar ze vindt het eigenlijk wel spannend zo. Een geheimpje tussen haar en zijn broer. Maar dat biecht ze natuurlijk niet op. Ze is niet gek.

“Wat kan er nu in godsnaam aan de hand zijn?” mompelt ze in zichzelf.

Ze staat op en gaat iets doen in de keuken.

Het is tropisch warm. De hittegolf houdt al dagen aan. Ron en Ger zitten te vissen. Hun blikjes bier hebben ze in het leefnet in het water gehangen om koel te blijven. Uren kunnen ze zo samen doorbrengen zonder iets te zeggen. Het blijken hun meest creatieve uren te zijn, ook al ziet dat er niet zo uit. Na een ochtend vissen begint Ger steevast aan een nieuw doek en Ron aan een nieuw muziekstuk. Inspiratie genoeg.

“Dat creatieve hebben ze van mij,” zegt hun moeder trots als Ger zijn schilderijen voor het eerst exposeert in een galerie.

Aan ieder die het horen wil.

“Dat creatieve hebben ze van hun moeder,” zegt hun vader trots als Ron zijn eerste concert geeft in het theater in de stad.

Ze hebben succes met wat ze doen en gaan een veelbelovende toekomst tegemoet, ook al is de kunst voor de meesten geen vetpot.

“Het is hard werken,” beamen ze.

Tegelijk, dat dan weer wel.

Niets wijst er op dat het deze ochtend anders zal verlopen. Maar het is warm. Ze zijn jong. Testosteron. En het meisje is gewillig.

“Te gewillig,” zegt Ron achteraf.

Wat ze niet weten is dat het meisje zojuist door een andere jongen is gedrogeerd. Die jongen kijkt nu op afstand toe. Wat ze evenmin weten is dat het meisje iets mankeert aan haar hart.

Enfin.

Ron staat te pissen in het roestvrijstalen toilet in zijn politiecel. Hoewel hij hem niet gezien heeft, weet hij dat Ger nu hetzelfde doet in een andere cel. Zo gaat het nu eenmaal altijd. Als er wat is, dan worden beiden daarvoor verantwoordelijk gehouden. Het is niet

gemakkelijk om er één van een tweeling te zijn, maar met dat meisje is het een voordeel. Ze zijn eeneiig, ontstaan uit één en dezelfde bevruchte eicel, en hun DNA komt dus overeen. Ze ontkennen beiden, dus bewijs maar eens wiens DNA op het lichaam van het meisje is aangetroffen. Ze worden vrijgesproken. Maar dat was toen.

Inmiddels heeft de medische wetenschap niet stilgestaan en zijn er wel degelijk methoden ontwikkeld om het DNA van identieke tweelingen uit elkaar te houden. Verschillen in levensstijl kunnen verschillende genen ‘aan’ en ‘uit’ zetten. Roken bijvoorbeeld, het soort werk dat je doet. Maar ze roken geen van beiden en leven min of meer volgens hetzelfde patroon. Om de verschillen aan te kunnen tonen, moet het DNA net zolang worden verhit tot de waterstofverbindingen breken. Hoe meer van die verbindingen aanwezig zijn, hoe hoger de temperatuur moet worden opgevoerd om ze te kunnen breken. Dat verschil in temperatuur bepaalt wiens DNA het betreft. Maar ook deze methode is niet waterdicht. Als tweelingen aan vergelijkbare omgevingsfactoren zijn blootgesteld, kunnen de verschillen te klein zijn om ze op basis van hun DNA uit elkaar te houden. En zoals gezegd, ze roken geen van beiden en leven min of meer volgens hetzelfde patroon.

Dus.

Maar ze zijn niet naïef. Het meisje zal hen altijd blijven achtervolgen. De wetenschap zal het er niet bij laten zitten en altijd weer nieuwe methoden en technieken ontwikkelen om ook deze forensische uitdaging te slechten.

“Ooit zal één van ons hiervoor moeten boeten, Ron.”

“Of allebei,” zucht Ron.

En dat moment is nu gekomen, denken ze.

Maar het pakt anders uit.

Heel anders.

In een huisje in Frankrijk is afgelopen maandag een Nederlands echtpaar gevonden. De postbode heeft de gendarmerie gebeld omdat hij het verdacht vindt dat ze niet reageren op zijn kloppen. Ze reageren namelijk altijd op zijn kloppen, of er nu post is of niet. Dan drinken ze samen een kopje koffie.

“Zo leren wij de taal goed,” zeggen ze.

Nu zijn ze dood. Het moet in het voorafgaande weekend gebeurd zijn, want vrijdag waren ze er nog. De vrouw is gewurgd, de man is een aantal malen gestoken met een mes. De Franse kranten reppen van beestachtig en gruwelijk.

“We hebben bloedsporen gevonden,” zegt de rechercheur. “Bloed dat niet van hen is.” DNA-onderzoek wijst er op dat de broers bij de moorden betrokken zijn. Of in elk geval één van hen.

“Maar dat kan helemaal niet,” zegt Ron. “Ik ben in geen maanden in Frankrijk geweest.” Ger beweert precies hetzelfde.

De politie doet onderzoek, maar moet al snel erkennen dat het uiterst onwaarschijnlijk is dat de broers zich in het betreffende weekend op de plaats delict bevinden. De afstand is te groot. Ger is beide dagen gastheer in de galerie en Ron neemt twee dagen in de studio een aantal demo's op. Verscheidene mensen bevestigen hun aanwezigheid ter plekke. Alleen per vliegtuig zou de afstand heen en terug te overbruggen zijn geweest, maar geen van beiden komt voor op de passagierslijsten van de luchtvaartmaatschappijen en de overzichten van de douane. Ook de particuliere vluchten worden gecheckt, zonder resultaat. Er hebben geen vliegbewegingen plaatsgevonden die ook maar enigszins in de buurt komen van de plek des onheils.

De politie staat voor een raadsel. Ger en Ron eveneens.

“Hoe kan dat nou?”

Ze mogen hun persoonlijke spullen ophalen. De rechercheur die hen heeft verhoord, loopt mee. Net voordat Ger een brief in zijn binnenzak wil steken, vraagt de rechercheur of hij die brief even mag zien?

“Hoezo?” vraagt Ger verbaasd.

De rechercheur meent het logo te herkennen.

“Ik weet dat het een rare vraag is en u kunt natuurlijk weigeren, maar...”

Ger overhandigt de rechercheur de brief. Wat maakt hem dat nu uit, nietwaar?

“Het is een oproep van Sanquin,” mompelt de rechercheur.

Ze halen hun schouders op. Ger is donor. Ron ook. Dat zijn ze al jaren.

“Alleen bloed?” vraagt de rechercheur.

“Ja,” knikken beiden.

“Ik heb ook wel eens beenmerg afgestaan,” zegt Ron. “Voor mijn neefje. Jaren geleden. Leukemie.”

“Ja, dat is waar,” knikt Ger. “Japie.”

Nog geen uur later wordt Japie opgepakt.

“Van je familie moet je het maar hebben,” denkt de rechercheur nog.

Hij heeft dat artikel over beenmerg- en stamceltransplantaties onthouden. Ron heeft niet alleen zijn beenmerg, maar ook zijn DNA gedoneerd.

De wolf is terug

Hotsebotsend rijdt Gerard door het nog donkere bos. In het felle licht van de koplampen ziet hij konijntjes wegspringen. Een enkeling blijft verstijfd zitten. Dan mindert hij vaart en dooft het licht even, zodat het arme beestje alsnog een veilig heenkomen kan zoeken. Gerard houdt van deze weg. Er zijn niet zoveel wegen meer in Nederland waar je door het bos mag rijden, maar dit is er nog eentje. Voor zolang als het duurt, dat weet hij ook wel. Wie kan nu zeggen dat hij onderweg naar zijn werk dwars door een bos rijdt, nietwaar?

Opeens is dat geluid er. Alsof er een bout in een zinken teil wordt gegooid. Met een ruk staat de auto stil. De gordel snijdt in zijn buik. Het is meteen pikkedonker. Met het uitvallen van de motor is ook de elektriciteit uitgevallen.

“Godsamme,” vloekt hij.

De gordel krijgt hij maar met moeite los, zo strak is hij aangetrokken door de abrupte stop. Hij stapt uit. Nu de motor uit is, lijkt het doodstil in het bos, maar niets blijkt minder waar. Met gespitste oren luistert Gerard naar de geluiden die thuishoren in een donker bos. Als hij zich concentreert, lijken de geluiden zelfs aan te zwellen tot het hem bijna oorverdovend voorkomt. Gekrijs van vogels, de wind door de takken, kreupelhout dat kraakt, het gesnuif van een dier. En dat allemaal in het pikkedonker. Alleen als hij omhoog kijkt, ziet hij door de kruinen van de bomen een flauwe maan achter inktzwarte wolken in een loodgrijze hemel.

“Godsamme,” zegt hij nog maar eens.

Hij rilt. Zijn jas ligt op de achterbank. Maar het is niet alleen de kou die hem doet rillen. De sfeer is beklemmend.

“Naargeestig,” fluistert hij.

Naargeestig, dat is het juiste woord. Hij moet denken aan de onzalige bossen, die zijn dat ook. Naargeestig. Want dat is het bos nu.

Hij pakt zijn jas van de achterbank en trekt hem aan. Dan stapt hij weer in, achter het stuur. Hij trekt het portier dicht en probeert het contact aan te zetten, maar er gebeurt niets. Zo kan hij dus ook het raampje niet laten zakken. Enfin. Hij haalt zijn schouders op. Dan maar niet.

“Wat nu?”

Hij beseft dat hij tegen zichzelf praat, als om zich moed in te praten in dat eenzame, naargeestige bos.

Hij heeft een belangrijke afspraak straks. Hij moet pitchen om de order binnen te halen die het bedrijf zo hard nodig heeft. Ze schrijven al een tijdje rode cijfers en dat kan natuurlijk niet zo blijven doorgaan. Als het tij niet wordt gekeerd, dan zullen ontslagen onvermijdbaar zijn.

Hij pakt zijn mobieltje om te melden dat hij wellicht iets later komt. De auto interesseert hem even minder. Die kan hij hier desnoods gewoon laten staan en met een taxi verdergaan.

“Godsamme!”

Hij praat veel harder nu. Hij heeft geen bereik! Kennelijk is hij zo ver verwijderd van de bewoonde wereld, dat hij zich buiten het bereik van de dichtstbijzijnde zendmast bevindt. Hij drukt op de alarmknop op zijn dashboard, maar ook die geeft geen sjoerge.

“Ik zal moeten gaan lopen.”

“Heb je zijn vrouw al gebeld?” vraagt Oscar aan Joke van het secretariaat.

Hij ziet de bui al hangen. Straks moet hij verdorie het verhaal gaan vertellen dat Gerard zou afsteken. Hij bijt op zijn nagels. Hij heeft weleens eerder een presentatie gegeven, maar dit is andere koek. Heel andere koek. Er hangt te veel van af. Hij mag het niet verprutsen.

Joke schudt haar hoofd.

“Voicemail,” zegt ze.

Met een ruk draait Oscar zich om. Dat verdomme nu uitgerekend vandaag...

Joke trekt een bekertje koffie uit de automaat en loopt terug naar haar bureau. Inwendig moet ze wel een beetje lachen. Net goed voor Oscar, denkt ze. Nu zal die blaaskaak zich eens waar moeten maken. Ze mag Oscar niet. Een verwend, over het paard getild rotjochie vindt ze hem. Heel anders dan Gerard.

Ze zet de radio aan. Het journaal wordt uitgezonden.

“De wolf is weer terug in Nederland,” hoort ze de nieuwslezer opgewekt zeggen.

“Leuk,” denkt ze.

Staatsloterij

“Wat heb ik een spijt dat we niet via een abonnement meespelen,” verzucht Stella als de ergste euforie wat gezakt is.

“Dat maakt toch niks uit?” vraagt Coen verbaasd. “Het bedrag blijft hetzelfde.”

Maar als hij er even over nadenkt, dan moet hij Stella gelijk geven. Waar bewaar je in godsnaam een lot waarop zojuist de hoofdprijs is gevallen? Ze hebben geen kluis of iets dergelijks. Ze hebben niet eens geld om een kluis aan te schaffen. “Hadden!” denkt hij meteen. Ze hadden geen geld om een kluis te kopen. Die tijd is voorgoed voorbij. Vanaf nu zwemmen ze in het geld.

“We zijn schathemeltje rijk, Stel!” roept hij nog maar eens.

Stella maant hem om wat zachter te juichen. De burens. Die mogen niets gaan vermoeden, want ze zitten met dat lot. Waar bewaren ze nou in hemelsnaam dat lot?

“Ik stop het wel in mijn slipje,” zegt Stella.

Maar dat lijkt hen bij nader inzien toch niet zo’n goed idee. Stel dat ze vannacht nodig moet plassen en met haar slaperige hoofd dat lot vergeet, dan zijn ze alles kwijt. Dan trekt ze het misschien zomaar door.

“In een voorraadbus dan?” stelt Coen voor. “Tussen de spaghetti?”

Maar dat lijkt Stella weer geen goed plan. Als er wordt ingebroken – er is nog nooit bij hen ingebroken, maar je zult zien dat juist nu... - dan is een voorraadbus juist de eerste plek waar inbrekers gaan zoeken, heeft ze wel eens gelezen. Ze lopen in gedachten het huis door op zoek naar een veilige plek, maar als puntje bij paaltje komt lijkt er geen enkele plek veilig voor grijpgrage handen te zijn. Ze besluiten het lot gewoon in het nachtkastje naast Coen zijn bed te leggen. Coen slaapt immers altijd heel licht en is bij het minste geringste meteen wakker. Zeker vannacht, nu hij weet dat het lot daar ligt.

“Ik doe waarschijnlijk geen oog dicht.”

Hij krijgt gelijk. Die nacht doen geen van beiden een oog dicht. Deels uit angst dat iemand het lot komt stelen, maar voornamelijk omdat de wereld nu aan hun voeten ligt. De mogelijkheden lijken onbeperkt. Alles ligt binnen handbereik. Ze kunnen kopen wat ze willen.

“Nu kunnen we onze dromen waarmaken,” fluistert Stella verheugd terwijl ze tegen hem aankruipt.

“Ja,” fluistert Coen terug.

Daarop piekert Coen zich suf wat zijn droom nu eigenlijk is? Een Ferrari? Een Riva? Een droomhuis aan de Middellandse Zee? Een echte Gibson? Of een Fender? Of allebei? Het kan allemaal. Ook Stella probeert te ontdekken wat haar liefste wens is. Sowieso een mooi huis natuurlijk. In elk geval groter dan wat ze nu hebben. Met een mooie badkamer en een zwembad, dat lijkt haar gaaf. In Frankrijk, dat sowieso, maar dan als tweede huis. “Ik wil niet voorgoed weg uit Nederland hoor,” fluistert ze in Coen zijn oor. “Ik krijg geheid heimwee zonder mijn ouders. En ik wil natuurlijk mijn vriendinnen blijven zien. Die wil ik voor geen goud missen. We kopen hier dus ook een huis, hoor Coen. Op de Veluwe of zo.”

Coen knikt. Hij vindt het best. Waarom niet? Voor het geld hoeven ze het niet te laten. Het wordt een lange, onrustige nacht.

Ze vinden een prachtig pandje in de omgeving van Hoenderloo. Precies wat ze willen. In het bos, zodat ze zo door het hek kunnen wandelen en wild spotten. Dat moet er zitten. Sowieso zijn er wilde zwijnen, want de grond is op een aantal plekken flink omgewoeld. Ze krijgen flink wat eigen grond, een gastenverblijf en een aparte opstal voor de studio van Coen. Zo hoeft hij niet langer meer zijn spullen naar een oefenruimte te slepen. Hij gaat het compleet inrichten met een drumstel, versterkers en een kleine PA, zodat ook zijn toekomstige bandleden niet hoeven te sjouwen met hun apparatuur. Hij heeft zelfs een klein podium gepland, zodat hij voor een select gezelschap kan optreden in zijn eigen ruimte.

Stella krijgt haar zwembad. Het wordt niet groot, maar ruim voldoende om dagelijks wat baantjes te trekken. En het wordt inpandig aangelegd, met een grote schuifpui voor als het weer het toelaat. Dan kan ze zo vanuit de tuin haar zwembad induiken en vice versa, vanuit het zwembad zo de tuin in.

“Dan kijken we wel of we nog een sauna laten plaatsen,” oppert Coen. “Met een koude buitendouche.”

Het huis in Frankrijk is nog niet gevonden. Ze hebben al een aantal panden bekeken, de één nog mooier en idyllischer dan de ander, maar dat maakt de keuze alleen maar ingewikkelder. Daarbij speelt de locatie natuurlijk een grote rol. Ze willen allebei in de buurt van de Middellandse Zee iets kopen, maar het moet ook weer niet te toeristisch zijn.

En, niet onbelangrijk, het moet zich in de buurt van een vliegveld bevinden, zodat ze gemakkelijk ‘even terug’ kunnen, zoals ze het zelf noemen.

“Jullie zijn enorme bofkonten,” zegt iedereen aan wie ze de foto’s van hun huis in Hoenderloo en van de bezochte locaties in Frankrijk laten zien. “Wij zijn stikjaloers op jullie.”

Dan knikken ze. Ja, ze zijn enorme bofkonten.

“Maar niet jaloers zijn hoor. Jullie komen allemaal gezellig langs om mee te genieten.”

“Deal,” zeggen de vrienden dan. “We verheugen ons er op.”

En daar verheugen Coen en Stella zich ook op.

“Santé.”

Stella rekt zich uit naast haar zwembad. Het is warm in dit deel van Frankrijk. De lucht is al dagen helderblauw zonder dat een wolkje zich laat zien. Het geluid van de cigales is oorverdovend. Ze hebben een huis gevonden in Ramatuelle, in de heuvels boven St. Tropez. Net afgelegen genoeg om niet de hectiek van St. Tropez te hoeven ervaren en in de buurt van vliegveld La Môle.

“Het genieten kan nu eindelijk beginnen, Stel.”

Stella knikt. Ze draait zich op haar buik en kijkt naar Coen, die lui en zichtbaar tevreden in zijn hangmat schommelt. Ze denkt terug aan het afgelopen jaar. Sinds het winnen van de hoofdprijs hebben ze nog geen rustig moment gehad, bedenkt ze, ondanks dat ze allebei direct hun baan opzeggen.

“Met zoveel geld op de bank moet je wel gek zijn als je blijft werken, nietwaar?”

Het begint al meteen met het gedoe om al dat geld te stallen. Ze durven het risico niet te nemen om hun totale vermogen bij één bank onder te brengen, dus hebben ze het in porties verdeeld. En dan nog blijven er hele flinke bedragen over, maar ja. Het blijkt een heel gedoe en flink wat administratie te vergen. Ze heeft nog nooit zoveel bankpasjes en credit cards bij elkaar gezien. Dan de zoektocht naar het huis op de Veluwe. Dat is redelijk snel gevonden, maar dan begint het pas, weet ze nu. Het zoeken naar een goede en betrouwbare aannemer. Of die goed en betrouwbaar is, dat weet je natuurlijk pas achteraf als het werk gedaan is. Dat blijkt ook nu weer. Ze leren dat je beter een aannemer uit de buurt kunt inhuren. Die bevuilt zijn eigen nest niet. Uiteindelijk komt

alles op zijn pootjes terecht, maar ze hebben wel een vertraging van zes maanden opgelopen ten opzichte van de oorspronkelijk afgesproken opleverdatum.

Dan de inrichting. Ze kan geen woonboulevard meer zien. Al snel blijkt dat zich met hun budget deuren openen van meer exclusieve woonwinkels die handgemaakte en dus meer originele meubels kunnen leveren. Uiteindelijk kost het een klein fortuin om de haar zo vertrouwde IKEA-knusheid te kunnen handhaven in hun nieuwe stulpje. Om van de badkamers en de keuken maar te zwijgen.

De auto's. Ze denkt dat een nieuwe auto zo gevonden is, maar dat valt vies tegen. Er blijken luxe opties beschikbaar te komen waarvan ze niet eens weet dat die bestaan. Ze gaat anders kijken naar merken en modellen. Als het geld toch niet uitmaakt? Dus proefritjes maken. Nog maar eens er om heen draaien. Enfin. Coen is er snel klaar mee, maar die koopt dan ook een SUV die ze even daarvoor nog belachelijk en patserig vinden. En tussendoor een aantal keer heen en weer vliegen naar Frankrijk, waar hetzelfde proces zich rond huizen afspeelt, inclusief aannemers. Gelukkig komen ze in contact met een boom van een vent uit Drenthe, zelf een aannemer geweest die goed geboerd heeft, die daar al jaren woont en voor hen een aantal zaken regelt. Zonder hem weten ze zich geen raad, ondanks dat geld geen rol speelt.

Stella begint het heet te krijgen en laat zich in het zwembad zakken. Het water is heerlijk. Ze zwemt een paar baantjes en blijft daarna ruggelings met haar armen gespreid op de rand van het zwembad hangen. 'Wat een luxe,' denkt ze.

In de weken die volgen verkennen ze hun nieuwe omgeving. Het stelt hen niet teleur. Het is inderdaad prachtig en vooral het weer laat zich vrijwel onafgebroken van haar beste kant zien. Precies zoals je het in films ziet en zoals ze het zich gedroomd hebben. Jammer dat ze haar vriendinnen niet kan laten meegenieten van hun nieuwe rijkdom. Ze mist hen. Ze heeft ze een beetje verwaarloosd. Door alle drukte zijn er heel wat afspraakjes bij ingeschoten. Ze is veel weg of heeft 's avonds geen zin meer om nog te gaan stappen of ergens te gaan eten. Ze schopt veel liever haar schoenen uit om met een zak chips languit op de bank naar een film te kijken. Alleen haar ouders ziet ze regelmatig. Hun wekelijkse bezoekje op zondagmiddag weet ze te handhaven zolang ze niet in Frankrijk verblijven. En ze mist haar werk. Wie had kunnen denken dat ze nog wel eens zou terugverlangen naar het gedoe met treinen die weer eens uitvallen, het geouwehoer bij de koffieautomaat

en het gemopper op leidinggevend? Terug komen van vakantie en in geuren en kleuren vertellen hoe het was. Foto's laten zien. Ze realiseert zich opeens dat ze helemaal geen foto's meer maken. Je maakt nu eenmaal geen foto's van je eigen omgeving. De vakanties van toen zijn nu hun dagelijks omgeving geworden.

Terug in Hoenderloo. Ze zitten aan tafel met een flinke pan boerenkool met worst. Het is koud en de wind giert om het huis. De bomentoppen zwieren vervaarlijk heen en weer. Hout knappert in de open haard.

“Zwem je nog wel eens?” vraagt Coen.

Ze schudt van nee. Zwemmen vindt ze heerlijk, maar ze heeft naar haar gevoel de hele zomer al in het water het water gelegen. Ze denkt terug aan de afgelopen maanden. Er zijn maar een paar vrienden langs geweest in Frankrijk. De anderen vliegen naar een verre bestemming of verkiezen Griekenland, Italië of Spanje als vakantieland. Niet één stel is bij hen blijven slapen, terwijl ze toch over een prachtig gastenverblijf met eigen badkamer beschikken.

“Wij gaan lekker terug naar de camping,” zeggen ze. “Maar het was heel gezellig, hoor.” Ze zwaaien ze uit tot ze om de bocht verdwijnen.

“Moet jij niet weer eens repeteren?” vraagt ze aan Coen.

Hij heeft sinds ze hier wonen nog nauwelijks met een voltallige band gespeeld.

“Het is best lastig om de goede mensen te vinden,” zegt hij. “De mentaliteit is hier anders. En sommigen zeggen liever in een popcentrum te repeteren dan afgezonderd in een eigen oefenruimte. Voor de contacten.”

's Avonds zitten ze op de bank. Ze kijken tv. Als Coen even naar het toilet moet, staat Stella op en schenkt zich een glas whisky in. Ze vult het glas bijna tot de rand.

Had ze dat lot maar in haar slipje gedaan, denkt ze.

En doorgetrokken.

Marloes

Het is lente, loom warm en het gepiep van de mussen oorverdovend. Alphons zit in zijn tuin, laptop op tafel onder de parasol om te voorkomen dat de batterij te heet wordt. Een mooie dag voor een nieuw verhaal. Alphons schrijft namelijk. Niet als professie – hij heeft een paar romans uitgegeven bij een printing-on-demanduitgever en dat verkoopt nauwelijks, maar misschien heeft hij ook wel te weinig moeite gedaan om reclame voor zichzelf te maken – maar omdat hij niet anders kan. Hij móet soms gewoon gaan zitten om iets te schrijven. Wát, dat weet hij van tevoren nooit. Pas als een verhaal af is, weet hij zelf hoe het afloopt. Merkwaardig, maar zo vergaat het hem nu eenmaal.

Vandaag is het niet anders. Zijn vingers vliegen over het toetsenbord. Hij vergeet zelfs zijn koffie, die nu eigenlijk te koud is om nog met smaak gedronken te kunnen worden. De hoofdpersoon bevindt zich ergens tussen Stompwijk en Leiden. Eerst denkt Alphons nog dat hij daar zit te vissen, maar als hij wat regels terugleest ziet hij dat de man op weg is naar de Lammenschansbrug. De man fietst. Laat ik hem voor het gemak Jako noemen, denkt Alphons. Jako, zo heet ook de man van Olga die hij kent. Hij gebruikt altijd namen van mensen die hij kent.

“Dan heb ik er een beeld bij,” legt hij uit.

Even voorbij Stompwijk nadert Jako een boerderij. Daarnaast bevindt zich een stal, die kennelijk niet meer als zodanig wordt gebruikt. Het dak bevat een groot raam en hoewel de voordeur gesloten is, hoort hij het gezang van een hese vrouwenstem. In de verte blaast een schaap. Hij hoort ooievaars klepperen en in de sloot naast hem gaan brasems luidruchtig te keer in de rietkraag. *It's a perfect day*. Dat is het liedje dat ze zingt. Een nummer van Lou Reed. *It's a perfect day*.

Nieuwsgierig geworden besluit Jako op het gezang af te gaan. Hij zet zijn fiets tegen de stalmuur en loopt naar de achterkant van het bouwwerk. Daar ontwaart hij twee openslaande deuren. De bluesy stem oefent inmiddels een enorme aantrekkingskracht op hem uit. Zonder zich af te vragen of hij niet de privacy schendt van de vrouw die daar staat te zingen, loopt Jako alsof hij hier kind aan huis is door de openstaande deuren naar binnen.

En dan krijgt niet Jako, maar Alphons een hartaanval.

Alphons wordt wakker in een witgele kamer. Hij moet in slaap zijn gevallen. Zijn vrouw Wiedeke staat op en veegt zijn voorhoofd af met een vochtig washandje. Dat verkoelt. Zij heeft hem gevonden. Als ze op zolder de was in de droger doet, moet ze opeens naar beneden. Iets dwingt haar om te gaan kijken in de tuin. Een hogere macht. Ze weet het ook niet. En daar ligt Alphons onderuit gezakt in zijn stoel, met een van pijn verkramppt gezicht. Hij weet nog dat hij wordt binnengebracht op de Spoedeisende Hulp van het LUMC. Het inbrengen van een naald. Pilletje onder zijn tong. Het gevoel dat niet hijzelf, maar zijn lichaam daar ligt in bed. En die allesoverweldigende moeheid die over hem neerdaalt. Enfin.

In de kamer zijn verschillende witgejaste mensen bezig met het één of ander. Hij ziet nog twee bedden staan. In één ervan ligt een oude vrouw met een hoofddoek. Het andere bed is leeg. Hij is met draden verbonden aan apparatuur. Eén van de toestellen genereert een monotoon gepiep. Boven zijn hoofd ziet hij groen verspringende curves en cijfers op monitors.

“Wat is er met mij aan de hand?” vraagt hij zich af.

Een seconde. Twee misschien. Dan weet hij het. Meteen voelt hij een stekende pijn in zijn borst en lijkt zijn hart in zijn keel te bonzen. Het gepiep versnelt. Vrijwel onmiddellijk staat een verpleegster aan zijn bed.

“Alles goed met u, meneer Leenman?” vraagt ze bezorgd.

Zonder zijn antwoord af te wachten loopt ze naar de apparatuur en stelt wat knoppen bij. Ze pakt zijn pols en voelt even aan zijn voorhoofd. Een jonge man in een lange witte jas komt de kamer binnen. Ook hij pakt de pols van Alphons en voelt aan zijn voorhoofd.

“Hoe voelt u zich nu, meneer Leenman?” vraagt hij. ‘Weet u wat er met u is gebeurd?’

Alphons schudt zijn hoofd, al vermoedt hij dat het een hartaanval moet zijn geweest. De jonge man – een arts in opleiding, denkt Alphons – legt het hem geduldig allemaal uit. Het is inderdaad een hartaanval geweest.

“Bent u ergens van geschrokken?” besluit de jonge arts zijn verhaal.

Alphons knikt langzaam.

“Kunt u mij vertellen waarvan?” dringt de arts aan.

Alphons schudt zijn hoofd.

“U weet wel dat u ergens van geschrokken bent, maar u kunt mij niet vertellen waarvan?”

“Nee,” zegt Alphons zacht.

De jonge man reageert verbaasd. Alphons wendt zijn gezicht af en richt zijn blik op de muur. Het is duidelijk dat hij niet zal vertellen waarvan hij is geschrokken. De arts haalt zijn schouders op.

“Ik wil dat u vannacht bij ons blijft slapen,” zegt de arts. “Ik wil wat onderzoekjes laten verrichten en de uitslagen daarvan bestuderen. Pas als die geruststellend zijn, laten we u weer gaan.”

Hij steekt eerst Alphons, daarna Wiedeke zijn hand toe.

“Ondertussen wil ik u vragen te ontspannen en niet meer te denken aan dat waarvan u bent geschrokken. Rust is heel belangrijk voor u. Ik zie u morgen weer.”

Als Wiedeke weer thuiskomt, ziet ze de tuindeur open staan. Die is ze in alle consternatie vergeten dicht te doen. Er is niets weg. Alles staat er nog zoals ze het heeft achtergelaten. De laptop is weliswaar uitgevallen, maar anders zou ze hebben kunnen zien waar Alphons mee bezig was op het fatale moment.

“Als hij ergens van geschrokken is, dan moet het iets met die laptop te maken hebben,” mompelt ze.

Ze raakt het toetsenbord aan, maar er verschijnt niets op het scherm. Het apparaat heeft zichzelf uitgeschakeld. Ze start hem weer op. Ze weet gelukkig het wachtwoord. Ze gebruiken allebei dezelfde wachtwoorden. Het is Alphons zijn idee.

“Als er met één van ons iets gebeurt, dan kan de ander er tenminste bij.”

Ze vindt het een goed idee. Slim. Een kwestie van vertrouwen dat ze niet in elkaars spullen gaan neuzen. Waarom zou ze? En waarom zou hij?

Er verschijnt een document. Hij werkt weer aan een verhaal, ziet ze. Ze fronst haar wenkbrauwen.

“Hoe kan hij nou schrikken van zijn eigen woorden?” fluistert ze.

Ze gaat zitten en begint te lezen. Ene Jako fietst in de omgeving. Bij Stompwijk, dat ligt om de hoek. Een mooie voorjaarsdag, net als vandaag. Ze leest dat Jako is afgestapt en een stal inloopt. Een vrouw zingt een liedje van Lou Reed.

En dan begint haar iets te dagen.

“Ze zal verdorie toch niet weer...?”

Jako loopt naar de achterkant van de schuur. Als hij de hoek omgaat, ziet hij twee grote deuren open staan. Iemand is daarbinnen aan het zingen. Een vrouw. Met een hese stem. Geil.

Zonder zijn pas in te houden loopt Jako naar binnen. Hij denkt er niet eens over na. Het voelt alsof hij aan een touw naar binnen wordt getrokken, zoals de scheepslui zich door zingende sirenen te pletter lieten varen tegen de Lorelei. Het gezang verstomt.

“Hi,” zegt de vrouw.

Ze zit wijdbeens op een bank, voorover gebogen met haar handen gevouwen tussen haar knieën. Ze heeft een veel te wijde tuinbroek aan. In de hoek pruttelt een koffiezetapparaat. Het is een atelier, ziet Jako, maar dan wel een heel bijzondere. Behalve doeken en verfspullen bevat de ruimte enkele meubels en zelfs een tweepersoonsbed. Op zich niet zo bijzonder, ware het niet dat de ruimte vol hangt met spiegels, zodat hij alles wat zich in de ruimte bevindt, van alle kanten kan bekijken.

Ook de vrouw.

Ze is mooi, ziet Jako. Lang en slank, met prachtig lang, rood haar. Ze heeft onder haar tuinbroek niets aan. Jako moet even slikken. Hij kan in de spiegels haar kleine, ronde borsten zien. Hij vraagt zich af of ze wel een slipje draagt.

Hij doet een stap naar voren.

Ze is door de zon gebruind, ziet hij, en dat verbaast hem een beetje. Rossige vrouwen worden meestal niet bruin. Maar zij dus wel. Ze heeft sproeten in haar gebruinde gezicht. Ze schenkt hem een gulle lach, waarbij ze een rij prachtige witte tanden laat zien.

“Ik ben Marloes.”

Wiedeke stapt in haar auto en gaat op weg naar het LUMC. Ze weet niet goed wat ze daar gaat doen, maar dat moet ze dan onderweg maar bedenken. Het gaat niet goed met Alphons, weet ze nu zeker. Eén van zijn romans heet Marloes. Zijn meesterwerk, vindt hij zelf. Het boek brengt veel teweeg. De hoofdpersoon zorgt voor een crisis in hun relatie en brengt hen zelfs tot in het zuiden van Frankrijk, waar haar vriend met wie ze een relatie had, zelfmoord pleegt. En dat allemaal door een boek, waarin die verdomde Marloes figureert. Ze dacht dat Alphons haar nu wel achter zich gelaten heeft, maar kennelijk sluimert ze nog altijd in zijn gedachten. Hij heeft haar al dan niet bewust weer tot leven gewekt.

Wiedeke merkt dat ze ongemerkt van haar route is afgeweken. Ze heeft geen idee waar ze is. Ergens op het platteland in de omgeving van Zoetermeer. Ze parkeert haar auto en loopt naar een boerderij. Of nee, naar een schuur. De deur is gesloten en ze loopt om naar de achterkant.

“Het zal toch niet waar zijn?” fluistert ze zacht.

Ze herkent de openstaande deuren. Hoort ze nu een vrouw neuriën? Ze loopt naar binnen. En ja, daar zit ze. Wijdbeens, voorover gebogen met haar handen gevouwen tussen haar knieën. Ze heeft een veel te wijde tuinbroek aan. In de hoek pruttelt een koffiezetapparaat.

“Hi,” zegt ze.

Wiedeke parkeert de auto in de garage van het LUMC. Ze is laat. Het bezoekuur is al bijna voorbij. Als ze door de gang loopt waar Alphons ligt, ziet ze in het voorbijgaan mensen afscheid nemen en zwaaien als ze de kamers verlaten. Alphons ligt alleen in een kamer. Hij ligt kennelijk al te slapen, met zijn rug naar haar toe. Een kort moment overweegt ze zonder hem gedag te zeggen om te keren en weer naar huis te gaan, maar dan bewegen de dekens en keert Alphons zijn hoofd naar haar toe.

“Hallo,” zegt hij slaperig, licht verwonderd over dat ze nog op bezoek komt.

Of nee, over dat ze er niet was. Hij verwacht haar. Hij ligt te wachten tot ze komt, maar als het bezoekuur het einde nadert, dommelt hij toch even in slaap.

“Fijn dat je er bent,” zegt hij, terwijl hij rechtop gaat zitten.

Wiedeke loopt naar hem toe en geeft hem een zoen. Ze pakt een stoel en gaat naast zijn bed zitten.

“Ik heb haar ontmoet,” zegt ze.

Verbaasd kijkt Alphons haar aan.

“Wie?”

“Jouw vriendin.”

“Vriendin? Welke vriendin? Ik? Ik heb helemaal geen vriendin!”

Wiedeke vertelt van haar ontmoeting. Verbijsterd luistert Alphons naar haar relaas. Ze besluit haar verhaal met “Ze is inderdaad bloedmooi.”

Alphons ligt inmiddels onderuit gezakt in zijn kussen. Hij schudt zijn hoofd.

“Lieverd, dat kàn helemaal niet. Ik weet van geen Marloes. Ze bestaat alleen maar in mijn gedachten. In mijn boek. Ik kèn geen Marloes! Echt waar.”

Wiedeke kijkt naar hem. Zijn reactie kan niet gespeeld zijn. Ze gelooft hem.

“Maar ze laat je niet los?” fluistert ze.

Maar Alphons hoort haar al niet meer. In gedachten ziet hij de vrouw. Wijdbeens, voorover gebogen met haar handen gevouwen tussen haar knieën. Ze heeft een veel te wijde tuinbroek aan. In de hoek pruttelt een koffiezetapparaat. Ze wenkt hem.

“Kom,” zegt ze zacht, met een wat hese stem. “Kom.”

Het manifest

Resoluut zet Joost de schaar in het plastic pakje met plakjes jonge kaas, het lipje ‘hier openen’ negerend. Het lukt Joost nooit om met lipjes ‘hier openen’ iets te openen. Om ergernis te voorkomen zet hij in alle plastic verpakkingen meteen de schaar of een mes, afhankelijk van het soort product. Bijna alles wordt tegenwoordig in plastic verpakt. Zijn komkommer, tomaten, paprika’s en de tijdschriften waarop hij is geabonneerd. Niets krijgt hij gemakkelijk open.

“Ze moeten iedereen die een verpakking ontwerpt die zelf op televisie laten openmaken. Dan denken ze wel twee keer na voordat ze iets op de markt brengen.”

Dat zou een wettelijke verplichting moeten zijn. Joost ergert zich kapot aan al dat plastic. Zelfs als hij iets bestelt dat niets met plastic te maken heeft, wordt zijn pakketje opgevuld met opgeblazen plastic zakjes. Geen wonder dat er een soep van plastic in de oceanen drijft.

“Daar zouden ze nu eens iets aan moeten doen,” verzucht hij vaak, maar wie ‘ze’ zijn weet hij ook niet precies.

De overheid? Brussel? Nog hoger? Bestaat er zoiets als een wereldautoriteit? In de overheid heeft hij allang geen vertrouwen meer. Geloofde hij vroeger nog dat je op de overheid kon vertrouwen en altijd kon aankloppen als het even niet meer ging, inmiddels is dat geloof omgezet in een diepgeworteld wantrouwen. En hij heeft er verdorie zelf gewerkt! Trots was hij geweest op zijn aanstelling als rijksambtenaar. Eerst bij Sociale Zaken, later bij VROM en uiteindelijk bij de Belastingdienst. Daar is hij langzaam gek geworden. Nu zit hij thuis.

De overheid is er niet meer voor de burgers, de burgers zijn er voor de overheid. Het is de omgekeerde wereld. Wordt van elke schuldeiser verwacht dat hij water bij de wijn doet als een schuld wordt gesaneerd, de overheid doet daar niet aan mee. Sterker nog, de overheid houdt haar eigen vorderingen buiten elke schuldsanering en doet deze met boetemaatregelen nog eens tot het drievoudige groeien. Geen wonder dat mensen steeds dieper in de schulden geraken zonder uitzicht om daar ooit nog uit te komen. Mag de overheid te laat zijn bij het implementeren van haar eigen wetgeving of het uitbetalen van

haar verplichtingen, bij burger en bedrijfsleven is het lik op stuk en volgt onverbiddelijk een sanctie bij het overschrijden van een termijn. De arrogantie van de macht.

Terwijl steeds meer mensen problematische schulden hebben, smijt de overheid met geld. Publiek geld wel te verstaan. Prestigeprojecten die planning en budget ruim overschrijden. Onzinnige bouwprojecten zonder nut. Het zou een goed gebruik zijn als ambtenaren vervolgd kunnen worden voor de soms enorme verspillingen die zij veroorzaken. Het argument dat ambtenaren dan niet meer vrij zullen handelen en initiatieven voor nieuwe ontwikkelingen achterwege blijven, is natuurlijk onzin. Alsof de overheid zoveel initiatieven ontplooit? Ze loopt voortdurend achter de feiten aan. Wat meer realiteitszin zou haar sieren. Een matrixbord boven de snelweg met de tekst ‘val niet in slaap’ is daar een mooi voorbeeld van. Joost kan zich daar mateloos over opwinden. Ga maar na. Een ambtenaar moet die tekst vanachter zijn bureau hebben bedacht. Vervolgens wordt daar in één of meerdere overleggen aandacht aan besteed, overeenstemming bereikt en de opdracht verstrekt om het te realiseren. Ongetwijfeld volgt daar ook nog een uitgebreide evaluatie op. En wat levert deze met publiek geld ontstane tekst op? Dat de argeloze automobilist wordt afgeleid en dus minder goed op het overige verkeer let om op een matrixbord boven de weg de tekst ‘val niet in slaap’ te lezen.

Joost is boos. Las hij vroeger met genoeg de krant, tegenwoordig is het kommer en kwel.

“De maatschappij is veracademiseerd,” verzucht hij steeds vaker. “Bestaan er geen mensen meer die gewoon met gezond verstand en wat ervaring de boel kunnen runnen?” Groen en geel ergert hij zich, aan de meest onzinnige onderzoeken waarvan je de conclusies op je klompen kunt aanvoelen. Er heerst een claimcultuur. De mensen dekken zich in. Vooral de overheid is daar sterk in. Als het maar door een externe autoriteit is onderbouwd, dan is het goed. Alles moet eerst worden onderzocht, pas daarna durft iemand iets te vinden. Wie minder te besteden heeft, eet minder gezond. Vluchtelingen uit oorlogsgebieden blijken vaak stress te hebben. Terrassen zitten voller bij zon dan bij regen. Minder insecten door toenemend gebruik van bestrijdingsmiddelen. Hoe durf je het te publiceren, denkt hij dan. Hij zou daar zijn naam niet onder durven zetten.

Als hij leest dat de overheid de mogelijkheid onderzoekt om de huurtoeslag rechtstreeks naar de corporaties over te maken om de kans op huurschulden te verlagen, breekt zijn

klomp. Tot 1 januari 2006 heet wat nu huurtoeslag is, huursubsidie. De regeling wordt uitgevoerd door het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijk Ordening en Milieubeheer, afgekort als VROM. Op ruim 80% van de rechthebbenden - ruim 1,2 miljoen huishoudens - wordt huurmatiging toegepast waarbij de huursubsidie rechtstreeks wordt overgemaakt naar de corporaties. Tot volle tevredenheid van de huursubsidieontvangers en vooral van de corporaties, die zo in elk geval kunnen rekenen op een flink deel van de huurpenningen. De huurmatiging is ondanks bezwaren en felle protesten van de corporaties om zeep geholpen door degene die nu directeur-generaal van de Belastingdienst is. Ach ja, andere pet waarschijnlijk. En geld is geld.

“Het wordt godverdomme tijd dat er iets gaat veranderen!” roept Joost uit.

Hoewel het nog vroeg in de middag is, schenkt hij zichzelf een flinke bel whisky in. Het voelt als een daad van verzet en dat lucht op. Hij begint te schrijven. Een manifest moet het worden. Misschien ontketent hij wel een revolutie? Misschien wordt hij net zo beroemd als Karl Marx? Of Adolf Hitler? Hoewel dat laatste nou weer niet zo aantrekkelijk lijkt.

‘De overheid,’ zo begint het, want de overheid is allesbepalend. De overheid kan sturen, richting geven en als een goede moeder over haar kinderen waken. Dat is nu niet bepaald hoe hij tegen de huidige overheid aankijkt, maar dat moet nou juist veranderen! De overheid gaat zich beperken tot haar kerntaken. Daarvoor moet ze opnieuw worden ontworpen. Joost zoekt een opdracht die alle vragen in zichzelf beantwoordt. Zoals Kennedy de opdracht geeft om nog voor het einde van het decennium een man op de maan te zetten en hem weer veilig terug te brengen naar de aarde. Dan heb je als ontwerper geen vragen meer. De Citroën 2CV is ook zo ontstaan. ‘Ontwerp een goedkope en zuinige auto die vier mensen en 50 kg bagage over slechte en zelfs niet-bestaande wegen kan vervoeren. Deze auto moet zelfs een mandje eieren heelhuids over een omgeploegd veld kunnen brengen.’ Met zo’n opdracht weet je als constructeur genoeg. Of de Renault Kangoo. ‘Maak een auto voor een postbode.’ In één klap alles duidelijk. Dan heeft hij het: ‘De overheid doet alles wat de burger als individu niet zelf kan regelen.’ Een ander bestaansrecht kan er immers niet zijn? Daarmee heeft hij in één klap alle grote onderwerpen te pakken. Veiligheid, zorg, vervoer van mensen, goederen en gegevens. Wonen en werken. Milieu. Enzovoorts. Hij zal best wat vergeten, maar daar

loopt hij dan vanzelf wel tegenaan. Met zijn afbakening hoeft hij in elk geval niet bang te zijn dat hij doorschiet.

‘De overheid doet alles wat de burger als individu niet zelf kan regelen.’

Joost neemt het letterlijk. De overheid doet dat dan natuurlijk ook allemaal zelf. Niks geen marktwerking, want dat is wat hem betreft een fiasco gebleken. De markt doet haar werk wel, maar uitsluitend financieel-economisch en dat betekent dus zo goedkoop mogelijk. Het streven naar kostenreductie is doorgeschoten. Er wordt niet meer gekeken waarom de dingen zijn zoals ze zijn. Dat zijn ze namelijk niet zomaar, zo zijn ze door schade en schande geworden. Omdat daar goede redenen voor waren. Als er fragmentarisch wordt uitbesteed, is er geen oog meer voor het grote geheel. Een samenhangend beleid is verdwenen. De kostenbesparing op de ene maatregel leidt nu soms tot peperdure vervolgmaatregelen om te herstellen wat er misgaat. Zet de mens centraal en niet de wet. Enfin.

Joost herinnert zich een berichtje in de krant van enkele jaren geleden. Iemand – een academicus uiteraard – heeft bedacht dat zoiets als een wijkverpleegster misschien enig soelaas kan bieden bij de toenemende zorgvraag? Joost leest het stukje wel drie keer opnieuw. Hij gelooft zijn eigen ogen niet. Kan iemand dit menen na de grondige afbraak van het instituut wijkverpleegster, die niet meer van deze tijd zou zijn?

Joost raakt steeds meer opgewonden. Al schrijvende voelt het alsof hij werkelijk aan het begin staat van een revolutie. Hij moet de barricaden op. Het moet allemaal anders. Het kan allemaal anders. Vroeger was zeker niet alles beter, maar in elk geval niet zo idioot als nu. Onderzoek alles, maar behoud het goede. Zo gaat hij het aanpakken. Behoud het goede. Hij, Joost, gaat het goede weer teruggeven aan de mensen.

Joost droomt. De postbode doet zijn ronde. Hij brengt niet alleen brieven en kaarten rond, maar ook de pakjes die mensen in webshops hebben besteld. Dat betekent kleinere wijken en meer volume, maar daarom rijdt hij ook rond in een elektrisch aangedreven busje. Eén bezorgmoment per dag. Wie niet thuis is, kan zijn pakje zelf ophalen bij het wijkkantoor dat net zolang geopend is als de buurtsuper. Het wijkkantoor is er uiteraard niet alleen voor de opslag van pakjes, maar ook het loket waar je terecht kunt voor publiekszaken, zoals het aanvragen van subsidies, het verlengen van je paspoort en rijbewijs enz. De wildgroei aan slecht- en onderbetaalde koeriers die in vervuilende diesels met hoge

snelheid door de steden razen, is ten einde. De postbode leert zijn wijk kennen en de mensen die er wonen. Het begrip sociale cohesie krijgt weer inhoud.

De wijkverplegers doen eveneens hun ronde, in een wat kleiner busje dan de postbode. Veel handelingen zijn vanuit het ziekenhuis en verzorgingshuis naar de thuissituatie verplaatst. Zij bezorgen ook de medicijnen aan huis voor wie niet in staat is ze zelf op te halen bij de apotheek. Zowel de streekziekenhuizen als de universitaire medische centra vallen onder de verantwoordelijkheid van de minister van Zorg, die ook de scepter zwaait over ambulancediensten. De zorg is voor iedereen gratis en wordt bekostigd uit de algemene middelen. Niemand is derhalve onverzekerd, verblijfstatus, draagkracht of niet. Wie zich aanvullend wil verzekeren, kan dat bij het ministerie van Zorg regelen en uiteraard niet bij private, winst beogende ondernemingen. Op het gebied van onderzoek en ontwikkeling van nieuwe medicijnen heeft de overheid de leidende rol, zodat medicijnen tegen kostprijs beschikbaar zijn. Patenten van (te) dure medicijnen zijn nietig verklaard.

Het openbaar vervoer is uiteraard gratis. Mobiliteit is een grondrecht. De spoorwegen vallen onder de verantwoordelijkheid van de minister van vervoer die zowel het beheer als de exploitatie onder zijn hoede heeft. Het naar elkaar wijzen bij storingen of vertragingen is verleden tijd. Bij hevige sneeuwval mag het kantoorpersoneel weer gewoon helpen bij het sneeuwvrij maken van de perrons. Ook het bus- en tramvervoer valt onder de verantwoordelijkheid van dezelfde minister om soepele aansluitingen te garanderen.

De overheid heeft één financieel loket waar alle betaalstromen van en naar de burger samenkomen. Zo kan met één druk op de knop duidelijkheid worden verschaft over de financiële verplichtingen die over en weer bestaan en kunnen eventuele vorderingen per debiteur worden gecombineerd en afgehandeld in plaats van per vordering. In geval van schuldsanering wordt van de overheid dezelfde coulance en solidariteit verwacht als van private ondernemingen. Zij is dan ook geen preferent schuldeiser meer en de beslagvrije voet is ook echt de beslagvrije voet. Het boetebeleid is naar draagkracht. Het is immers absurd dat in een samenleving met enorme inkomensverschillen een timmerman net zo veel voor zijn parkeerboete betaalt als de ceo van een groot concern?

Tevreden leunt hij achterover. Het is nog maar het begin, maar de grote dingen zijn al benoemd. Een overheid die er voor de burgers is in plaats van andersom. Het belangrijkste is de grondhouding van de overheid, van wie toch enige betrouwbaarheid mag worden verondersteld? Daarna komen de kleine ergernissen aan de beurt, zoals de eerdergenoemde tsunami van plastic. Hij roept op om alle zinloos verpakte producten uit te pakken en het plastic achter te laten in de winkels. Komkommer en paprika uitpakken en hupla. Eens zien hoe lang het duurt voordat die idioterie stopt. Het plastic moet ook van de tijdschriften af waarop hij is geabonneerd. En wat al helemaal verboden moet worden zijn alle mee verpakte reclame-uitingen bij krant of magazine. Hij heeft niet voor niets een nee-sticker op zijn brievenbus geplakt. De straat moet weer teruggegeven worden aan voor wie hij bedoeld is: het verkeer. Joggers, skaters, scootmobielen, iedereen maakt maar gebruik van het gladde asfalt. Nog even en hij kan met zijn auto beter over de stoep rijden, dat is veiliger voor alle mensen op straat. De trottoirs asfalteren en de wegen hobbelig maken. Als hij er even over nadenkt, is dat idee helemaal zo gek nog niet.

En die verdomde claimcultuur moet worden aangepakt. Alsof het leven maakbaar zou zijn. De mensen moeten weer zelf gaan nadenken. Als je valt, dan heb je au. Moet je maar uitkijken. In de bergen kun je in een ravijn vallen en in een rivier kun je verdrinken. Toch is het in Frankrijk verplicht om rond het zwembad een hek te plaatsen omdat het weleens mogelijk zou kunnen zijn dat je kind in het water valt. Misschien kunnen de ouders gewoon op hun eigen kinderen letten? In zijn speeltuin lagen vroeger geen rubber tegels, maar grint. Als hij uit de schommel viel, dan moesten de steentjes met een pincet uit zijn bloedende knie worden gehaald. Dus hij zorgde er wel voor dat hij zich goed vasthield. Bovendien, als het heel erg was, kon hij thuis nog een draai om zijn oren krijgen omdat hij onvoorzichtig was geweest. Hij leerde gevaar onderkennen en daarnaar te handelen. Daar heeft hij niets aan overgehouden. Integendeel. Hij heeft een fijne jeugd gehad.

Na precies vijf maanden en drie weken is het manifest af. Gecorrigeerd en al. Hij stuurt het op naar verschillende uitgevers, maar geen van hen toont belangstelling om het uit te geven. Joost wie?

De politiek dan? Die zouden geïnteresseerd moeten zijn. Maar ook daar vangt hij bot. Wie eenmaal op het pluche zit, wil daar niet graag van af. Zijn revolutie lijkt verder weg dan ooit. Hij besluit het heft in handen te nemen. Hij richt zijn eigen beweging op. Hij investeert uit eigen zak om mee te mogen doen bij de volgende Tweede Kamerverkiezing. Hij laat een notariële akte opstellen om de officiële oprichting vast te leggen en schrijft zich in in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Enfin, de hele procedure doorloopt hij geduldig maar vasthoudend. Nu moet hij alleen nog de middelen zien aan te trekken om zijn campagne te financieren. Hij is dag en nacht bezig om ‘zijn barricades’ op te werpen, zoals hij het zelf formuleert. Dag en nacht, maar hij verzaakt niet. Iemand moet het doen. En hij is iemand.

Verbeeldt hij het zich of is dat dezelfde kerel die hem vanmorgen ook al tegemoet liep? Hij heeft dat wel vaker de laatste tijd. Hij lijkt wildvreemde voorbijgangers te herkennen, alsof hij ze eerder heeft gezien. Eerst onbewust, maar gaandeweg gaat hij er op letten. Hij heeft het gevoel bespioneerd te worden. Maar wie zou hem nou willen bespioneren? Hij doet niets dat niet mag. Hij besluit steeds andere routes te volgen. Soms keert hij op zijn schreden terug om een straat in te lopen waar hij zojuist voorbij is gewandeld. Maar het lijkt niet genoeg. Hij past zijn snelheid aan. Dan weer loopt hij snel, het volgende moment slentert hij schijnbaar op zijn dooie akkertje. Zo maakt hij het zijn achtervolgers lastig om niet op te vallen. Zelf valt hij daarentegen des te meer op, zeker als hij zich ook nog gaat vermommen. De mensen in zijn omgeving kijken eerst met verbazing, maar later met een blik van mededogen naar hem.

“Hij gaat hard achteruit,” fluistert zijn buurvrouw.

De overbuurvrouw beaamt het. Ze drinken samen een kopje koffie. Met een koekje erbij.

“Het is snel gegaan. Zo’n aardige, zachte man. Opeens begon hij zich vreemd te gedragen.”

De overbuurvrouw knikt.

“Wat zal er door zo’n man heengaan?” vraagt ze zich af.

Joost mag het weten.

Hoop

‘De hoop is dood’.

Opeens is die zin er. Onuitgesproken, maar duidelijk hoorbaar in zijn hoofd.

‘De hoop is dood’.

62 jaar is hij nu. Hij moet het steeds vaker uitrekenen als iemand naar zijn leeftijd vraagt.

44 als constante in de vorige eeuw plus het kalenderjaar, dan komt hij uit op 62.

Vroeger werd hij geleidelijk ouder en kon hij zijn leeftijd nog wel bijhouden. Elk jaar een jaartje er bij, maar nu lijkt het wel alsof hij met sprongen ouder wordt. Zo is hij nog 40 en zo is hij 62 jaar oud. En daar tussenin zit kennelijk niets.

“Jij bent altijd zo vrolijk,” zeggen de mensen tegen hem. “Jij klaagt nooit”.

En dat is waar. Hij klaagt nooit. Terwijl er toch genoeg te mopperen valt. Niets is in zijn leven immers vanzelf gegaan? Zijn jeugd – voor zover je van een jeugd kunt spreken – verloopt moeizaam. Een erfelijke aandoening zorgt er voor dat hij veel tijd in het ziekenhuis doorbrengt. Onderwijs volgt hij schriftelijk, omdat hij op een reguliere school te vaak zou moeten verzuimen. Pas als hij 18 wordt verandert een risicovolle operatie zijn leven drastisch. Het lijkt zowaar enigszins normaal te worden. Althans, dat zou het hebben kunnen worden als hij zelf nog normaal was geweest, maar daar is natuurlijk geen sprake meer van. Zijn wereld heeft zich tot dan toe beperkt tot zijn ouders, een uitwonende oudere zus en een dwergpoedel. Van leeftijdgenootjes weet hij niets. Kortom. Toch lukt het hem om een netwerk op te bouwen, een baan te vinden en een vrouw die ja zegt. Voorwaar geen geringe prestatie. Hij weet alleen niet hoe hij zich moet gedragen. Hij is een clown om wie de mensen moeten lachen. Hij is verbaasd dat mensen hem opnemen in hun leven en vooral bang om wie dan ook weer te verliezen. Nooit meer alleen zijn.

Nooit meer alleen zijn. Die angst om kwijt te raken maakt dat hij iedereen aardig vindt en alles accepteert. Hij doet zonder morren wat er van hem wordt gevraagd en meer dan dat. Hij is dienstbaar. Zijn eigen wil is ondergeschikt aan ieders wens. En nu is hij 62 en beseft hij eindelijk dat hij niet normaal is. Dat wat hij wil en wou nooit meer zal komen. Zijn rol in het grote toneelstuk kan hij nu niet meer veranderen. Hij zou alles verliezen. Hij zou weer alleen zijn. Weg publiek. Niemand houdt van een huilende clown.

Langzaam draait hij de dop open van de whiskyfles.

‘De hoop is dood’.

Vrijheid

De oude man staat met zijn handen op zijn rug te kijken naar de sloop van de parkeergarage naast het station. Hier heeft hij zijn vaste plek sinds hij niet meer in het stationsgebouw zelf mag overnachten. Hier voelt hij zich, verstopt tussen karton en vuilniszakken, min of meer geborgen, hoewel de angst voor ontdekking natuurlijk blijft. Het is belangrijk veel kleding over elkaar aan te hebben, niet alleen voor de kou, maar als bescherming tegen het tuig dat mensen zoals hij lastigvalt. Zo hoeft hij alleen zijn gezicht maar te beschermen.

Er zijn een heleboel mensen zonder een dak boven hun hoofd. Als kind begrijpt hij niet hoe dat kan. Je hebt toch ouders en familie die voor je zorgen? Of vrienden die helpen als je het zelf even niet meer kunt? Wat een naïviteit.

Hij heeft het goed voor elkaar. Hij heeft een mooie vrouw en leuke, gezonde kinderen. Hij heeft een uitstekende baan met verantwoordelijkheden en ze wonen in een sjeke buurt.

“Op het zand,” zoals de Hagenaars zeggen.

De straat is ver weg, maar het gebeurt allemaal toch. De vele zijden draadjes waaraan het geluk bengelt, breken één voor één.

Zijn jongste kind, hun zoon, valt van de trap. Terwijl hij naar boven loopt, wordt hij gebeld door een vriend. Zijn mobieltje glipt uit zijn hand en in een reflex probeerde hij het op te vangen. Hij komt met zijn hoofd op de verwarming terecht en raakt in coma.

Zijn hersens zwellen en al na een paar uur wordt hij hersendood verklaard.

Zijn vrouw wil het huis niet meer in. Het huis met de trap. Ze zoekt professionele hulp. De therapeut trekt zich haar lot zo goed aan dat ze binnen een paar weken bij hem intrekt. Dan kan hij zich immers nog intensiever met haar zorg bemoeien? Zo slaat ze twee vliegen in één klap: ze wordt geholpen en ze heeft tijdelijk onderdak. Maar tijdelijk wordt vast.

Zijn dochter woont al op kamers. Ze studeert in Groningen en wil niet meer terug naar de Randstad.

Zo blijft hij achter in het huis met de trap. Hij begint met drinken. Eerst 's avonds een borreltje, later een wijntje bij het eten, nog later ook een borreltje voor het eten. Hij meldt

zich ziek. Hij moet maar even wat tijd nemen om zichzelf weer bij elkaar te rapen. Hij drinkt steeds vroeger op de dag. Uiteindelijk staat hij 's morgens op met een borrel. Van werken is geen sprake meer. Hij wordt ontslagen en komt in de WW terecht. Hij solliciteert wel, maar opeens is hij te oud. De standaardbriefjes met afwijzingen liggen bij wijze van spreken al op de mat voordat hij zijn sollicitatie heeft geschreven. Hij kan de hypotheek niet meer betalen van het huis met de trap, maar hij wil er niet weg. Het is alles wat hij nog heeft. De enige plek die hem herinnert aan hoe het was. Zijn post maakt hij niet meer open, de bel maakt hij onklaar en de telefoon neemt hij niet meer op. Stuk voor stuk wordt alles afgesloten. Gas. Licht. Water. Het maakt hem niet meer uit. Uiteindelijk staat de wijkagent voor de deur, met een deurwaarder. Het onbestaanbare bestaat. Hij mag zijn persoonlijke spullen bij elkaar rapen, maar het enige wat hij inpakt is een 'Albert Heijn'-tas met kleding en een 'Albert Heijn'-tas met flessen sterkedrank. En zijn fiets neemt hij mee, zodat hij de tassen aan het stuur kan hangen. De fiets wordt al na een dag gestolen.

De enorme stalen kogel slingert zich tegen de laatste resten muur die nog overeind staan. Daar, onderaan die muur, dat is zijn plek. In één geweldige klap brokkelt de muur af. Bijna symbolisch. Systematisch wordt zijn leven afgebroken. Hoe lang nog? Wat kan een mens allemaal verdragen? Hij draait zich om en loopt richting 'De Vrijheid', zoals de snackcar boven de Utrechtse Baan heet. Hij krijgt er weleens koffie en een broodje, zolang hij zich maar niet vertoont als er klanten staan. Hij loopt achter de kar langs. Niemand die op hem let.

Hij kijkt naar beneden, waar de auto's voorbijrazen. Hij staat boven de rechterrijstrook, waar de vrachtauto's rijden. In de verte hoort hij het vallen van stenen. De sloop gaat verder. Niets blijft overeind.

Hij stapt zijn vrijheid tegemoet.

Chione

Het lukt de boerin maar niet om zwanger te worden. Aanvankelijk denken beiden dat de oorzaak bij hen zelf ligt. De boer vreest dat zijn zaad niet goed of niet beweeglijk genoeg is en de boerin denkt aan verstopte eileiders, waardoor de zaadcel de eicel niet kan bereiken. Beiden ontwikkelen schuldgevoelens tegenover elkaar, terwijl de oorzaak nog niet eens is vastgesteld.

Ze leiden een eenzaam en teruggetrokken leven. Op zeker moment stelt de boer voor om iemand te gaan zoeken die zijn taken als man tijdelijk waar kan nemen. Misschien dat de boerin dan wel zwanger raakt? De boerin wijst het voorstel echter verontwaardigd, maar zeer beslist van de hand.

“Zwanger worden doe je samen!”

Ze weigert eveneens om te proberen de reden van het mislukken te laten achterhalen door een arts. Ze is bang dat de uitslag de schuldgevoelens bij degene die verantwoordelijk is voor het falen, zal versterken. Het zal hun relatie tot elkaar alleen maar verstoren. Het is in haar overtuiging dan ook niet relevant om de oorzaak te kennen. Hoewel ze stellig is in haar besluiten, blijft de kinderwens onverminderd bestaan. Dan oppert de boer de mogelijkheid om een kindje te adopteren. Van één van zijn vrienden heeft hij het gerucht vernomen dat er een kindje beschikbaar zou zijn in de omgeving dat voor adoptie in aanmerking komt. Deze vriend drukt hem echter meteen op het hart dat onder geen beding bekend mag worden dat er sprake is van een adoptie.

“Het moet echt lijken!”

De boer en de boerin vragen zich terecht af wat er met het kind aan de hand moet zijn dat deze geheimzinnigheid kan verklaren? Als de boer zijn vriend met deze prangende vraag confronteert, houdt deze echter zijn lippen stijf op elkaar.

“Jouw vrouw heeft het kind gebaard, of anders niets!”

De boerin en de boer twijfelen sterk of ze op het aanbod moeten ingaan. De hele zaak lijkt het daglicht niet te verdragen, maar de wens om zelf een kind op te voeden is sterk. Te sterk. Ze gooien hun bezwaren overboord en gaan op het aanbod in.

Meneer Jacques is net terug van een bezoek aan Egypte, waar hij de kunstschaten heeft bezocht die Howard Carter met financiële hulp van Lord Carnarvon bloot heeft weten te leggen. Hij is diep onder de indruk van de pracht en praal van de nalatenschap van Tut Ankh Amon, maar hij is nog meer onder de indruk van de vrouw die hem haar baby in zijn handen drukt vlak voordat hij uit het vliegtuig stapt dat hem heeft teruggebracht naar Frankrijk. Ze smeekt hem goed voor haar dochtertje te zorgen. Voordat de verbouwene meneer Jacques iets kan zeggen, heeft de vrouw het vliegtuig al verlaten en is ze verdwenen in de drukte.

Meneer Jacques besluit in een opwelling het kind mee te nemen als een ultieme verrassing voor zijn vrouw Evie. De onvruchtbare Evie kan haar geluk niet op. Ze ontvangt het meisje met open armen. Ze geeft haar de Egyptische meisjesnaam Chione, dat ‘dochter van de Nijl’ betekent.

Evie maakt zich wel wat zorgen over de manier waarop het kind bij haar terecht is gekomen. Van een formeel adoptietraject is immers geen sprake? Het meisje is min of meer te vondeling gelegd in de armen van haar man. Meneer Jacques kent echter een burgemeester die op zijn verzoek ongetwijfeld bereid zal zijn ‘iets te doen’ met officiële documenten. Zo geschiede. In minder dan geen tijd is alles geregeld.

Het geluk is echter van korte duur. Na tweeënhal jaar verschijnt iemand aan de deur. Hij wil zijn naam niet noemen, maar hij beweert gezonden te zijn door zijn opdrachtgever, die een groot en machtig man is in Egypte. Hij komt voor het meisje. Hij vertelt hen dat zijn opdracht luidt om het kind terug te brengen naar Egypte. De man biedt een hoog bedrag in dollars voor de gemaakte onkosten die zijn gemaakt in het kader van haar opvoeding. Als Evie en meneer Jacques weigeren op het aanbod in te gaan, verandert de man van houding. Hij maakt hen onomwonden duidelijk dat hij niet zonder het kind het land zal verlaten en dreigt zelfs dat hij het kind zal doden als zij volharden in hun weigering. Hij legt uit dat zijn opdrachtgever een belangrijk lid is van de Moslimbroederschap. Hij moet ervoor zorgen dat nooit bekend zal raken dat zijn opdrachtgever een buitenechtelijk kind heeft, terwijl hij zelf de strenge leer aan anderen voorschrijft.

Evie en meneer Jacques beseffen meteen dat Chione in levensgevaar verkeert en weten de man de deur uit te werken. Ze zijn behoorlijk ontdaan door de agressieve houding van hun ongenode bezoeker. Ze weten niet wat ze met de situatie aan moeten. Een eerste

reactie is het inschakelen van de autoriteiten, maar dat idee laten ze snel weer varen. Op een diepgravend onderzoek naar de herkomst van Chione zitten ze uiteraard niet te wachten. Ze moeten iets anders bedenken. Ze zijn ervan overtuigd dat de man zich niet zonder meer laat afpoeieren en zijn bedreigingen zal uitvoeren als ze blijven weigeren Chione aan hem af te staan.

Evie raakt in paniek, maar meneer Jacques weet haar te kalmeren. Hij kent een stel verstandige mensen in het dorp dat wel raad zal weten met de situatie. Hij belooft Evie hen zo snel mogelijk te zullen raadplegen.

Nog diezelfde avond bezoekt meneer Jacques zijn goede vriend en diens vrouw. Hij legt hen de situatie uit. Ze begrijpen meteen dat snel handelen is vereist en bieden aan Chione onder hun hoede te nemen totdat ze een definitieve oplossing hebben kunnen regelen. Die nacht verlaat Chione het huis van Evie en meneer Jacques om er nooit meer terug te keren. Ze is dan bijna drie jaar oud.

De boer en de boerin kunnen hun geluk niet op. Chione is voor hen een geschenk uit de hemel. Lastige vragen uit de omgeving kunnen gemakkelijk worden omzeild door het teruggetrokken leven dat zij leiden. Een enkeling reageert verbaasd de boerin nooit zwanger te hebben gezien. Anderen vinden dat de kleine zo snel al zo groot is. Op alle vragende blikken halen de boer en de boerin hun schouders op.

“Jaja, de tijd vliegt.”

De burgemeester die voor Evie de adoptiepapieren heeft geregeld, wordt ook nu benaderd voor wat hand- en spandiensten. Binnen een week zijn alle paperassen in orde en is Chione van de aardbodem verdwenen. Ze gaat nu verder door het leven als Didina, wat ‘verlangd’ betekent.

Didina groeit op als een normaal kind. Hoewel ze nu een boerendochter is, heeft ze de uitstraling van een prinses. Ze is bloedmooi en al haar bewegingen zijn gracieus. De boer en de boerin zijn vanzelfsprekend apetrots op hun dochter en enig kind. Didina wordt beschermd opgevoed en in de watten gelegd, zonder dat ze zich daar naar gaat gedragen. Ze is met weinig al tevreden. Behalve een natuurlijke schoonheid is ze ook zeer intelligent. Kortom, een droom die voor de boer en zijn boerin bijna te mooi is om waar te zijn. Toch vinden beiden dat hun dochter het recht heeft om te weten wat haar afkomst is. Als Didina de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, vertellen ze haar alles dat ze over

haar weten. Met vrees in hun hart. Met angst en beven. Hoe zal hun mooie, lieve dochter op de waarheid reageren? Zal haar houding zich ten opzichte van haar adoptieouders wijzigen?

Die vrees blijkt ongegrond. Didina houdt bijna nog meer van de mensen die zich over haar hebben ontfermd dan voorheen. Vanaf dat moment begint het meisje zich te verdiepen in haar geboorteland en verslindt ze alles wat ze over Egypte te pakken kan krijgen. Ze neemt haar oorspronkelijke naam weer aan en laat zich Chione noemen. De schoonheid en intelligentie van Chione vallen op. Ze is inmiddels uitgegroeid tot een beminnelijke jonge vrouw, met alle lichamelijke vormen die daarbij horen. De jongens staan bij wijze van spreken voor haar in de rij. Het lijkt haar echter niet te deren. Op geen van de avances van de jongens en ook sommige meisjes gaat ze in. Die schijnbare onbereikbaarheid maakt haar nog aantrekkelijker dan ze al is. Wat de verliefde jongens en meisjes echter niet kunnen vermoeden, is dat Chione haar hart al jaren geleden heeft verloren aan de jongen met wie ze min of meer is opgegroeid. Een jongen uit het dorp, ene Matthieu, die net zo oud is als zichzelf. Ze zijn onafscheidelijk en trekken altijd samen op, ze ravotten samen, ze gaan samen naar school, ze maken samen hun huiswerk en ze spelen samen vader en moeder en doktertje, kortom, alles wat opgroeiende kinderen doen. Ze leven als broer en zus en genieten onbevangen van elkaars aanwezigheid. Als Chione warme gevoelens begint te koesteren voor haar vriendje die verder gaan dan wat ze gewend is, durft ze die gevoelens niet te uiten uit angst hem te verliezen. Ze is bang dat hij zal schrikken als ze hem deelgenoot maakt van haar hernieuwde belangstelling voor hem. De jongen van zijn kant is eveneens stapelgek op haar, maar durft dat om dezelfde reden niet aan haar te vertellen. Zo leven ze dagelijks met elkaar in volle verliefdheid, zonder dat van elkaar te weten of aan elkaar te durven laten merken. Dan, op een kwade dag, slaat het noodlot toe. Chione wordt het slachtoffer van een brute verkrachting. De dader wordt nooit gevonden en gestraft voor zijn daad, maar voor Chione is het een traumatische ervaring die ze niet meer te boven komt. Ze blijkt bovendien zwanger te zijn. Aanvankelijk schaamt ze zich voor wat haar is overkomen, maar uiteindelijk stort ze haar hart uit bij de boerin. De boer wordt er bij betrokken en gedrieën komen ze tot de conclusie dat het kind welkom zal zijn. Zo ver komt het echter niet. Na zes weken krijgt Chione een miskraam. Deze tweede traumatische ervaring is te veel voor het jonge meisje. Ze besluit een einde aan haar leven te maken. Ze wordt

gevonden door Matthieu vlak voordat ze haar laatste adem uitblaast. Als hij Chione van zijn gevoelens voor haar vertelt, is er al geen weg meer terug. Ze sterft in zijn armen, maar niet nadat hij haar zijn belofte heeft gedaan om haar op traditionele Egyptische wijze te begraven.

Matthieu weet hoe dat moet. Vanaf het moment dat Chione zich gaat interesseren voor de Egyptische cultuur in al haar verschijningsvormen, sleept ze hem mee in haar zoektocht. Zo weet hij bijvoorbeeld dat de ingewanden, behalve het hart, uit het lichaam moeten worden verwijderd. Deze worden apart bewaard in zogenaamde canopen, speciale potten die een valk, een jakhals, een baviaan en een mens uitbeelden. Het mummificeren is een proces dat de nodige nauwkeurigheid vereist, maar dat bovendien enige tijd vergt. Alleen al voor het uitdrogen van de huid moet al snel zo'n drie maanden worden uitgetrokken. Zodra de boer en de boerin door Matthieu op de hoogte zijn gesteld van het vreselijke nieuws en de plechtige belofte die hij haar heeft gedaan, zeggen ze hem onvoorwaardelijk alle medewerking toe om te helpen Chione's laatste wens te vervullen. De omstandigheden daarvoor zijn perfect te noemen. Ze wonen afgelegen en leven teruggetrokken. Tegen de omgeving en bijvoorbeeld op school wordt verteld dat Chione tijdens een bezoek aan familie in het buitenland is verongelukt. Niemand die een reden heeft om aan die lezing te twijfelen. Het verdriet is groot. De weinige mensen die de boer en de boerin kennen, leven met hen mee om dit verschrikkelijke verlies te kunnen verwerken.

Matthieu kwijt zich plichtsgetrouw van zijn taak om Chione's laatste wens te vervullen. Haar lichaam verstopt hij in een grot aan een beekje, vlak bij de bron daarvan. Een oude legende vertelt dat de bron is ontstaan uit de tranen van een jonge Franse ridder die zijn heimelijk beminde geliefde ziet trouwen met een ander. Haar ingewanden begraaft hij op een open plek in het bos. Hierna verhangt hij zich aan een dikke tak.

De boer vindt het ontzielde lichaam van de jongen. Hij snijdt hem los en neemt hem mee naar huis. Met de boerin overlegt hij wat er met het lichaam moet gebeuren. Hij moet bij Chione blijven, dat zijn ze met elkaar eens. Matthieu mag niet worden gecremeerd of worden begraven op een eenzaam kerkhof, ver verwijderd van zijn grote en enige liefde. Ze lichten de ouders in van de jongen, die het eens zijn met het voorstel om hun zoon in de buurt van Chione te begraven. Om lastige vragen te voorkomen wordt een fake-begrafenis georganiseerd op het kerkhof van het dorp. Een kist gevuld met zakken zand

moet het doen voorkomen alsof Matthieu daar zijn laatste rustplaats heeft gekregen. In werkelijkheid echter wordt het lichaam van Matthieu begraven op de open plek in het bos, omringd door de potten waarin de resten van Chione zijn geconserveerd.

“Vanaf dat moment bloeien er ieder voorjaar bloemen op de plek in het bos, die later bekend zal worden als de ‘bloemenweide’,” besluit Freddy zijn verhaal. “En nu netjes gaan slapen.”

Josephine

Het Château Des Milandes baadt in het zonlicht. De lucht is strakblauw. Het kasteeltje dateert uit het einde van de vijftiende eeuw. Sindsdien is er veel aan gebouwd en verbouwd, zodat het nu verschillende stijlen vertegenwoordigt, van renaissance tot jugendstil. Josephine Baker is schatrijk als ze het na de tweede wereldoorlog koopt. Josephine leeft het leven. En hoe! Ze wordt op drie juni 1906 in Missouri geboren als Freda Josephine McDonald. Haar moeder is een arme negerin die zwanger wordt van een blanke drummer. Josephine moet al heel jong gaan werken bij rijke, blanke families. Om aan de armoede te ontkomen en alle spanningen die daarbij horen, verlaat ze op dertienjarige leeftijd het ouderlijk huis. Ze krijgt een baantje als serveerster en trouwt dan al snel met ene Willie Wells. Dat huwelijk houdt niet lang stand en als ze vijftien jaar oud is trouwt ze al voor de tweede keer. Deze man heet Willie Baker. Ook dat huwelijk wordt snel weer ontbonden, maar ze behoudt wel zijn achternaam.

Josephine raakt verzeild in het vaudeville-circuit. Ze speelt trombone en danst. Om aandacht te trekken kijkt ze regelmatig scheel. Ze valt wel op, maar is nog veel te jong en te mager voor het echte werk. Ze verdient haar brood hoofdzakelijk als kleedster bij verschillende theatergezelschappen. Dat verandert als ze eenentwintig jaar oud is en de kans krijgt om als komische act in de chorus line te staan. Een jaar later is ze echter weer kleedster bij de eerste zwarte show Shuffle Along, die een sensatie is omdat de gebruikte dansen voortkomen uit de negercultuur. Ze wordt nog altijd te klein, te mager en – curieus genoeg - zelfs te donker bevonden voor een echte rol, maar dan wordt er een acteur ziek. Josephine mag invallen en valt dan pas echt op. Ze danst als een bezetene, trekt gekke bekken en kijkt veel en vooral erg scheel. Ze improviseert er op los en steelt met haar bizarre act de show bij een uitzinnig publiek. Binnen no-time groeit ze uit tot de bestbetaalde chorus girl ter wereld. Dan besluit ze haar shows te beëindigen in een witte, satijnen jurk met een split tot op de dij, waarmee ze de harten van de Fransen veroverd. Ze vertrekt naar Parijs. Théâtre des Champs Elysées. La Revue Negre. Ze komt op, slechts gekleed in het inmiddels beroemd geworden bananenrokje, bestaande uit zestien naar buiten gerichte kunststofbananen die bij elke heupbeweging omhoog wippen en zo een enorme seksuele lading geven aan haar dans. Folies Bergères.

Ze wordt bejubeld en verguisd, maar Josephine voelt zich thuis in Frankrijk, het land waar ze zich vestigt. Ze opent er haar eigen nachtclub Chez Josephine en krijgt een verhouding met een Siciliaan met wie ze overigens niet trouwt. Dat doet ze wel met de industrieel Jean Lion, maar ook dat huwelijk houdt niet lang stand en sneuvelt in 1940. Tijdens dit huwelijk verwerft ze de Franse nationaliteit. Als de tweede wereldoorlog uitbreekt en de Duitsers Frankrijk binnenvallen, verlaat Josephine Parijs en neemt ze haar intrek in het Château Des Milandes. Ze sluit zich aan bij het verzet, treedt op voor de troepen en verstuurt kerstcadeaus naar de soldaten. Na de oorlog krijgt ze verschillende onderscheidingen voor haar verzetswerk en ontvangt ze uit handen van Charles de Gaulle de hoogste nationale onderscheiding die Frankrijk kent, de Chevalier de la Légion d'honneur. Haar actiebereidheid duurt voort. Ze zet zich in voor mensenrechtenorganisaties en voert vooral een fanatieke strijd tegen het racisme dat ook zichzelf gedurende haar leven aan den lijve ondervindt. Ze vat het idee op dat het mogelijk moet zijn om een wereld te creëren waarin geen rassendiscriminatie meer bestaat. Racisme is in haar ogen een politiek probleem en niet iets dat vanuit de mens zelf komt. Om dit te bewijzen begint ze halverwege de jaren vijftig, samen met haar man Jo Bouillon met wie ze in 1947 is getrouwd, kinderen te adopteren. Zelf kan zij geen kinderen meer krijgen, omdat als gevolg van een miskraam haar baarmoeder is verwijderd. Ze compenseert dat gemis echter ruimschoots. Haar plan is om vijf jongens aan te nemen, uit elk continent één, om aan te tonen dat de kinderen in harmonie samenleven als ze maar van jongs af aan in alle rust en vrijheid gezamenlijk opgroeien zonder discriminerende invloeden. Ze noemt hen The Rainbow Tribe oftewel de regenboogkinderen. Ze kiest bewust voor jongens om later geen erotisch gedonder te krijgen. Het is wereldnieuws. Het blijft echter niet bij vijf jongetjes. Uiteindelijk bestaat de tribe uit twaalf kinderen, waarbij Josephine zich niet consequent aan haar oorspronkelijke plan houdt. Ook twee meisjes, één uit Frankrijk zelf en de ander uit Marokko, krijgen een plekje in haar château.

Het is financieel niet vol te houden. Vrijwel berooid moet ze in 1969 afstand doen van haar Château Des Milandes. Prinses Gracia trekt zich haar lot aan en helpt haar aan een comeback. Vier dagen na de première van een nieuwe, succesvolle revue krijgt Josephine

een hersenbloeding. Op 12 april 1975 wordt ze dood aangetroffen in haar bed. Ze is de eerste Amerikaanse die in Frankrijk met militaire eer wordt begraven. De plechtigheid vindt plaats in Parijs, maar ze wordt begraven op het kerkhof van Monaco, vlakbij haar vriendin Gracia.

De mooiste verhalen hoeven niet te worden verzonnen.

De zolder

Maandagochtend, een uur of acht. Een nieuwe week, een nieuwe klus. André parkeert zijn bus achteruit op de oprit van het huis. De bewoonster opent de voordeur.

“Maar beginnen met koffie?” vraagt zij.

Een nieuw toilet. Ze spreken de planning door. André verwacht de klus in vier dagen te kunnen klaren. Vandaag de gehele dag slopen, daarna langzaam opbouwen. De vrouw knikt instemmend. Zo is het ook afgesproken.

“Ik zal zo af en toe even weg zijn,” zegt ze.

Ze geeft hem de sleutels van het huis en de schuur. Hij moet zichzelf dan maar voorzien van koffie en limonade als hij dat wil. Zo’n eerste dag is altijd zwaar werk. Hij heeft de pest aan sloopwerk, maar het hoort erbij. Om elf uur stopt hij even om wat boterhammen te eten. De stilte in het huis laat zich nadrukkelijk horen na al het geweld van zijn breekhamer. Een weldadig moment. Hij zit aan de eetkamertafel. Het miezert, anders zou hij wel buiten zijn gaan zitten. Het huis is smaakvol ingericht. In een hoek staat een grote rieten mand met kinderspeelgoed. Van de kleinkinderen. Of misschien wel de eigen kinderen, hoewel hem dat onwaarschijnlijk lijkt gezien de leeftijd van de vrouw.

Hij pakt zijn thermosfles waar melk in zit en schroeft de dop los. Verbeeldt hij het zich nu of hoort hij iets? Hij houdt zijn hoofd een beetje scheef om beter te kunnen horen. Ja, zie je wel? Hij hoort echt iets, maar hij twijfelt of het geluid van de burens komt of uit het huis zelf. Hij schroeft de dop weer op de fles en loopt naar het halletje. Onder aan de trap houdt hij zijn hoofd weer scheef. Nu hoort hij niets meer. Nog even wachten. Zo staat hij zeker een minuut, die door de stilte veel langer lijkt te duren dan in werkelijkheid. Ja, daar is het weer. Hij spitst zijn oren. Het lijkt wel op gekreun?

Hij twijfelt. Wat moet hij doen? Hij kan niet zomaar in een wildvreemd huis gaan dwalen. Hij heeft daarboven niets te zoeken. Stel dat de vrouw thuiskomt terwijl hij zich ergens boven bevindt? Ze zal denken dat hij op jacht is naar waardevolle spullen of geld. Ze zal misschien de politie bellen. Niet gek, denkt hij. Dat zou hij zelf ook doen als een klusser door zijn huis zou lopen op plekken waar hij niets te zoeken heeft. Maar aan de andere kant, als er iemand in nood is? Een diepe frons. De vrouw heeft niet gezegd dat er

nog iemand in huis is. Dat zou ze dan toch wel gezegd hebben? Joh, ik ben even weg, maar boven...

Daar hoort hij het weer. Onmiskenbaar. Daarboven is iemand. Hij trekt zijn schoenen uit en loopt op kousenvoeten de trap op naar de eerste etage. Op de overloop komen vier deuren uit. Voorzichtig opent hij de één na de andere deur om te kijken wat zich erachter bevindt. De slaapkamer. De badkamer. Een werkkamer. Een kinderkamer. Niets bijzonders. Daar hoort hij het geluid weer. Het moet van boven komen, vanaf de zolder. Net als hij zijn voet op de eerste trede van de zoldertrap zet, hoort hij beneden een sleutel in het slot steken. Snel loopt hij de trap af. Hij is halverwege als de vrouw naar binnen stapt. Verbaasd kijkt zij naar hem op.

“Ik moest even van het toilet gebruik maken,” stamelt hij.

Een mooie oplossing. Ze knikt. Natuurlijk. Beneden gaat dat niet meer. Hij zal wel naar de badkamer móeten om te plassen. Netjes dat hij dan zijn schoenen even uittrekt, denkt ze nog.

“Wilt u nog een kopje koffie?”

Tegen half drie is het sloopwerk gedaan. Na het afvoeren van het puin in de container voor het huis ruimt hij zoveel mogelijk op. Gereedschap in de bus. Stofzuigen. Enfin.

“Ik zie u morgenochtend weer,” roept hij naar boven.

Het blijft stil.

“Tot morgen!” roept hij, wat harder nu.

Nog steeds geen reactie. Hij haalt zijn schouders op, trekt zachtjes de voordeur achter zich dicht en stapt in zijn bestelbus. Eenmaal onderweg laat de herinnering aan het gekreun hem niet los. Hij heeft het duidelijk gehoord. Misschien ligt er wel iemand boven die ziek is, maar dan zou de vrouw dat toch wel gezegd hebben? Dat zou natuurlijk kunnen. Niet dat hij dan zachtjes had kunnen doen – slopen kan hij nu eenmaal niet zachtjes – maar dan had hij dat tenminste geweten. En, bijna nog vreemder bedenkt hij nu, is dat het stil bleef toen hij afscheid nam daarnet. Zou de vrouw in slaap zijn gevallen? Dat lijkt hem niet waarschijnlijk met die herrie. Ze maakte een energieke indruk toen ze thuiskwam. En wie gaat er nu naar bed terwijl hij beneden de boel staat te slopen?

De volgende ochtend. André parkeert zijn bus achteruit op de oprit van het huis. De bewoonster opent de voordeur.

“Maar beginnen met koffie?” vraagt zij.

Ze spreken de dagplanning door. Vandaag begint het opbouwen. Egaliseren. Tegelen. Het verlaagd plafond voorbereiden. De vrouw knikt instemmend. Dat vertelde hij gisteren al.

“Ik zal zo af en toe weer even weg zijn,” zegt ze.

Ze geeft hem de sleutels van het huis en de schuur. Hij moet ook vandaag zichzelf voorzien van koffie en limonade. André concentreert zich op zijn werk. Hij is halverwege met tegelen als hij een geluid hoort. Hij loopt naar de trap en houdt zijn hoofd scheef. Hij hoort niets. Even wachten. Ja, daar is het weer. Onmiskenbaar gekreun. Zacht, maar toch.

“Hier moet ik het mijne van weten,” zegt hij hardop tegen zichzelf.

Hij trekt zijn schoenen uit en loopt nu in één keer door naar de zolder. Hij komt op een overloop waar aan de rechterkant een wasmachine en een droger staat. Aan de andere kant bevindt zich een werkbank. Tegenover hem bevindt zich een deur. Hij legt zijn oor tegen de deur en luistert. Nu hoort hij niets meer.

“Hallo,” zegt hij. “Is daar iemand?”

Geen reactie. Met zijn oor tegen de deur luistert hij of hij iets kan waarnemen, maar het blijft doodstil. Hij probeert de deur te openen, maar die zit op slot en geeft niet mee. Hij heeft het niet meteen door, maar ziet dan pas dat zich onder de klink geen sleutelgat bevindt.

“Dat is vreemd,” mompelt hij in zichzelf.

De deur is van buitenaf niet te openen of op slot te draaien. Dat kan kennelijk alleen van binnenuit. Als zich al iemand op zolder bevindt, dan heeft hij of zij zichzelf opgesloten. Hij klopt op de deur.

“Hallo! Is daar iemand?”

Geen reactie. Nog maar een keer kloppen. Wat harder nu.

“Hallo! Is daar iemand?”

Niets. Hij kan moeilijk de deur intrappen. En hier blijven staan schiet ook niet op. Wat kan hij hier nu mee? Hij haalt zijn schouders op en loopt naar beneden. Halverwege hoort hij een sleutel in het slot van de voordeur steken. De vrouw komt thuis. Ze kijkt naar hem op.

“Ik moest even naar het toilet,” zegt hij.

Ze knikt.

“Wilt u nog een kopje koffie?”

Om een uur of drie houdt André het voor gezien. Hij ligt mooi op schema. Opruimen, gereedschap in de bus leggen en een beetje stofzuigen. Enfin.

“Ik zie u morgenochtend weer,” roept hij naar boven.

Het is stil.

Woensdagmorgen. Een uur of elf. André neemt net een hap van zijn boterham als het geluid klinkt dat hem inmiddels vertrouwd voorkomt. Hij twijfelt. Zal hij weer gaan kijken? Heeft het zin? Dan staat hij straks weer voor een dichte deur en houdt het gekreun op. Hij besluit rustig zijn boterhammen op te eten. De vrouw komt thuis. Ze drinken samen een kopje koffie.

“Mag ik u wat vragen?”

André kan zijn nieuwsgierigheid niet bedwingen.

“Gekreun?” vraagt de vrouw verbaasd.

De verbazing lijkt oprecht of ze speelt verdomde goed toneel, denkt André.

“Vanaf de zolder,” licht hij toe.

“Bent u daar geweest?”

André knikt.

“Omdat ik gekreun hoorde. Ik heb geroepen, maar ik kreeg geen reactie.”

“Bent u niet binnen gaan kijken dan?”

André denkt koortsachtig na. Zou ze het niet vreemd vinden dat hij heeft geprobeerd naar binnen te gaan? Daarbij, de deur zat op slot, maar weet zij dat eigenlijk? Misschien doet degene die zich daar bevindt de deur pas van het slot als de vrouw thuis is?

“Eh, nee,” jukt hij.

“Ik zal zo wel even gaan kijken,” zegt ze.

Daarmee is de kous af. Als hij die middag zijn spullen heeft opgeruimd en ‘ik zie u morgenochtend weer’ naar boven roept, gaat er op de eerste verdieping een deur open.

“Tot morgen,” roept de vrouw terug.

Donderdagochtend. Vandaag nog wat kleine dingetjes en dan zit het er wat deze klus betreft weer op.

“Koffie?”

Ze zitten samen aan de eettafel. André en de vrouw.

“U zei toch dat u gekreun hoorde?” vraagt de vrouw opeens.

André verslikt zich bijna.

“Zullen we straks samen even gaan kijken? Als u klaar bent met uw werk?”

André stemt toe, maar heeft daar even later spijt van. Waarom zou hij in godsnaam met de vrouw meegaan om te kijken? Het is tenslotte haar huis. Als zij niet weet wie of wat zich boven op zolder bevindt, wie dan wel?

“Bent u al zover?” roept de vrouw van boven.

André pakt zijn laatste spulletjes. Zijn hart bonst. Opeens weet hij niet hoe snel hij weg moet komen.

“Bijna,” roept hij terug.

Met piepende banden trekt zijn busje op.

Testament

“Het is prima om oud te worden, maar verschrikkelijk om het te zijn.”

Wat ongemakkelijk kijken de kinderen elkaar aan. Wat heeft die ouwe nu weer?

Ze zijn bij elkaar geroepen ‘omdat papa iets wil zeggen’. Ma heeft een groepsapp aangemaakt omdat ze wil dat alle kinderen erbij zijn.

“Waarbij mam?” vragen ze onafhankelijk van elkaar.

“Kom nou maar gewoon,” dringt moeder aan.

En daar zitten ze dan. Zondagmiddag in de huiskamer van het ouderlijk huis.

“Maar je bent toch nog helemaal niet zo oud?” vraagt Suus, de oudste van het stel.

“Zestig is tegenwoordig het nieuwe vijftig, zegt men. En zeventig het nieuwe zestig,” voegt Gijs, de enige zoon, daaraan toe.

Het is goed bedoeld.

Anne zegt niets.

“Ik weet wat een gedoe het is als je ouders overlijden en ze hebben niets opgeschreven,” gaat vader verder. “Dat wil ik jullie besparen.”

Alle kinderen krijgen een documentje in hun handen gedrukt.

“Nog best zwaar,” merkt Gijs op, het printje op één hand wegend. “Hebben jullie zoveel geld?”

De spanning zakt even. Zelfs vader moet glimlachen. Moeder maakt van de gelegenheid gebruik om voor iedereen nog snel een kopje koffie in te schenken. Mèt een tompouce. Niet omdat er iets te vieren valt, maar gewoon. Omdat ze weer eens allemaal bij elkaar zijn.

“Eerst het zakelijke gedeelte,” start vader.

De verzekeringen passeren de revue, dan de abonnementen, de lidmaatschappen en tenslotte de goede doelen waaraan wordt gedoneerd.

“Godallemachtig,” verzucht Suus. “Dat gaat er met scheppen tegelijk uit bij jullie.”

Het klinkt bijna verwijtend.

“En dan ga ik er gemakshalve maar vanuit dat ik niets ben vergeten.”

Vader doet alsof hij de opmerking van Suus niet heeft gehoord.

“Dan nu wat ik wil.”

Vader wil niet worden gereanimeerd, niet aan de beademing en niet afhankelijk zijn van anderen.

“Ik wil mijn eigen kont kunnen afvegen.”

Gijs knikt. Dat lijkt hem een goed idee.

“Of wil jij soms mijn gat afvegen?” vraagt vader aan Suus.

Brrr. Ze rilt al bij het idee.

“En als er nog iets bruikbaar in of aan me zit waar je iemand anders blij mee kunt maken, snijd het er dan alsjeblieft vanaf. Wat mot ik er nog mee, toch?”

Hierna volgt de uitvaart zelf. Het moet geen sentimenteel gedoe worden. Graag aan het eind van de middag, zodat er een borrel kan worden geschonken.

“En niet in de koude grond. Gewoon de brand er in en dan geef je er wat vlammetjes bij.”

Hij kijkt de kamer rond. Niemand zegt iets.

“Grapje. Enfin. Wie heeft er trek in wat sterks?”

De telefoon gaat. Gijs neemt op. Het is Suus.

“Die ouwe heeft het zien aankomen,” steekt ze gelijk van wal.

Hierna belt ze Anne.

“Ik weet het,” zegt Anne voordat Suus iets heeft kunnen zeggen. “Hij is dood.”

“Hoe weet jij dat nou?” vraagt Suus verbaasd.

“Gewoon. Dat weet ik.”

Moeder schenkt voor iedereen een kopje koffie in. Zonder tompouce dit keer, ook al zijn ze allemaal bij elkaar.

“Heb je nooit iets aan hem gemerkt?” vraagt Gijs.

Moeder schudt haar hoofd.

“Nee. Niets.”

Suus neemt een hapje van haar tompouce. Ze is er met haar gedachten niet bij. Ze kijkt naar Anne. Anne wist dat papa was overleden. Hoe wist ze dat? Mama had immers haar, Suus, als eerste gebeld?

“Jij, als oudste,” zei ze.

Het contact met Anne is nooit goed geweest, ook al zijn ze zusjes. Het verschil is misschien te groot, met zes jaar? Ze kent haar eigenlijk nauwelijks, realiseert ze zich.

Suus was het huis al uit toen Anne nog in haar pubertijd zat. Ze hebben beiden een druk leven. Ze zien elkaar enkel met verjaardagen en kerst en zo. Toen ze Anne vroeg hoe zij wist dat papa was overleden, zei ze dat het haar gevoel was.

“Ik ben sensitief, weet je?”

Daarbij had Anne gekeken met een blik die Suus maar niet loslaat. Suus is zelf helemaal niet sensitief, vindt ze. Daarom verbaast het onbestemde gevoel haar zo.

“Ze reageerde ook niet toen pa zei dat hij een testament had gemaakt,” zal Gijs later zeggen.

“Ze is de jongste, hè?” zegt Gijs nog.

Maar daarom juist.

Anne is de jongste van de drie kinderen en heeft een bijzondere band met haar vader. Zij is zijn oogappel. Niet dat hij niet van zijn andere kinderen houdt, maar die verlaten het ouderlijk huis al op vrij jonge leeftijd. Anne gaat pas op zichzelf wonen als ze eind twintig is. Ze deelt alles met hem en hij gaandeweg steeds meer met haar. Als de relatie met zijn vrouw, de moeder van Anne, een periode op een laag pitje komt te staan, is Anne degene bij wie hij zijn verhaal kwijt kan. Anne is de eerste wie hij de uitslag meedeelt van de onderzoeken in het ziekenhuis. Ze moet hem beloven het niet verder vertellen. Hij wil graag zo normaal mogelijk verder leven en dat kan niet als men hem als patiënt gaat zien.

“Dan maar iets korter, Anne.”

Hij is een wandelende tijdbom. Het aneurysma groeit verder, maar van een behandeling wil hij niets weten. In plaats daarvan zoekt hij steeds vaker het gezelschap van Anne. Heel geleidelijk verandert de vader-dochterrelatie in een relatie waarbij lichamelijke intimiteiten vanzelfsprekend worden. Ze worden minnaars. Als het aneurysma het begeeft, komt Anne net klaar. De krampen van het orgasme houden nog even aan terwijl ze hem van zich af duwt. Ze vlucht het huis uit. Als haar moeder hem aan het eind van de middag vindt, is ze niet verbaasd dat hij naakt in bed ligt. Hij rust de laatste tijd wel vaker even uit.

Ze belt de dokter, die van alles in gang zet. Als de dood eenmaal is vastgesteld, belt ze Suus. Zij is tenslotte de oudste.

Enfin.